

Bình đẳng cho mọi giới

THỰC THI LUẬT ĐƯA NGƯỜI VIỆT NAM ĐI LAO ĐỘNG Ở NƯỚC NGOÀI:

Hào hứng lên đường và yên tâm trở về

Công tác đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài thời gian qua có bước phát triển mạnh mẽ cả về chất và lượng, đem lại nhiều nguồn lợi cho xã hội và quốc gia. Tuy nhiên, vẫn còn đó những bất cập cần được sớm giải quyết, từ việc nỗ lực đưa người lao động đi làm việc cho tới việc tạo điều kiện để họ yên tâm trở về...

Từ thúc đẩy người lao động các huyện nghèo đi làm việc ở nước ngoài...

Theo ông Đặng Huy Hồng - Giám đốc Trung tâm Lao động ngoài nước, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (LĐ-TB&XH), chỉ tính riêng “Chương trình cấp phép việc làm cho lao động nước ngoài làm việc tại Hàn Quốc” (Chương trình EPS), từ năm 2004 đến nay Việt Nam đã phái cử hơn 127.000 lượt lao động đi làm việc, trong đó lao động các tỉnh phía bắc là gần 44.500 người (chiếm 40%), tập trung trong 5 ngành gồm sản xuất chế tạo, xây dựng, nông nghiệp, ngư nghiệp, đóng tàu. Trong Chương trình đưa thực tập sinh Việt Nam đi thực tập kỹ thuật tại Nhật Bản (Chương trình IM Japan), đã có gần 9.000 lượt thực tập sinh sang Nhật Bản. Từ năm 2017 đến năm 2023, phía bắc đã có trên 1.500 thực tập sinh xuất cảnh (chiếm 41%)...

Con số trên được đưa ra tại Hội thảo “Thúc đẩy đưa người lao động các tỉnh phía Bắc đi làm việc ở nước ngoài thông qua chương trình phi lợi nhuận và giải pháp giảm số lượng lao động không về nước đúng quy định” do Bộ LĐ-TB&XH tổ chức cuối tháng 11 vừa qua.

Cũng theo ông Đặng Huy Hồng - Trung tâm Lao động ngoài nước đã phối hợp với các đơn vị thuộc bộ và trao đổi với cơ quan đại diện phát triển nhân lực của Hàn Quốc và Nhật Bản tại Việt Nam thực hiện các chính sách tuyển chọn ưu tiên, phù hợp với người lao động các huyện nghèo, các địa phương khu vực miền núi, các xã bãi ngang ven biển, hải đảo đặc biệt khó khăn. Từ năm 2017 đến nay, có 4.260 người lao động thuộc huyện nghèo, các xã bãi ngang ven biển của cả nước đi làm việc đi làm việc tại nước ngoài, đóng góp tích cực vào công cuộc xóa đói giảm nghèo, bảo đảm an sinh xã hội. Người lao động tham gia các chương trình đi làm việc ở nước ngoài đều có thu nhập tốt, điều kiện phúc lợi bảo đảm. Ở

● Nguồn: Bộ LĐ-TB&XH.

nhiều địa phương, người dân xem xuất khẩu lao động là cơ hội để xóa đói giảm nghèo, vươn lên khá giả.

Theo Cục Việc làm (Bộ LĐ-TB&XH), đến năm 2025, với hơn 2.600 tỉ đồng hỗ trợ việc làm bền vững, sẽ có ít nhất 100.000 lao động thuộc hộ nghèo, cận nghèo, mới thoát nghèo, vùng nghèo, khó khăn được hỗ trợ kết nối việc làm thành công. Đơn cử như tiểu dự án 3 (thuộc dự án về hỗ trợ việc làm bền vững) hướng tới việc cung cấp thông tin thị trường lao động, đa dạng hóa các hoạt động giao dịch việc làm, kết nối cung - cầu lao động, hỗ trợ tạo việc làm bền vững cho người lao động, ưu tiên người lao động thuộc hộ nghèo, cận nghèo, mới thoát nghèo; người lao động sinh sống trên địa bàn huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn, vùng bãi ngang, ven biển và hải đảo.

Tiểu dự án 2, thuộc dự án số 4 về hỗ trợ người lao động đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng nhằm đẩy mạnh hoạt động đưa người lao động sinh sống trên địa bàn các huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn, vùng bãi ngang, ven biển và hải đảo đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng. Qua đó, góp phần tạo việc làm, nâng cao thu nhập và giảm nghèo bền vững, nhất là người lao động thuộc hộ nghèo, cận nghèo, mới thoát nghèo, người lao động trên địa bàn huyện nghèo, xã đặc biệt khó khăn, vùng bãi ngang, ven biển, hải đảo...

Nhiều sự lựa chọn và không ít thành công như vậy nhưng thực tế đã và đang cho thấy mặc dù Bộ LĐ-TB&XH đã thực hiện các chính sách tuyển chọn ưu tiên đối với người lao động các huyện nghèo đi làm việc tại nước ngoài để có thu nhập tốt, xóa đói giảm nghèo, song lao động nghèo ít quan tâm.

Cụ thể, trong con số 4.260 người lao động thuộc huyện nghèo, các xã bãi ngang ven biển của cả nước đi làm việc tại nước ngoài từ năm 2017 đến nay, các tỉnh phía

Bắc chỉ mới đưa được 633 lao động huyện nghèo đi làm việc ở nước ngoài, chiếm tỷ lệ 14,85% lao động huyện nghèo và xã bãi ngang ven biển của cả nước. Nhiều huyện nghèo ở Hà Giang (7 huyện), Cao Bằng (7 huyện), Điện Biên (7 huyện), Lai Châu (4 huyện), tỷ lệ người lao động đi làm việc tại nước ngoài vẫn còn hạn chế, chỉ có 169 người lao động...

Lý giải nguyên nhân, là do tại vùng sâu, vùng xa, trình độ văn hóa, nhận thức và ý thức kỷ luật của người lao động chưa cao; đồng bào dân tộc không muốn con em đi làm xa. Nhằm khắc phục triệt để tình trạng trên, Thứ trưởng Bộ LĐ-TB&XH Nguyễn Bá Hoan đề nghị các đơn vị thuộc bộ, các Sở LĐ-TB&XH cần đẩy mạnh thông tin tuyên truyền nâng cao ý thức chấp hành pháp luật; khai thác, sử dụng có hiệu quả nguồn nhân lực đã có kinh nghiệm làm việc trong môi trường công nghiệp hiện đại, chuyên nghiệp sau khi hết thời hạn làm việc ở nước ngoài để người lao động yên tâm trở về tham gia thị trường lao động trong nước.

“Các đơn vị chức năng của Bộ LĐ-TB&XH, các địa phương, đặc biệt là Trung tâm Lao động ngoài nước cần tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện các giải pháp để tăng cường số lượng, chất lượng lao động phái cử. Đặc biệt chú trọng các giải pháp để đưa đi được nhiều người lao động thuộc các huyện nghèo đi làm việc ở nước ngoài”, Thứ trưởng Nguyễn Bá Hoan nhấn mạnh.

Đến tạo cơ hội việc làm để người lao động yên tâm về nước

Thực tế cho thấy, nếu người lao động đi làm việc tại nước ngoài khi về nước tìm được việc làm, ổn định cuộc sống, thì họ sẽ yên tâm về nước khi hết hạn hợp đồng lao động, góp phần giảm tỷ lệ người lao động cư trú bất hợp pháp tại các quốc gia có ký kết về xuất khẩu lao động với Việt Nam.

Đơn cử như, cuối tháng 11 vừa qua, Trung tâm Dịch vụ việc làm Hà Nội (DVVL HN) phối hợp với Trung tâm Lao động ngoài nước tổ chức Hội chợ việc làm cho lao động EPS và thực tập sinh IM Japan về nước giúp cho người lao động có cơ hội tìm việc làm trong nước.

Anh Nguyễn Hữu Thường sinh sống tại Quốc Oai, Hà Nội là một lao động vừa hết hạn hợp đồng theo chương trình EPS về nước, chia sẻ với truyền thông cho biết, anh sang làm việc tại Hàn Quốc với mức thu nhập gần 50 triệu/tháng theo chương trình EPS của Bộ LĐ-TB&XH. Vừa mới hết hợp đồng lao động theo quy định về nước, anh Thường đến với Hội chợ việc làm mong muốn tìm kiếm được

“Theo tinh thần Luật đưa người Việt Nam đi lao động ở nước ngoài, trung bình 1 năm có khoảng 120 nghìn đến 143 nghìn người đi lao động ở nước ngoài. Trong đó riêng 2023, đã có 112 nghìn người đi lao động ở nước ngoài, chủ yếu đi Nhật Bản và Đài Loan (Trung Quốc). Nguồn lực lao động nước ngoài này trung bình một năm đem lại nguồn lợi cho đất nước từ 3,5 - 4 tỷ USD”.

**Ông Đào Ngọc Dung -
Bộ trưởng Bộ LĐ-TB&XH**

công việc phù hợp với bản thân, với mức lương mong muốn từ 8 triệu trở lên. Tại phiên GDVL đã có 3 đơn vị phỏng vấn anh và đã hẹn ngày đến trực tiếp công ty để trao đổi thêm về công việc. Anh Thường vui mừng nói: “Rất biết ơn Bộ LĐ-TB&XH, vì không chỉ tạo điều kiện cho tôi có cơ hội đi làm việc ở nước ngoài theo chương trình EPS với chi phí phù hợp, sau khi về nước tôi lại được tạo điều kiện, giới thiệu công việc phù hợp để nhanh chóng có công việc phù hợp và ổn định cuộc sống”.

Theo Trung tâm DVVL HN, trong những năm qua, cả nước có hơn 130.000 lượt lao động và riêng thành phố Hà Nội đã có gần 7.000 lượt người lao động được phái cử đi làm việc tại Hàn Quốc, Nhật Bản theo chương trình EPS và IM Japan về nước theo đúng hợp đồng. Việc tổ chức Hội chợ việc làm nhằm giúp cho người lao động đi làm việc tại Hàn Quốc theo chương trình EPS và thực tập sinh đi thực tập kỹ thuật tại Nhật bản theo chương trình IM Japan về nước tìm việc làm, ổn định cuộc sống, qua đó động viên người lao động yên tâm về nước khi hết hạn hợp đồng lao động. Từ đó góp phần giảm tỷ lệ người lao động cư trú bất hợp pháp tại Hàn Quốc và Nhật Bản.

Ông Nguyễn Tây Nam - Phó Giám đốc Sở LĐ-TB&XH Hà Nội cho biết, nhiều người lao động còn gặp khó khăn trong việc tìm kiếm việc làm phù hợp để phát huy khả năng và kinh nghiệm của mình sau khi về nước khiến nhiều lao động Việt Nam ở Hàn Quốc lo lắng khi sắp hết hạn hợp đồng sẽ không tìm được việc làm ở quê hương. Vì thế việc hỗ trợ việc làm trong nước để người lao động sau khi hết thời hạn hợp đồng làm việc ở Hàn Quốc có thể yên tâm quay về là vô cùng quan trọng và có ý nghĩa hết sức thiết thực.

“Đây là cơ hội cho người lao động nói chung cũng như lao động đi làm việc tại Hàn Quốc theo chương trình EPS và thực tập sinh IM Japan về nước nhanh chóng quay trở lại thị trường lao động. Đồng thời, để người lao động yên tâm về nước đúng quy định khi hết hạn hợp đồng lao động, góp phần làm giảm tỷ lệ lao động cư trú bất hợp pháp tại Hàn Quốc”, ông Nam cho biết.

Ngày 8/11/2023, tại Kỳ họp thứ sáu Quốc hội khóa XV, Bộ trưởng Bộ LĐ-TB&XH ông Đào Ngọc Dung đã cho biết, để không lãng phí nguồn lực lao động nước ngoài trở về nước, Bộ LĐ-TB&XH đã và đang thực hiện các giải pháp như xây dựng trang thông tin điện tử, xây dựng sàn giao dịch việc làm cho đối tượng này; kết nối doanh nghiệp Việt Nam và doanh nghiệp nước ngoài như trường hợp lao động ở Nhật Bản về nước thì có thể lao động ở các doanh nghiệp Nhật Bản, sẽ phát huy được năng lực; hoặc trường hợp lao động ở doanh nghiệp trong nước có thể sang doanh nghiệp nước ngoài. Ngoài ra, có quy định bổ sung hình thức lao động ngắn hạn, thời vụ, theo mùa... để tận dụng năng lực, sở trường, tạo điều kiện cho nhóm đối tượng này được vay vốn tiếp tục sản xuất, kinh doanh... **HỒNG MINH**

● Ảnh minh họa. (Nguồn: Internet)

Thiểu số của thiểu số

An, một người liên giới tính có mặt trong sự kiện chia sẻ về hành trình khám phá bản thân mình: An lớn lên như bao người bình thường khác. Khi bước vào tuổi dậy thì mới bắt đầu có những dấu hiệu khác lạ, khi đi thăm khám thì các bác sĩ không có nhiều thông tin về cái gọi là liên giới tính. Trước khi được chẩn đoán cuối cùng, An đã tự tìm kiếm thông tin câu trả lời nhưng không thấy thông tin về những người như mình trong nghiên cứu hay báo chí. Sau đó, An tìm thấy được một cộng đồng ở nước ngoài trên mạng mang những đặc trưng giống như mình, đồng hành cùng An trên hành trình tìm hiểu và khám phá về bản thân. Về sau, An phải bỏ rất nhiều thời gian để theo đuổi việc chẩn đoán ở bệnh viện.

Theo các chuyên gia, có từ 0.05% đến 1,7% dân số sinh ra với đặc điểm liên giới tính - con số ước tính cao tương đương với số người sinh ra với tóc đỏ. Từ lâu, các thuật ngữ như “lưỡng tính” hoặc “liên giới tính” đã được sử dụng để nhận dạng và miêu tả những cá nhân có đặc điểm giới tính không hoàn toàn khớp với các khái niệm nhị phân điển hình về cơ thể nam hoặc nữ truyền thống. Ở Việt Nam, với các chuẩn mực văn hóa, truyền thống và xã hội có ảnh hưởng đáng kể đến cuộc sống của họ. Các trường hợp liên giới tính vẫn còn thường được gọi bằng cụm từ “lưỡng giới giả nam/nữ” hoặc “không ra nam, không ra nữ”. Tuy những cụm từ này thường mang nhiều định kiến với người có đặc điểm giới tính không phổ biến, đây vẫn là tên gọi và cách nhận dạng người liên giới tính phổ biến nhất tại Việt Nam.

Ở góc độ y tế, liên giới tính không hiếm nhưng lại ít được báo cáo hay ghi nhận ở Việt Nam. Lỗi hồng này một phần là do bệnh nhân ngại tìm kiếm sự trợ giúp y tế và tiết lộ tình trạng của họ. Và một phần là do những khó khăn trong chẩn đoán và điều trị, đặc biệt tại các tỉnh, thành phố nhỏ, nơi mức độ hiểu biết của các chuyên gia chăm sóc sức khỏe chuyên sâu về các trường hợp rối loạn phát triển giới tính vẫn còn hạn chế.

Thạc sỹ, bác sỹ Ngô Hải Sơn đến từ Bệnh viện Việt Đức, chuyên gia trong tổ tư vấn chuyên môn của Bộ Y tế để xây dựng Luật Chuyển đổi Giới tính từ 2017 tới nay cho biết, tình trạng

Câu chuyện về người liên giới tính

Viện Nghiên cứu Xã hội, Kinh tế và Môi trường (iSEE) vừa tổ chức sự kiện chia sẻ kết quả “Nghiên cứu khám phá về trải nghiệm y tế và xã hội của người liên giới tính tại Việt Nam”. Dù người liên giới tính không hiếm, nhưng trước nhiều định kiến, bệnh nhân ngại tìm kiếm sự trợ giúp y tế và tiết lộ tình trạng của họ...

● Thạc sỹ, bác sỹ Ngô Hải Sơn (ngoài cùng bên phải) - Bệnh viện Việt Đức, chuyên gia trong tổ tư vấn chuyên môn của Bộ Y tế để xây dựng Luật Chuyển đổi Giới tính từ 2017 tới nay. (Ảnh: PV)

thiểu thông tin này kéo dài từ khi còn đào tạo ở trường đại học, tới đào tạo chuyên khoa sau này. Chủ yếu do số lượng người liên giới tính tìm đến các cơ sở y tế, đặc biệt các bệnh viện lớn là không nhiều. Những người liên giới tính đến với anh sau khi đã đến rất nhiều bệnh viện khác. Ở đó họ thường không được cung cấp chẩn đoán cụ thể, phác đồ điều trị, nhìn chung có nhiều khó khăn trong việc các bạn tìm kiếm thông tin và địa chỉ uy tín.

Và trong môi trường mà vấn đề giới tính và sự khác biệt vẫn còn nhiều rào cản và hiểu lầm, người liên giới tính thường xuyên phải đối mặt với cảm giác cô lập, không được thấu hiểu và chấp nhận. Tất cả những người liên giới tính tham gia nghiên cứu đều đề cập đến những cảm xúc bối rối, hoang mang, lo lắng và căng thẳng khi phát hiện ra việc mình có các đặc điểm hoặc hội chứng phát triển giới tính không phổ biến. Ngoài ra, với các mối quan hệ gia đình và xã hội, họ cũng chia sẻ rất nhiều ngần ngại và sự cô đơn khi không thể tiết lộ với ai về bản thân mình. Một số người tham gia nghiên cứu chia sẻ rằng họ cảm thấy không thể tiến tới mối quan hệ yêu đương do lo sợ về việc không thể sinh con...

Một phát hiện quan trọng nữa trong nghiên cứu này chính là

nhu cầu có một cộng đồng để sẻ chia của người liên giới tính để học hỏi và tham khảo trải nghiệm của những người đã thực hiện phẫu thuật xác định lại giới, hoặc các phẫu thuật có liên quan đến hội chứng của mình để có thể đưa ra các quyết định y tế phù hợp.

Đã đến lúc cần thay đổi?

Hiện nay, cách tiếp cận phổ biến với các ca trẻ em có đặc điểm giới tính ngoài phổ nhị phân nam nữ là vẫn thực hiện phẫu thuật sớm. Có nhiều lý do được đưa ra, ví dụ như “tránh căng thẳng tâm lý” hoặc “sinh hoạt bình thường”. Tuy nhiên các chuyên gia tham gia nghiên cứu cũng cân nhắc việc thực hiện phẫu thuật khi không cần thiết có thể sẽ ảnh hưởng nhiều hơn đến sức khỏe sau khi trưởng thành, đồng thời yêu cầu phải có sự theo dõi chặt chẽ để giảm thiểu rủi ro. Vậy nên nếu không đặc biệt cần thiết, hoàn toàn có thể chờ đến khi đứa trẻ có đủ nhận thức và quyền để quyết định để thực hiện can thiệp xác định giới tính.

Với kinh nghiệm làm việc với hai nhóm liên giới tính là nhóm còn nhỏ và nhóm đã trưởng thành, bác sỹ Ngô Hải Sơn cho biết, với nhóm các bạn còn nhỏ, quá trình tư vấn đặt ra nhiều mối quan tâm liên quan tới đạo đức, khi có khả năng đứa trẻ sau này lớn lên có cảm thấy khó chịu với việc bố mẹ quyết định về cơ thể mình.

Bác sỹ Sơn chia sẻ thêm: “Mỗi năm ước tính có khoảng 2500 trẻ liên giới tính, và trải dài khắp cả nước, nên các mối quan tâm của các bác sỹ với chủ đề này là rất ít, nhiều bệnh viện lớn vài năm mới gặp một ca”. Việc thiếu hụt sự quan tâm, thông tin, và cơ sở vật chất khiến cho quá trình chẩn đoán và đưa ra phác đồ thăm khám, điều trị cho người liên giới tính thường mất rất nhiều thời gian và chi phí. Có thể

kéo dài nhiều năm và gây ra những áp lực, tổn thương về thể chất và tinh thần không đáng có. Hơn thế, các trường hợp chẩn đoán sai lệch hoặc do thiếu thông tin cũng có thể sẽ gây ra những hệ quả lâu dài.

Đối với nhóm lớn hơn, bác sỹ cũng tư vấn và đưa ra khuyến nghị, ví dụ về việc dùng hoóc môn. Nhưng chỉ là tư vấn chứ không bắt buộc, và tư vấn đó phải dựa trên bằng chứng khoa học, phải tìm cách giảm thiểu khả năng gây ra sự nuối tiếc.

Là người trong cuộc, An chia sẻ thêm: Sau khi đã có chẩn đoán cụ thể, bác sỹ có đưa ra lời khuyên là thực hiện cuộc phẫu thuật. Lúc đó An rất băn khoăn không biết có thực hiện hay không, vì bác sỹ vốn dĩ là người “biết mình nên làm gì”. Khi kết nối với nhóm những người mang đặc trưng cơ thể giống mình, An thấy nhiều người liên giới tính đã lớn tuổi rồi nhưng vẫn sống khỏe mặc dù không tiến hành phẫu thuật, sau đó An đã đưa ra quyết định là không phẫu thuật. “Đối với em vai trò của cộng đồng ở thời điểm đó cực kỳ quan trọng, trong việc đồng hành kể cả cảm xúc lẫn thông tin. Khi đó nếu không có cộng đồng ở đó thì bây giờ rất là khác rồi, thực hiện phẫu thuật cơ quan sinh dục bên trong thì ảnh hưởng về lâu về dài”...

Câu chuyện của An là một ví dụ về sự cần thiết và quan trọng của việc hỗ trợ tinh thần và tìm kiếm sự thấu cảm của người liên giới tính ở Việt Nam. Bác sỹ Sơn cũng chia sẻ quan điểm tương tự khi nói về quá trình kết nối của mình với các bạn là người liên giới tính: “Bản thân mình cũng tự tạo một nhóm những bạn liên giới tính tới tham vấn mình. Mình có thể hỗ trợ các bạn về mặt y tế nhưng về mặt đời sống thì để các bạn hỗ trợ giúp đỡ nhau thì sẽ tốt hơn”...

Theo bác sỹ Sơn, do thiếu thông tin kéo dài từ khi còn đào tạo ở trường đại học, tới đào tạo

chuyên khoa sau này. Các quyền sách dày đặc chữ với hơn 40 đặc điểm giới tính không điển hình vô cùng phức tạp, khiến cho việc có các thuật ngữ chuẩn xác trở nên khó khăn hơn. Khái niệm “người liên giới tính” vẫn còn khá mới, và việc bị chi phối của tư tưởng nhị nguyên vẫn còn nặng, được thể hiện qua các thuật ngữ vẫn thường được dùng phổ biến ở các cơ sở y tế như “rối loạn phát triển giới tính” hay “nam giới giả nữ, nữ giới giả nam”...

Do đó, một trong những nỗ lực nâng cao nhận thức xã hội về người liên giới tính là vấn đề giáo dục giới tính. Khi mà các bài giảng giáo dục giới tính trong nhà trường còn sơ khai, chưa đưa ra các thông tin và sự hiểu thấu về người liên giới tính. Học sinh sẽ thường tự tìm hiểu nhiều hơn là được dạy trong các bài giảng ở trường. Theo bác sỹ Sơn, cần có những buổi tập huấn, hoặc các tài liệu cung cấp thông tin trong quá trình xây dựng bài giảng, cho những bên liên quan.

Bởi thế, hệ thống y tế, cần có đầy đủ các thông tin và hiểu biết đúng và sâu rộng về người liên giới tính sẽ có tác động trực tiếp tới việc tư vấn và hỗ trợ thăm khám, điều trị cho những người liên giới tính có nhu cầu. Tuy nhiên, bác sỹ Sơn cũng chia sẻ về khó khăn trong việc tiếp cận tới nhận thức của các nhân viên y tế: “Mình nghĩ cách dễ dàng hơn là mình nâng cao nhận thức của cộng đồng trước, thúc đẩy sự hiện diện và để mọi người thấy người liên giới tính chỉ là một điều bình thường thôi. Khi cộng đồng có nhận thức rõ ràng về người liên giới tính, thì bản thân các y bác sỹ cũng nâng cao nhận thức để thích ứng với sự thay đổi của cộng đồng”.

Bác sỹ Sơn cũng luôn áp ụ dự định về một phòng khám riêng, thân thiện và phi lợi nhuận, cho những bạn liên giới tính có thể tới thăm khám. **UYÊN NA**

● Thạc sỹ Trần Ngọc Linh - Viện iSEE công bố kết quả nghiên cứu về Người liên giới tính. (Ảnh: PV)

It's T Time - Tổ chức cộng đồng hoạt động vì quyền và lợi ích của người chuyển giới, đa dạng giới, Quốc Anh chia sẻ về những nỗ lực đồng hành của It's T Time trong việc hỗ trợ tư vấn pháp lý cho những bạn là người liên giới tính chuyển giới. It's T Time mong muốn có sự tham gia của đại diện nhóm người liên giới tính trong các những cuộc thảo luận về việc xây dựng những dự thảo luật, khung pháp lý trong thời gian tương lai. Đồng thời có thể hỗ trợ kết nối mọi người tới mạng lưới tham vấn của các chuyên gia quốc tế về liên giới tính hay tới mạng lưới các y bác sĩ ở Việt Nam thân thiện và cởi mở với các vấn đề của cộng đồng đã từng làm việc cùng với It's T Time.

Thạc sỹ Trần Ngọc Linh - Viện iSEE mong rằng, dự án nghiên cứu này sẽ là một trong những chỉ mốc mở đầu cho việc lan rộng sự hiểu và lắng nghe tiếng nói và các mưu cầu của người liên giới tính tại Việt Nam.

BÌNH ĐẲNG CHO MỌI GIỚI

Sau gần 2 thập kỷ triển khai, Luật Bình đẳng giới hiện đang được Chính phủ Việt Nam xem xét sửa đổi, bổ sung theo hướng tiếp cận sâu hơn về quyền con người, nhằm cải thiện hơn nữa tình trạng bất bình đẳng giới và bảo đảm sự đồng bộ với các tiêu chuẩn quốc tế.

Quyết tâm chính trị cao

Việt Nam đã ký kết nhiều văn kiện quốc tế về bình đẳng giới (BDG), bao gồm Công ước về xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử với phụ nữ (CEDAW) và các Mục tiêu Phát triển Bền vững của Liên hợp quốc (SDGs). Những năm qua, Việt Nam đã và đang thể hiện quyết tâm mạnh mẽ trong thúc đẩy BDG và sự tiến bộ của phụ nữ với một chiến lược rõ ràng, nhất quán và phù hợp với thực tiễn quốc gia. Cột mốc quan trọng là năm 2006, Luật BDG được ban hành.

Đặc biệt trong giai đoạn 10 năm triển khai Chiến lược quốc gia về BDG 2011 - 2020, nước ta đã thu về nhiều kết quả đáng khích lệ, góp phần thu hẹp khoảng cách giới trong các lĩnh vực, đóng góp tích cực vào quá trình phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Tiêu biểu, các mục tiêu quốc gia được triển khai tương đối đồng bộ, tạo sự chuyển biến trong nhận thức và hành động của các cấp ủy đảng, chính quyền, trong đội ngũ cán bộ, công chức và Nhân dân về thực hiện BDG.

Hệ thống văn bản pháp luật, chính sách từng bước được hoàn thiện theo hướng bảo đảm nguyên tắc BDG, phù hợp với tiêu chuẩn quốc tế. Việc lồng ghép giới trong xây dựng và thực hiện các chiến lược, chính sách, pháp luật, chương trình, kế hoạch, đề án... đã được các cấp, ngành quan tâm, góp phần rút ngắn khoảng cách giới, nâng cao vai trò, vị thế của phụ nữ trong gia đình và ngoài xã hội, tạo điều kiện để phụ nữ và nam giới tham gia và thụ hưởng bình đẳng vào các lĩnh vực của đời sống chính trị - kinh tế - xã hội. Theo đó, Hiến pháp Việt Nam năm 2013 và nhiều bộ luật chuyên ngành như Luật Bảo hiểm xã hội 2014; Bộ luật Lao động 2019; Luật Bầu cử đại biểu Quốc hội, đại biểu Hội đồng nhân dân 2015; Luật Ngân sách nhà nước 2015... đã được sửa đổi, bổ sung trên cơ sở bảo đảm nguyên tắc BDG và được lồng ghép vấn đề BDG một cách nghiêm túc, sâu rộng.

Với mục tiêu tiếp tục thu hẹp khoảng cách giới, Chính phủ đã

LUẬT BÌNH ĐẲNG GIỚI:

Tiếp tục sửa đổi, bổ sung trên cơ sở quyền con người

● Nam nữ đều có vị trí, vai trò ngang nhau trong gia đình. (Nguồn: Báo SKĐS)

● Chính sách pháp luật sẽ thúc đẩy bình đẳng giới thực chất trong lĩnh vực việc làm. (Nguồn: Internet)

ban hành Nghị quyết số 28/NQ-CP phê duyệt Chiến lược quốc gia về BDG giai đoạn 2021 - 2030, cùng với nhiều chương trình, chính sách nhằm thúc đẩy BDG và phòng ngừa, ứng phó với bạo lực trên cơ sở giới. Theo đó, một trong các nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm là phải tiếp tục hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật bảo đảm các nguyên tắc BDG trên các lĩnh vực có liên quan. Nhiệm vụ trước mắt là cần tổng kết, đánh giá việc thi hành Luật BDG và nghiên cứu, đề xuất sửa đổi Luật BDG trong thời gian tới.

Cách tiếp cận dựa trên quyền con người

Theo Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội (LĐ-TB&XH), việc sửa đổi, bổ sung Luật BDG cần được Chính phủ và Quốc hội ưu tiên trong giai đoạn 2021 - 2026. Luật BDG đang được Chính phủ xem xét sửa đổi, bổ sung theo hướng tiếp tục thúc đẩy thực thi BDG, trong đó có

việc thực hiện các cam kết về xóa bỏ bạo lực trên cơ sở giới và hướng tới việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển Bền vững của Liên hợp quốc (SDGs).

Cụ thể, việc sửa đổi, bổ sung Luật BDG cần tập trung mở rộng phạm vi điều chỉnh của Luật, đồng thời làm rõ trách nhiệm và quy định các khái niệm về BDG, bao gồm các hành vi có hại và hành vi bị nghiêm cấm. Bộ LĐ-TB&XH cho rằng, phạm vi điều chỉnh của Luật hiện hành là "các lĩnh vực của đời sống xã hội và gia đình" vẫn còn hạn chế và thiếu nhất quán với các tiêu chuẩn quốc tế. Thay vào đó, phạm vi điều chỉnh của Luật nên bao gồm tất cả lĩnh vực của đời sống để giải quyết tất cả những vấn đề có thể phát sinh bất bình đẳng.

Bên cạnh đó, định nghĩa về phân biệt đối xử cũng cần được mở rộng, bởi định nghĩa hiện hành chưa bao gồm phân biệt đối xử gián tiếp. Phân biệt đối

xử gián tiếp bị bỏ sót có thể dẫn đến việc ghi nhận không đầy đủ những hệ quả tiêu cực gây ra bởi các chính sách hay văn bản luật trung lập về giới. Việc quy định hình thức phân biệt đối xử gián tiếp sẽ giúp tăng cường phân tích trên cơ sở giới và lồng ghép vấn đề BDG trong hệ thống pháp luật, các chính sách và chương trình.

Mặt khác, các quan niệm, truyền thống văn hóa có hại cùng hành vi bị nghiêm cấm cần được quy định rõ trong Luật BDG và những luật khác của Việt Nam. Chẳng hạn, bạo lực trên cơ sở giới có thể diễn ra dưới nhiều hình thức khác nhau, như bạo lực thể xác, bạo lực tinh thần, bạo lực tình dục, bạo lực kinh tế, lựa chọn giới tính trên cơ sở định kiến giới, cưỡng ép kết hôn hay tảo hôn,... Trên thực tế, nhiều cá nhân đang đồng thời phải chịu nhiều hình thức phân biệt đối xử đa chiều, nhất là nhóm phụ nữ và trẻ em gái khuyết tật, nhóm dân tộc thiểu số hoặc sinh sống tại vùng sâu, vùng xa. Ngoài ra, quấy rối tình dục, đặc biệt là quấy rối tình dục tại nơi làm việc, cũng cần được xác định là một hình thức phân biệt đối xử. Như vậy, việc định nghĩa khái niệm phân biệt đối xử đa chiều cũng rất cần thiết.

Thêm vào đó, cần quy định cụ thể các biện pháp nhằm giải quyết các thực hành có hại, bao gồm lựa chọn giới tính thai nhi trên cơ sở định kiến giới, các hành vi bị nghiêm cấm cũng cần được xác định trong Luật và giao trách nhiệm cụ thể cho các cơ quan liên quan. Đối với những trách nhiệm có

sự trùng lặp giữa các bên liên quan trong giải quyết các vấn đề như bạo lực gia đình, bạo lực trên cơ sở giới hay lựa chọn giới tính trên cơ sở định kiến giới, cần quy định rõ ràng chức năng của các bộ liên quan và xây dựng cơ chế phối hợp liên ngành chặt chẽ. Điều này sẽ giúp người dân không bị nhầm lẫn, cải thiện hiệu quả quản lý nhà nước và chất lượng dịch vụ công.

Tóm lại, để bảo đảm sự đối xử bình đẳng, Luật cần có những quy định rõ ràng, tạo cơ sở thực hiện đánh giá tác động trên cơ sở giới qua góc nhìn khác nhau, nhằm xác định hình thức đối xử bất BDG mà từng nhóm đối tượng đang gặp phải, từ đó xây dựng và triển khai cơ chế ưu tiên, đặc biệt, phù hợp với họ trong các văn bản quy phạm pháp luật, chính sách và chương trình.

Có thể thấy, công tác xây dựng và hoàn thiện pháp luật về BDG ở nước ta đã đạt được nhiều tiến bộ đáng kể trong thời gian qua, song vẫn còn nhiều việc cần làm để cải thiện hơn nữa tình trạng bất BDG và bảo đảm sự đồng bộ với các tiêu chuẩn quốc tế về quyền con người. Để bảo đảm BDG thực chất, bên cạnh nhiệm vụ sửa đổi, bổ sung Luật BDG, cũng cần rà soát lại các quy định phân biệt đối xử trực tiếp và định kiến giới trong các văn bản quy phạm pháp luật khác để loại bỏ, tránh sự chồng chéo, mâu thuẫn. Chẳng hạn, Luật Hôn nhân và Gia đình quy định độ tuổi kết hôn khác nhau giữa nam và nữ. Các văn bản quy phạm pháp luật trong lĩnh vực lao động vẫn còn có những quy định cần được xem xét hoàn thiện như độ tuổi nghỉ hưu khác nhau hay độ tuổi hưởng lương hưu khác nhau giữa nam và nữ.

Cạnh đó, điều quan trọng là phải bảo đảm đội ngũ cán bộ quản lý nhà nước hiểu đầy đủ về các khái niệm liên quan đến BDG. Bộ LĐ-TB&XH là cơ quan quản lý nhà nước cần được trang bị nguồn nhân lực và nguồn tài chính đầy đủ, để bảo đảm các cơ chế điều phối và cơ chế khiếu nại, tố cáo được thực hiện tốt, Luật BDG được thực thi hiệu quả. Nhiều hoạt động tuyên truyền và giáo dục cũng có thể góp phần củng cố thêm định kiến giới cũng như vai trò truyền thống của nam và nữ, đồng thời chưa thu hút sự vào cuộc của nam giới và lãnh đạo địa phương.

ĐỖ TRANG

BÌNH ĐẲNG CHO MỌI GIỚI

Mở rộng đối tượng được bình đẳng giới

Hiện nay, người đồng tính, song tính, chuyển giới và liên giới tính (LGBTI) đã không còn quá xa lạ trong xã hội Việt Nam. Với sự mở rộng khái niệm về “giới” thì đối tượng hưởng đến của “bình đẳng giới” cũng cần phải thay đổi phù hợp, để sự bình đẳng không có biên giới, toàn diện và văn minh hơn...

Cộng đồng LGBTQ+ đã có chỗ đứng nhất định trong xã hội

Từ những năm 2010, phong trào LGBTQ+ thực sự khởi sắc và mang lại nhiều dấu ấn như: chiến dịch “Tôi đồng ý”, sự kiện VietPride (tự hào đa sắc), ngày hội “Tôn vinh sự đa dạng, dành trình hiếu về con” (của các bố mẹ có con thuộc cộng đồng LGBTQ+)... Hay các hoạt động chia sẻ, tham vấn cộng đồng cùng với Bộ Tư pháp, Bộ Y tế đề soạn thảo các điều luật hỗ trợ cho cộng đồng LGBTQ+ như: Luật Hôn nhân cùng giới, dự án Luật Chuyển đổi giới tính đang được soạn thảo...

Đầu tháng 8/2022, Bộ Y tế Việt Nam đã khẳng định LGBTQ+ (cụm từ thể hiện sự đa dạng của con người dựa trên xu hướng tính dục, bản dạng giới, thể hiện giới và thiên hướng tính dục) hoàn toàn không phải là bệnh, không thể chữa, không cần chữa và không thể thay đổi theo bất cứ cách nào.

Công bố này đã tạo ra một bước tiến lớn về quyền LGBTQ+ tại Việt Nam. Có thể nói, xã hội Việt Nam những năm qua đã có cái nhìn văn minh về các giới. Bởi thế, cộng đồng LGBTQ+ đã có chỗ đứng nhất định trong xã hội. Nhiều người đã có các thành tựu nhất định trong lĩnh vực của mình, được yêu mến, trân trọng. Tuy nhiên, trong những góc khuất của cuộc sống, những người đồng tính, chuyển giới... vẫn bị đối xử bất bình đẳng, bị kỳ thị, chịu bạo lực giới từ chính trong gia đình mình cho đến nơi làm việc, nơi công cộng, ngoài xã hội. Chính vì thế, thời gian qua, khi nhắc đến bình đẳng giới, nhiều người hoạt động tích cực trong lĩnh vực này đã lên tiếng mong muốn sự bình đẳng giới toàn diện hơn, không “bỏ quên” cộng đồng LGBTQ+ vì họ thuộc một “giới tính khác” bên ngoài những khái niệm văn gặp ngàn năm nay về hai giới.

Bởi lẽ, những người đa dạng giới và tính dục vẫn thường xuyên phải đối mặt với sự phân biệt đối xử từ gia đình tới xã hội,

● Cộng đồng LGBTQ+ đã có chỗ đứng nhất định trong xã hội. (Ảnh: PV)

Người chuyển giới từ 0,3% đến 0,5% dân số

Nghiên cứu trên thế giới cho thấy tỷ lệ người chuyển giới từ 0,3% đến 0,5% dân số. Nếu sử dụng con số trung bình thấp là 0,3%, Việt Nam ước đoán có gần 295.457 người chuyển giới (tính đến ngày 25/11/2021, dân số Việt Nam là 98.485.682 người), lấy con số trung bình là 0,5% thì Việt Nam có khoảng 4920.000 người chuyển giới.

Tại khu vực Đông Nam Á, Việt Nam đã và đang thể hiện vai trò đi đầu trong việc thúc đẩy quyền con người của người LGBTQ+. Trong những năm gần đây, Việt Nam đã có những bước đi tích cực nhằm thúc đẩy quyền của người LGBTQ+ phù hợp với cam kết đạt được các mục tiêu phát triển bền vững của Liên hợp quốc.

những thách thức trong việc tiếp cận với các chăm sóc y tế đặc thù. Những thách thức này bao gồm việc hạn chế tiếp cận chăm sóc sức khỏe sinh sản và tính dục, cho tới chăm sóc khẳng định giới. Theo một khảo sát năm 2016, cứ bốn người LGBTQ+ thì có một người đã nghe hoặc nhìn thấy những bình luận và hành động tiêu cực từ nhân viên y tế.

Mặt khác, dấu cho những tiến bộ trong việc công nhận và bảo vệ sức khỏe của những người LGBTQ+ trên toàn thế giới, các liệu pháp “chữa trị chuyển đổi” vì cho rằng LGBTQ+ là bệnh tại Việt Nam không phải là hiếm. Các liệu pháp “chữa trị” này có thể bao gồm việc bị ép buộc thay đổi ngoại hình, bị buộc phải đi gặp bác sĩ hoặc pháp sư, bị ép uống thuốc, bị ép kết hôn...

Tại Việt Nam, một nghiên cứu của Viện iSEE cho thấy cứ 5 người LGBTQ+ thì có 1 người từng bị ép đi bác sĩ để được đề nghị thay đổi xu hướng tính dục, bản dạng giới. Ngay trong khuôn khổ gia đình, người LGBTQ+ phải chịu các bạo lực có thể coi là các hành vi “chữa trị” như ép buộc thay đổi cử chỉ, ngoại hình (62,9%), la mắng hoặc dùng bạo lực ngôn từ (60,2%), ngăn cấm các mối quan hệ bạn bè hay người yêu (53,8%) hay ép buộc phải kết hôn (24,3%). Sự phân biệt đối xử và bạo lực đối với người LGBTQ+ dẫn đến những tổn thương về thể chất và tinh thần không thể bù đắp được.

Đến nay, sau hơn 10 năm, từ những đám cưới đồng tính đầu

tiên ở Việt Nam, vấn đề đang đặt ra hiện nay với những người song tính, liên giới tính, chuyển giới... là giấy tờ tùy thân, là con cái, tài sản, hôn nhân thực tế...

Phần lớn tất cả người chuyển đổi giới tính hiện nay đều phải dùng nickname. Nhiều bạn có tham gia biểu diễn tại Thành phố Hồ Chí Minh thì đặt các tên “nghệ danh” cho mình trong cuộc sống hàng ngày cũng như khi biểu diễn. Đặc biệt, đối với người chuyển đổi giới tính, không được đổi tên cho phù hợp với thể hiện giới bên ngoài của họ đã gây ra khó khăn khi đi lại và làm các thủ tục liên quan đến giấy tờ. Như vậy, những người đã trải qua phẫu thuật chuyển đổi cũng vẫn không thể đổi giới tính của mình trên các giấy tờ như chứng minh thư, hồ sơ lý lịch, hộ khẩu. Những người chuyển đổi giới tính cho biết việc không có giấy chứng minh thư đúng như giới tính đã thay đổi của họ khiến cho cuộc sống của họ gặp rất nhiều rắc rối, từ việc mua bán hay sở hữu tài sản.

Người trẻ đã sống thật với bản dạng giới hơn các thế hệ trước

Dù có được chấp nhận hay không, người chuyển giới, đa dạng giới là hiện tượng xảy ra ở khắp thế giới, trong đó có Việt Nam. Tuy nhiên, ước mơ được thừa nhận, không bị phân biệt đối xử, đặc biệt mong muốn được gia đình hiểu, thông cảm và hỗ trợ là rất lớn. Nhiều người cho biết dù cho xã hội có kỳ thị đến đâu họ cũng “không quan tâm”, nhưng việc được bố mẹ hiểu, là chỗ

nuơng tựa tinh thần cho họ rất quan trọng. Dù là những người vẫn còn đang sống trong gia đình mà phải giấu giếm bản dạng giới của mình. Hay những người dù vẫn sống với gia đình nhưng hàng ngày phải chịu đựng sự hắt hủi, chối bỏ, hay bạo lực của bố mẹ, cho đến những bạn trẻ chuyển giới không chịu nổi áp lực gia đình phải bỏ nhà ra đi. Điều mong mỏi lớn nhất của họ là được gia đình hiểu rằng họ là như thế, họ không thể thay đổi, họ mong muốn được sự chấp

● Hoa hậu Hương Giang, một hình mẫu về sự thành công cho nhiều cô gái chuyển giới. (Ảnh: Internet)

nhận và yêu thương.

Vì chưa có diễn đàn dành riêng cho họ, người đa dạng giới đã và vẫn đang phải ẩn mình trong các diễn đàn dành cho đồng tính nữ và đồng tính nam. Thế nhưng, sự chia sẻ thông tin và mối quan tâm chung đã khiến người chuyển đổi giới tính trở thành một cộng đồng ngày càng rõ nét hơn, đặc biệt là với các bạn chuyển giới trẻ. Với sự hỗ trợ này, thế hệ những người chuyển đổi giới tính trẻ có sự cởi mở hơn, dám sống thật và đối mặt với xã hội nhiều hơn là thế hệ chuyển giới trung niên, những người vẫn còn dè dặt và sống ẩn mình vì ngại đối mặt với sự kỳ thị.

Vừa qua, Sở LĐ-TB&XH phối hợp với Sở TT&TT TP HCM, Cơ quan Liên hợp quốc về bình đẳng giới và trao quyền cho phụ nữ tại Việt Nam đã tổ chức chương trình “Bữa sáng Ruy băng trắng - Vai trò của truyền thông trong thúc đẩy bình đẳng giới và xóa bỏ bạo lực giới”. Tại chương trình, bên cạnh nhắc đến tình trạng bất bình đẳng giới và bạo lực đối với phụ nữ và trẻ em vẫn còn khá phổ biến ở nhiều khu vực, vùng miền và các thành phần trong xã hội, các đại biểu tham dự đã có đề cập đến vấn đề bình đẳng giới bao gồm cộng đồng LGBTQ+.

Là người chuyển giới khá nổi tiếng trong cộng đồng với vai trò chuyên gia tâm lý thường xuyên tham gia các hoạt động cộng đồng, hiện nay đã lập gia đình và

có cuộc sống hôn nhân êm ấm cùng chồng, Mía Nguyễn có rất nhiều trải nghiệm về đời sống của một người thuộc LGBTQ+.

Tại chương trình “Bữa sáng Ruy băng trắng”, cô đã lên tiếng đấu tranh cho quyền bình đẳng của cộng đồng LGBTQ+ trong xã hội. Theo Mía Nguyễn, khái niệm “giới” ngày nay đã khá đa dạng, không chỉ đơn thuần là nữ và nam. Một trong những đối tượng quan trọng được bảo vệ của các chiến dịch bình đẳng giới là phụ nữ. Tuy nhiên, ngày nay có cả phụ nữ chuyển giới, phụ nữ đồng tính, dị tính, phụ nữ và trẻ em không theo chuẩn giới... Thực tiễn xã hội khiến chúng ta cần có cái nhìn rộng hơn về đối tượng cho chiến dịch.

Mía Nguyễn cũng mong mỏi có thêm sự công nhận của pháp luật đối với cộng đồng LGBTQ+. Theo cô, tình yêu của những con người trong cộng đồng này hiện nay gần như “vô hình” đối với pháp luật và hôn nhân của họ vẫn chưa được pháp luật thừa nhận. Mía Nguyễn bày tỏ mong mỏi khi các phương tiện truyền thông đại chúng thông tin về ngăn chặn bất bình đẳng giới và bạo lực giới thì nên bao gồm cộng đồng LGBTQ+.

Cũng gần đây, các bạn trẻ, nhóm sinh viên Khoa Tâm lý Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn TP HCM cũng đã đưa ra một số khuyến nghị trong khảo sát về LGBTQ+ (gồm đồng tính, gay, song tính, chuyển giới). Theo đó, các bạn trẻ cho rằng, về các hoạt động giáo dục, cần tuyên truyền, thúc đẩy đưa các nội dung liên quan đến LGBTQ+ trong các chương trình giáo dục trường học, giúp học sinh hiểu và chấp nhận về sự đa dạng trong xu hướng tính dục và giới tính. Với truyền thông, cần tạo điều kiện cho những câu chuyện thành công của cộng đồng LGBTQ+ xuất hiện nhiều hơn, giúp xã hội hiểu rõ hơn về cuộc sống của họ. Đặc biệt, hỗ trợ cho gia đình, người thân của người LGBTQ+ để họ hiểu và sớm chấp nhận xu hướng tính dục của con mình. Đồng thời, tạo bình đẳng thông qua việc thúc đẩy việc thực hiện các chính sách bình đẳng tại nơi làm việc, trong xã hội, bao gồm việc bảo vệ người LGBTQ+ trước những hành vi phân biệt và kỳ thị.

Với chính sách pháp luật, Nhà nước cần thúc đẩy việc thực hiện và bảo vệ các chính sách pháp luật bình đẳng và bảo vệ quyền lợi của người LGBTQ+, bao gồm việc hợp pháp hôn nhân đồng giới và việc nuôi dưỡng con cái. Đặc biệt, khảo sát nhân mạnh, chính bản thân cộng đồng LGBTQ+ cần tự tin về bản thân và danh tính của mình, sống lành mạnh và tích cực. Từ đó không chỉ tạo được lòng tin tưởng mà còn khuyến khích sự chấp nhận từ phía người khác đối với mình... **NGUYỄN MỸ**

BÌNH ĐẲNG CHO MỌI GIỚI

Rốt ráo cho một hành trình nhân văn

Ngày 10/4/2023, tại Phiên họp thứ 22 của Quốc hội, Đại biểu Nguyễn Anh Trí (Hà Nội) đã có tờ trình đề xuất xây dựng Luật Bản dạng giới nhằm khẳng định các dạng giới khác là một cấu phần tất yếu của xã hội, bên cạnh hai giới tính truyền thống là nam và nữ...

Dự kiến Luật sẽ được thông qua vào tháng 5/2025

Theo TS. Trương Hồng Quang - Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội, dưới góc độ khoa học cũng như pháp luật quốc tế đã ghi nhận vấn đề đồng tính, song tính, chuyển giới và liên giới tính (LGBTI) là vấn đề khách quan, bình thường của xã hội. Đây là những xu hướng tính dục, bản dạng giới và đặc điểm cơ thể tự nhiên của loài người (chiếm số ít) bên cạnh xu hướng dị tính (phổ biến). Một trong những quyền quan trọng nhất là quyền được công nhận và tôn trọng. Việc pháp luật ghi nhận quyền của người LGBTI là yêu cầu tất yếu đặt ra trong bối cảnh xã hội ngày càng phát triển.

Bởi thực tế, dù đã có nhiều cởi mở hơn, nhưng sự kì thị, phân biệt đối xử nên người LGBTI có thể được xem như đối tượng yếu thế trong xã hội. Khi tham gia vào các quan hệ kinh tế như tìm kiếm việc làm, cơ hội thăng tiến trong công việc, vấn đề nhà ở... họ sẽ gặp nhiều trở ngại và có thể bị đối xử bất công.

Việt Nam đã có sự đổi mới trong tư duy lập pháp về quyền của người LGBTI (rộng hơn là vấn đề xu hướng tính dục, bản dạng giới). Đây thực sự là nỗ lực của Việt Nam trong việc bảo vệ quyền con người. Qua nghiên cứu cho thấy, về cơ bản, pháp luật Việt Nam đã ghi nhận hầu hết các quyền của người LGBTI. Theo đó, người LGBTI có các quyền như các đối tượng khác trong xã hội. Tuy nhiên, pháp luật chưa ghi nhận một số quyền liên quan đến

● **ĐBQH Nguyễn Anh Trí phát biểu tại một buổi tọa đàm.** (Ảnh: Ban soạn thảo Luật Chuyển đổi giới tính)

Đánh giá cao các ý kiến đóng góp của đại biểu, Trưởng Ban soạn thảo Nguyễn Anh Trí cho biết, sẽ tiếp thu tối đa các ý kiến góp ý tại tọa đàm, đánh giá tác động kỹ lưỡng, tham khảo kinh nghiệm của các chuyên gia, tổ chức quốc tế, các luật về chuyển đổi giới tính ở các quốc gia trên thế giới để hoàn thiện các quy định, các chính sách trong quá trình xây dựng dự án Luật.

người LGBTI như quyền kết hôn của cặp đôi cùng giới, quyền nhận con nuôi chung của cặp đôi cùng giới, quyền về mang thai hộ của cặp đôi LGBTI... Các thuật ngữ như xu hướng tính dục, bản dạng giới, đồng tính, song tính, chuyển giới, liên giới tính rất hiếm khi xuất hiện trong các quy định pháp luật cụ thể. Tuy vậy, các vấn đề về quyền của người LGBTI được thể hiện thông qua nhiều kỹ thuật lập pháp khác nhau (ví dụ: Kết hôn giữa những người cùng giới tính, quy định về sinh con bằng kỹ thuật hỗ trợ sinh sản, mang thai hộ, thi hành án hình sự...) cũng gián tiếp ghi nhận hoặc chưa ghi nhận quyền của các đối tượng này.

Có thể thấy, người LGBTI tại Việt Nam không phải chịu những quy định hà khắc, phân biệt đối xử như một số quốc gia trên

thế giới, ví dụ như pháp luật Việt Nam không có những quy định cấm hiện tượng đồng tính/song tính/chuyển giới, bỏ tù/tử hình người đồng tính/quan hệ đồng tính...

Trước đó, theo Điều 37 Bộ luật Dân sự năm 2015 đã ghi rõ: Cá nhân đã chuyển đổi giới tính có quyền, nghĩa vụ đăng ký thay đổi hộ tịch theo quy định của pháp luật về hộ tịch; có quyền nhân thân phù hợp với

giới tính đã được chuyển đổi theo quy định của Bộ luật này và Luật khác có liên quan.

Căn cứ quy định này, sau khi chuyển đổi giới tính, cá nhân phải đăng ký thay đổi hộ tịch. Sau đó, người này sẽ có quyền nhân thân phù hợp với giới tính đã được chuyển đổi. Một trong số các quyền nhân thân là quyền đăng ký kết hôn.

Như vậy, sau khi chuyển giới, đăng ký thay đổi hộ tịch thì người chuyển giới được quyền đăng ký kết hôn với người khác giới tính đã chuyển và quan hệ hôn nhân này sẽ được pháp luật công nhận.

Do đó, cơ sở xây dựng Luật Bản dạng giới nay được sửa lại là dự án Luật chuyển đổi giới tính dựa trên quyền chuyển đổi giới tính của công dân, quyền được công nhận giới tính mới khác giới tính khi sinh theo yêu cầu của công dân.

Sau đó, Chính phủ đã có Văn bản số 113/CP-PL tham gia ý kiến về nội dung đề nghị xây dựng Luật Bản dạng giới mà đại biểu Quốc hội đã nêu. Chính phủ nhìn nhận việc nghiên cứu, đề xuất xây dựng văn bản luật về chuyển đổi giới tính là cần thiết để thể chế hóa một số nội dung liên quan đến quyền con người mà Hiến pháp năm 2013 và Bộ luật Dân sự năm 2015 đã nói rõ.

Theo tờ trình này, Ủy ban Thường vụ Quốc hội đã xem xét, đưa Luật Bản dạng giới vào chương trình xây dựng luật, pháp lệnh năm 2024 để trình Quốc hội cho ý kiến tại Kỳ họp thứ 8 dự kiến vào tháng 10/2024. Sau đó sẽ trình Quốc hội thông qua tại Kỳ họp thứ 9 dự kiến vào tháng 5/2025.

Như vậy, khi có Luật Chuyển đổi giới tính, cộng đồng LGBTIQ+ sẽ tự tin về tư cách bình đẳng. Họ không buộc phải phản bội cảm xúc chính mình, gây tội lỗi, thậm chí tội ác đối với đời sống tinh thần của chính bản thân...

Không thể chậm trễ

GS. ĐBQH Nguyễn Anh Trí - Trưởng Ban soạn thảo nêu rõ, sau khi dự án Luật được đưa vào Chương trình xây dựng luật, pháp lệnh năm 2024, Ban soạn thảo đã tập trung triển khai nhiều công việc, làm việc với các cơ quan liên quan và tiến hành Phiên họp đầu tiên. Bên cạnh đó, tổ chức các tọa đàm về những vấn đề liên quan đến dự án Luật và đã nhận được nhiều ý kiến góp ý sâu sắc, có tính chuyên môn cao của các chuyên gia, nhà nghiên cứu trong lĩnh vực này.

GS Nguyễn Anh Trí cho biết, dự án Luật này sẽ quy định về quyền và nghĩa vụ của người có nguyện vọng chuyển đổi

giới tính từ nữ sang nam hoặc từ nam sang nữ. Cơ quan có thẩm quyền công nhận giới tính của người chuyển đổi giới tính; điều kiện, hồ sơ, thủ tục đối với người có nguyện vọng chuyển đổi giới tính.

Những tác động này làm biến đổi một con người với những hệ lụy mà đằng sau mỗi số phận người chuyển giới là rất nhiều câu chuyện bi kịch. Bình đẳng cho người chuyển giới là giúp họ được tiếp cận với các thăm khám sức khỏe cũng như tư vấn tâm lý.

Bên cạnh đó, nhiều người chưa có cơ hội sống thử trước khi quyết định phẫu thuật chuyển giới nên gặp khó khăn, bao gồm các vấn đề thể chất, tâm lý. Theo cơ quan soạn thảo Luật, chi phí một quy trình hoàn chỉnh cho việc chuyển giới tại một bệnh viện uy tín tại Thái Lan (bao gồm phẫu thuật chuyển đổi giới tính và hỗ trợ tư vấn) cho chuyển đổi từ nữ sang nam dao động trong khoảng từ 30.000 USD (khoảng 700 triệu đồng), trong đó phẫu thuật cắt ngực từ 3.000 - 5.000USD. Với việc chuyển đổi giới tính từ nam, sang nữ, chi phí đắt hơn lên đến 35.000 USD (tương đương 800 triệu đồng), trong đó bơm ngực mất khoảng 5.000 USD.

Bên cạnh đó, việc không được tư vấn, hỗ trợ tâm lý và sử dụng học môn trôi nổi, không rõ nguồn gốc xuất xứ, phẫu thuật chuyển giới tại các cơ sở y tế không hợp pháp dẫn đến những hậu quả, ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe, tinh thần, thậm chí là tính mạng của người chuyển giới.

Hiện, Việt Nam có khoảng nửa triệu người chuyển đổi giới tính. Tuy nhiên, các rào cản về mặt xã hội, văn hóa và pháp lý đang đặt họ trở thành nhóm dễ bị tổn thương.

Bà Đinh Thị Thu Thủy, Phó Vụ trưởng Vụ Pháp chế (Bộ Y tế) cho biết, người chuyển giới bị kỳ thị và phân biệt đối xử trong gia đình, nhà trường, cơ sở y tế và cộng đồng. Họ gặp khó khăn trong tình yêu và hôn nhân, khó khăn trong cơ hội việc làm. Người chuyển giới Việt Nam gặp rắc rối trong các vấn đề pháp lý: không được đổi tên và xác định lại giới tính, không được sống như một người bình thường (tham gia phương tiện giao thông, dịch vụ công cộng...).

Kể từ khi Bộ luật Dân sự được Quốc hội thông qua, một số bệnh viện lớn như Bệnh viện Việt Đức, Bệnh viện Bình Dân... đã có sự chuẩn bị về cơ sở vật chất, trang thiết bị, nhân lực cho việc thực hiện các can thiệp y học để chuẩn bị cho dự thảo Luật Chuyển đổi giới tính được thông qua.

Khi đã có Luật, người chuyển giới sẽ được tư vấn, hỗ trợ về tâm lý, y tế trước, trong và sau khi thực hiện can thiệp y học để chuyển đổi giới tính. Họ được tôn trọng, bảo vệ danh dự, nhân phẩm, uy tín, bí mật cá nhân và các quyền riêng tư khác. Được bảo đảm quyền học tập, lao động và hòa nhập gia đình, xã hội sau khi thực hiện can thiệp y học để chuyển đổi giới tính. Không bị bắt buộc phải triệt sản khi phẫu thuật bộ phận sinh dục, trừ trường hợp tự nguyện. Được bảo đảm các quyền khác theo quy định của Hiến pháp và pháp luật...

Những tín hiệu đáng mừng của dự án Luật Chuyển đổi giới tính đã nhen nhóm trong nhiều người chuyển giới việc sẵn sàng công khai để được sống với đúng giới tính mình mong muốn. Họ cũng sẵn sàng trở thành những thành viên tích cực lên tiếng, đóng góp ý kiến làm cơ sở để tạo nên một hành lang pháp lý về quyền của chính mình. **NGUYỆT THƯƠNG**

● **Các cặp đôi LGBT mong muốn được công nhận hôn nhân thực tế.** (Ảnh: PV)

Việt Nam hiện chưa có nghiên cứu về tỷ lệ người chuyển giới mong muốn quay lại giới tính ban đầu, song các chuyên gia nhận định nhóm người này không hiếm. BS Ngô Hải Sơn - Bệnh viện Việt Đức cho biết, bên cạnh những người có khát vọng mạnh mẽ được sống đúng bản dạng giới của mình như có người tự cắt bộ phận sinh dục nam, nhưng khi ngắt đi, người nhà đã mang nổi lại... Song cũng nhiều người muốn tự tử sau khi phẫu thuật, bởi họ thất vọng và chưa sẵn sàng về tâm lý. Khi thay đổi ngoại hình, nhiều người thấy lạ lẫm, phiền phức. Thực tế, các phẫu thuật liên quan đến chuyển giới, nhất là tạo hình bộ phận sinh dục khá phức tạp, nguy cơ rủi ro sức khỏe và kinh phí lớn nên nhiều người không đi đến tận cùng. Ngoại hình không được như mong muốn khiến họ buồn chán, thất vọng. Họ không tự tin khi tiếp xúc xã hội, khó khăn trong công việc hoặc tình cảm. Trong khi gia đình ruộng bỏ, cộng đồng kỳ thị càng là yếu tố thúc đẩy, khiến người chuyển giới hối hận.

BÌNH ĐẲNG CHO MỌI GIỚI

ĐẤU TRANH CHO BÌNH ĐẲNG GIỚI VÀ PHÒNG, CHỐNG BẠO LỰC GIỚI:

Hiểu đúng để làm đúng

Đấu tranh cho bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực giới là một nhiệm vụ quan trọng đòi hỏi sự đồng thuận, nhất quán từ cả cộng đồng. Hiểu đúng về bình đẳng giới cũng như nỗ lực phát triển bình đẳng giới trong xã hội cũng chính là góp phần hiệu quả ngăn ngừa triệt để bạo lực giới.

Bình đẳng giới không có nghĩa là “cào bằng”

Theo Khoản 3 Điều 5 Luật Bình đẳng giới, bình đẳng giới là việc nam, nữ có vị trí, vai trò ngang nhau, được tạo điều kiện và cơ hội phát huy năng lực của mình cho sự phát triển của cộng đồng, của gia đình. Nam và nữ có quyền thụ hưởng như nhau về mọi mặt chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội và gia đình.

Tuy nhiên, hiện nay trong xã hội vẫn tồn tại một số quan niệm sai lầm liên quan đến bình đẳng giới, như bình đẳng giới là đấu tranh cho nữ quyền, hay xã hội đã có bình đẳng không cần đấu tranh. Một trong những quan niệm sai lầm gây ra nhiều cản trở cho công cuộc đấu tranh là “cào bằng” trong bình đẳng giới.

Những người đeo đuổi bình đẳng giới một cách “cào bằng” thường hiểu một cách máy móc, hiểu lệch lạc khái niệm bình đẳng giới nói trên đề cho rằng, nữ giới và nam giới phải trở thành như nhau, nghĩa là phụ nữ cũng cần làm những công việc “dành cho đàn ông” và ngược lại. Quan niệm sai lệch này dẫn đến những đòi hỏi vô lý như phụ nữ nhất định phải có sự nghiệp và địa vị trong xã hội, đàn ông cũng phải làm việc nhà, chăm sóc con cái hàng ngày...

Tuy nhiên, theo các nhà xã hội học, đây là một quan điểm mang tính “cào bằng”, một cách áp lực khác về giới. Bởi nam và nữ, bản thân đã có sự khác biệt về thân thể, giới tính và sức lực. Cạnh đó, mỗi người còn có những sở trường, mong muốn khác nhau. Có những công việc chỉ phù hợp cho nam giới bởi thể lực, sức khỏe phụ nữ không phù hợp và ngược lại, có những công việc và với sự mềm mại, linh hoạt, nhẫn nại của mình phụ nữ vượt trội hơn hẳn nam giới.

Không phải người phụ nữ nào cũng có khả năng hay khao khát bước ra xã hội, làm nên “chuyện lớn”. Có những người phụ nữ ước mơ của họ chỉ giản dị là vun vén mái ấm gia đình, chu toàn việc nhà cửa và họ tìm thấy niềm hạnh phúc trong đời sống giản đơn ấy. Cũng có những người đàn ông sự nghiệp thành công, quá bận bịu, họ vẫn có trách nhiệm, thương yêu vợ con nhưng không có thời gian để làm việc nhà. Quan trọng trong mỗi gia đình là sự thỏa thuận trong tự nguyện và cảm thông, rằng ai làm việc gì là tốt nhất. Trong những trường hợp như thế, sự “cào bằng” chính là áp lực khiến cho mỗi người không được sống đúng với sở trường, năng lực của bản thân.

Như vậy, cần phải hiểu đúng và trọn vẹn ý nghĩa của sự bình đẳng giới: Bình đẳng giới không có nghĩa là nam và nữ

● **Bình đẳng giới không phải nam nữ giống nhau, mà là mỗi người được sống đúng sở trường, mong muốn của mình.** (Ảnh minh họa)

Theo số liệu của Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam, sau 10 năm thực hiện Chiến lược bình đẳng giới (theo Chương trình Mục tiêu quốc gia về bình đẳng giới giai đoạn 2011 - 2020), Việt Nam thu được nhiều kết quả đáng khích lệ, góp phần thu hẹp khoảng cách giới trong các lĩnh vực, đóng góp tích cực vào quá trình phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Điều này thể hiện rõ ràng nhất ở sự tham gia của phụ nữ vào các vị trí lãnh đạo, quản lý nhằm từng bước giảm dần khoảng cách giới trong lĩnh vực chính trị. Việt Nam đứng thứ 60 trên thế giới, đứng thứ 4 ở châu Á và đứng đầu trong Hội đồng Liên minh Nghị viện Hiệp hội các nước Đông Nam Á về tỷ lệ nữ tham gia cơ quan dân cử; đứng thứ 3 trong khu vực ASEAN và thứ 47/187 quốc gia trên thế giới tham gia xếp hạng về bình đẳng giới trong tham chính và trong công tác quản lý.

phải giống như nhau. Bình đẳng giới chính là tôn trọng sự khác biệt về giới, từ đó tạo mọi điều kiện để cả hai giới cùng phát triển.

Đồng thời, cần có các biện pháp khắc phục những yếu tố bất lợi ngăn không cho phụ nữ và nam giới có vị thế bình đẳng với nhau. Đấu tranh cho bình đẳng giới là đấu tranh để mọi người đều được tạo điều kiện để làm những việc theo ý muốn của mình, không bị giới hạn bởi giới tính.

Ngăn ngừa bạo lực giới bằng “đũa thần” bình đẳng giới

Theo Tuyên bố về Loại trừ bạo lực chống lại phụ nữ của Liên hợp quốc năm 1993 (CEDAW), khái niệm bạo lực trên cơ sở giới (bạo lực giới) được hiểu là: Bạo lực nhằm vào một người dựa trên cơ sở giới tính của người đó, bao gồm các hành động gây ra những tổn hại về thể chất, tâm lý và tình dục, những đe dọa dẫn đến những hành động nói trên, sự ép buộc và những hình thức khác nhằm tước bỏ tự do của người đó... Bạo lực giới xảy ra dưới nhiều hình thức và biểu hiện như: Bạo lực trong gia đình, tảo hôn, ép hôn, mua bán người, lạm dụng tình dục trẻ em, mại dâm cưỡng bức, quấy rối tình dục, nạo phá thai để lựa chọn giới tính thai nhi,... Bạo lực giới bao gồm bạo lực tinh thần, bạo lực thể chất, bạo lực tình dục, bạo lực kinh tế. Thực tế cho thấy, nạn nhân chủ yếu của bạo lực trên cơ sở giới vẫn là trẻ em và phụ nữ.

Tuy nhiên, bạo lực giới trong xã hội ngày nay không chỉ hiện hiện một cách rõ ràng, dễ nhận thấy. Bạo lực giới giờ đây “ẩn nấp” trong đời sống hàng ngày dưới nhiều hình thức tinh vi hơn, như việc không chia sẻ công việc gia đình, không chia sẻ trách nhiệm trong việc lao động kiếm tiền, ép phụ nữ phải sinh con trai,

ghen tuông kiểm soát đời sống riêng, xâm phạm bí mật, thông tin cá nhân...

Bạo lực giới không chỉ gây ra tổn hại nạn nhân bị bạo lực mà cho cả xã hội. Ước tính bạo lực đối với phụ nữ gây thiệt hại cho khoảng 1,8% GDP hàng năm của Việt Nam, bao gồm các chi phí chăm sóc sức khỏe, dịch vụ pháp lý, mất nguồn thu nhập, cả sự giảm năng suất làm việc và nghỉ làm. Hơn nữa, ước tính rằng phụ nữ bị bạo lực kiếm ít hơn 35% so với phụ nữ không bị bạo lực. Nhiều trường hợp dẫn đến tổn thương nghiêm trọng về tinh thần, sức khỏe, nguy hiểm đến tính mạng.

Xóa bỏ bạo lực giới và những tổn thương khủng khiếp mà nó gây ra, bên cạnh những nỗ lực tập trung vào ngăn ngừa, khắc phục hậu quả của bạo lực, cần phải nhìn nhận gốc rễ của bạo lực giới nằm ở sự thiếu bình đẳng về giới. Thế nên,

muốn ngăn chặn triệt để bạo lực giới, không có cách nào khác hơn là “đũa thần” bình đẳng giới phải thực sự có hiệu quả.

Để bảo đảm công bằng và bình đẳng giới, cần có những chính sách phù hợp bảo đảm sự bình đẳng về cơ hội, bình đẳng về sự tiếp cận. Về điều này, Việt Nam đã là một quốc gia được đánh giá cao về nỗ lực bảo đảm cho sự bình đẳng giới và công bằng trong tiếp cận, như cả nam và nữ đều được đi học, đều có cơ hội tiếp cận với các dịch vụ công mà không có sự phân biệt đối xử; cả nam và nữ đều có quyền tham gia bầu cử, ứng cử, được quyền tiếp cận các thông tin truyền thông như nhau...

Điều quan trọng hơn hết chính là sự phát huy hiệu quả các chính sách, các quy định pháp luật để bảo đảm bình đẳng giới. Có thể nói, nhiều năm qua, Việt Nam được đánh giá là quốc gia có khung pháp lý nhằm bảo đảm sự bình đẳng giới, bảo vệ quyền của phụ nữ và trẻ em tương đối hoàn chỉnh. Điều này được thể hiện trong các quy định của chính sách và pháp luật, bảo đảm bình đẳng giới và vì sự tiến bộ của phụ nữ được ban hành và thực thi như: Chiến lược phát triển gia đình Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn 2030; Chương trình hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình giai đoạn 2010 - 2020; Chiến lược quốc gia bình đẳng giới giai đoạn 2011 - 2020...

“Đũa thần” của bình đẳng giới còn nằm ở những hành động thực tế đã và đang được triển khai trong đời sống hàng ngày, như sự đẩy mạnh tuyên truyền thay đổi nhận thức về bình đẳng giới thông qua các hành động cụ thể; phát huy tích cực vai trò của các tổ chức bảo vệ phụ nữ, trẻ em; Đầu tư vào học đường và giáo dục để nâng cao nhận thức từ cấp cơ sở; Đầu tư vào các dịch vụ cộng đồng cần thiết chất lượng cao, bao gồm cả sức khỏe sinh sản và tình dục; Các sáng kiến về tăng cường kinh tế cho những người yếu thế, nạn nhân bạo lực...

Việc tạo ra một cộng đồng nhận thức về bình đẳng giới và phòng, chống bạo lực giới cần sự đồng lòng và hợp tác từ tất cả các tầng lớp xã hội. Chỉ khi chúng ta cùng nhau hành động và chấp nhận trách nhiệm cá nhân, xã hội mới có thể đạt được mục tiêu cao cả của sự bình đẳng và an toàn cho tất cả mọi người.

NGỌC MAI

● **Muốn ngăn ngừa triệt để bạo lực giới cần phát huy “đũa thần” bình đẳng giới.** (Ảnh minh họa)

BÌNH ĐẲNG CHO MỌI GIỚI

Đàn ông Việt và chiếc “vòng kim cô”...

● Các đại biểu tham dự diễn đàn. (Ảnh: VNMenNet)

Theo một khảo sát trên 2.000 nam giới tại nhiều tỉnh, thành tại Việt Nam về khái niệm “đàn ông đích thực”, hàng chục yêu cầu được nam giới đặt ra. Đó là đàn ông đích thực phải là người lãnh đạo, phải biết làm việc nhà và phải kiếm nhiều tiền...

Áp lực từ “người đàn ông đích thực”

Đây là chia sẻ của bà Khuất Thu Hồng, Viện Nghiên cứu phát triển xã hội (ISDS), tại Diễn đàn kết nối nam giới vì bình đẳng giới và phát triển bền vững năm 2023. Theo bà Hồng, Việt Nam mặc dù là đất nước đi chậm hơn trong quá trình thúc đẩy bình đẳng giới nhưng đã đạt được nhiều thay đổi tích cực trong thời gian qua. Nhiều đàn ông tại Việt Nam đang có thay đổi tích cực. Nam giới trẻ tuổi chia sẻ công việc gia đình, sẵn sàng chia sẻ những khó khăn với phụ nữ. Tuy nhiên, theo bà Hồng, đàn ông Việt Nam đang chịu áp lực rất lớn khi muốn làm “đàn ông đích thực”.

Bà Hồng cho hay, Viện ISDS đang thực hiện một nghiên cứu từ năm 2019 để có thể ra một cuốn sách về nam giới Việt Nam. “Trong nghiên cứu, chúng tôi phát hiện những điều rất thú vị. Chẳng hạn như nghiên cứu chúng tôi phát hiện khái niệm “đàn ông đích thực” rất được xã hội quan tâm. Chúng tôi đã khảo sát hơn 2.000 nam giới ở mọi vùng miền với câu hỏi: “Người đàn ông đích thực” là gì? Rất nhiều nam giới trả lời rằng, “người đàn ông đích thực” ở Việt Nam là người phải có sự nghiệp, phải phấn đấu có vị trí ở cơ quan nhà nước, là người lãnh đạo, là người đàn ông có tay nghề cao, làm chủ công nghệ số... Về mặt thể chất thì “người đàn ông đích thực” phải là người khỏe mạnh, có năng lực tinh dục mạnh mẽ, chủ động trong quan hệ với phụ nữ, sẵn sàng sử dụng sức mạnh để bảo vệ danh dự của mình. “Người đàn ông đích thực” cũng phải là người đàn ông của gia đình, trụ cột gia đình, kiếm được tiền, nuôi sống gia đình của mình”, bà Hồng chia sẻ.

Theo bà Hồng, những phẩm chất được nam giới nêu ra trong khảo sát cho thấy nam giới còn đang đặt nặng tâm lý về giới. Vô hình trung, rất nhiều tiêu chuẩn của “người đàn ông đích thực” này lại có tác

● Ông Matt Jackson - Trưởng Đại diện của UNFPA phát biểu tại sự kiện. (Ảnh: VNMenNet)

động tiêu cực đến nam giới.

Nghiên cứu cũng cho thấy, đối với nam giới đề cao tiêu chí này thì thường là người có hành vi bạo lực với vợ, người thân của mình. Bởi họ bị áp lực cá nhân rất lớn, luôn luôn phải chứng tỏ mình là người đàn ông mạnh mẽ, đích thực. Những “tiêu chuẩn” của “người đàn ông đích thực” này có thể gọi là “nam tính độc hại” dẫn đến bất bình đẳng giới”, TS. Hồng cho hay.

Giáo sư Michael Flood tại Đại học Queensland Australia - chuyên gia hàng đầu thế giới về huy động nam giới và trẻ em trai trong phòng ngừa bạo lực giới và thúc đẩy bình đẳng giới đã chia sẻ trực tuyến với diễn đàn về kinh nghiệm và thực tiễn quốc tế về sự tham gia của nam giới và trẻ em trai trong việc ngăn chặn bạo lực đối với phụ nữ và xây dựng bình đẳng giới.

Ông Michael Flood đặt vấn đề, hình ảnh nam tính là phải “đội mũ phớt”, là người chế ngự gia đình, mạnh mẽ... Điều đó có thật sự đúng không và hệ lụy ra sao? Theo ông, trong xã hội mang tính chất gia trưởng “trọng nam, khinh nữ” dẫn đến suy nghĩ đàn ông phải mạnh mẽ, cứng rắn... tạo áp lực cho chính nam giới và gây tổn hại cho phụ nữ. Những diễn đàn như thế này sẽ là hoạt động tích cực truyền đi thông điệp về bình đẳng giới đến với đông đảo mọi người, thu hút sự quan tâm của xã hội.

“Xã hội ngày càng quan tâm giữa nam giới và nam tính. Bởi theo truyền thống, nam giới có quyền cao hơn phụ nữ, họ tự cho mình “quyền” cư xử với phụ nữ ra sao cũng được. Sống trong bối cảnh khuôn mẫu là những tổn hại cho nam giới như rượu, bia, thậm chí ma túy. Đó là lý do chúng ta cần quan tâm hơn tới nam giới và nam tính. Đàn ông tự cho mình vào chiếc “hộp” của sự chuẩn mực. Lý tưởng của đàn ông Việt là những lý tưởng mang tính truyền thống. Hãy thay đổi câu chuyện, nêu ra những phòng ngừa phát triển nam

tính lành mạnh, không phải trong “chiếc hộp - vòng kim cô nam giới”... về chỉ làm trai, chỉ nam nhi mang tính độc hại” - GS Michael Flood nhấn mạnh.

Cần thay đổi từ người đàn ông “gia trưởng”

Ông Đặng Hoa Nam - Cục trưởng Cục Trẻ em (Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội) cũng cho rằng, đã đến lúc nam giới cần phải thay đổi quan niệm về tiêu chuẩn và phải thay đổi bắt đầu từ trẻ em.

Ông Đặng Hoa Nam cho biết: “Thực tế chúng ta đã tuyên truyền rất tốt về phụ nữ và quyền của nữ giới trong bình đẳng giới. Thế nhưng, bình đẳng giới cần sự bình đẳng chung chứ không chỉ là một giới nhất định. Tôi đã từng tham gia diễn đàn về bình đẳng giới, thế nhưng 100% trẻ em gái tham gia, không có trẻ em trai được mời đến sự kiện. Hay những số liệu liên quan đến quyền trẻ em hầu hết là số liệu của trẻ em gái mà không có nghiên cứu nào dành cho trẻ em trai. Để thúc đẩy bình đẳng giới chúng ta cần quan tâm bình đẳng ở cả hai giới và cần bắt đầu nhận thức từ trẻ em” - ông Nam khẳng định.

Chia sẻ tại diễn đàn, ông Matt Jackson, Trưởng đại diện UNFPA tại Việt Nam cho rằng, nam giới cần tham gia nhiều hơn với tư cách là những nhà vận động bình đẳng giới trong cuộc sống của chính họ.

Đồng thời, nam giới cần lên tiếng với tư cách là những tác nhân thay đổi chuẩn mực và hành vi “gia trưởng”. Loại bỏ các định kiến giới dẫn đến sự phân biệt đối xử và bất bình đẳng đối với phụ nữ, trẻ em và những người ở các bản dạng giới khác, gồm người khuyết tật, nhóm LGBTQI+ và người dân tộc thiểu số. Bởi theo ông, bình đẳng giới không phải vấn đề của riêng phụ nữ mà là của cả nam giới và các giới khác.

PGS.TS. Nguyễn Lâm Hiếu, Đại biểu Quốc hội, Giám đốc Đại học Y Hà Nội -

Có những giá trị khác tuyệt vời hơn việc kiếm tiền

Tại “Diễn đàn kết nối nam giới vì bình đẳng giới và phát triển bền vững năm 2023”, ông bố Nguyễn Thành Chung, CLB Làm cha là thể chia sẻ câu chuyện của mình: “Đàn ông chia sẻ cảm xúc rất khó. Trước khi lập gia đình tôi tự tin kiếm tiền giỏi, có tình yêu đẹp, sau đó hồn nhiên bước vào cuộc sống gia đình. Và rồi, tôi không hẳn sốc mà bị vui đập. Hầu hết các anh thấy đàn ông đi làm kinh tế rất quan trọng. Nhưng thực tế còn rất nhiều vấn đề. Trước kia, tôi không biết đời sống làm cha sẽ như thế nào. Giá mình có kiến thức để vượt qua thì sẽ dễ dàng hơn. Sau đó, tôi đã dừng việc công ty để tìm hiểu về điều gì đang xảy ra trong gia đình nhỏ của mình. Trước đây, tôi thấy có thể trắng đêm làm việc với đối tác nước ngoài rất nhẹ nhàng. Nhưng sau hai đêm chăm con, tôi thấy có những giá trị khác tuyệt vời hơn việc kiếm tiền. Khi đó thời thấy cần hiểu giá trị cốt lõi của vấn đề. Đàn ông sẽ không bị thui chột cảm xúc nếu biết cân bằng giữa công việc và chia sẻ cuộc sống gia đình với vợ con! Đó là rất nhiều điểm chạm cụ thể, chứ không chỉ là kiếm tiền giỏi”...

Bên cạnh đó, một chia sẻ khác của một ông bố trong CLB Làm cha là thể cho rằng, không ít đàn ông Việt sau khi lập gia đình đã không chú ý tới cảm xúc của vợ. Một đứa trẻ được sinh ra trong gia đình như vậy, xu hướng chọn bạn đời sẽ không hạnh phúc và khổ đau. Làm sao để có những kết nối để hiểu bạn đời của mình, để cùng chung cảm xúc, chứ không chỉ chung trách nhiệm nuôi những đứa trẻ lớn lên...

Chủ tịch Ban điều hành Diễn đàn VN-MenNet cho biết, tuy mới chỉ chính thức thành lập được hai năm nhưng thông qua các thành viên tích cực của mình, Diễn đàn đã hiện diện tại nhiều sự kiện, hoạt động, dần trở thành một đối tác tin cậy, sáng tạo cho nhiều cá nhân, tổ chức thúc đẩy bình đẳng giới và phát triển bền vững cả trong và ngoài nước.

Diễn đàn Kết nối nam giới vì bình đẳng giới và phát triển bền vững là sự kiện thường niên, tạo cơ hội chia sẻ một số hoạt động nổi bật mà VNMenNet đã kết nối, hỗ trợ cho các cá nhân, tổ chức ở Việt Nam thực hiện trong một năm vừa qua. Tiêu biểu có thể kể tới: Việc thực hiện “Báo cáo rà soát các mô hình hỗ trợ nam giới có hành vi bạo lực trong nước và quốc tế”. Ra mắt và kết quả bước đầu của việc thực hiện mô hình tư vấn pháp luật cho nam giới có hành vi bạo lực của CLAP; Cuộc thi “Pháp luật về bình đẳng giới qua lăng kính sinh viên” do Đại học Quốc gia Hà Nội tổ chức thu hút 12 nghìn sinh viên tham gia.

Chuyên gia lưu ý, những phẩm chất được nam giới nêu ra trong khảo sát cho thấy nam giới còn đang rất đặt nặng tâm lý về giới. Nam giới cần lên tiếng nhiều hơn để giảm phân biệt đối xử. Hãy lên tiếng khi có hành vi bạo lực. Chia sẻ bình đẳng nội trợ gia đình! Kêu gọi phòng ngừa khẩn cấp với phụ nữ và trẻ em gái!

Sự kiện cũng là diễn đàn để các chuyên gia, các nhà hoạt động về bình đẳng giới cùng nhau ngồi lại, chia sẻ về hoạt động, bài học kinh nghiệm và thảo luận về kế hoạch tương lai nhằm thiết lập mối quan hệ hợp tác phát triển bền vững giữa VN-MenNet và các đối tác nhằm tăng cường đầu tư nguồn lực và kết nối các đối tác nhằm tạo ra một phản ứng cộng đồng thúc đẩy công tác phòng ngừa bạo lực trên cơ sở giới. **MIỀN THẢO**

“Học ăn” là nền tảng để làm người

Việc “ăn” là việc bắt buộc của mỗi con người, bởi có ăn thì có lớn, mới có sức khỏe để làm những việc lớn lao sau này. Tuy nhiên, ăn để sống và sống để ăn là hai việc hoàn toàn khác nhau, sẽ đem lại những giá trị trong cuộc sống hoàn toàn khác nhau và con người ta phải học “ăn” chính là bởi lý do đó. Việc ăn là nhu cầu căn bản nhất và không thể thiếu đối với bất kì sinh vật nào có sự sống.

Với người Á Đông và đặc biệt là người Việt, con người và thiên nhiên vốn gắn liền mật thiết với nhau, nên rất đề cao cái ăn. Câu “Có thực mới vực được đạo” hiểu nôm na là “có ăn mới có khả năng làm những việc khác” là câu nói được nhắc đến thường xuyên trong đời sống thường nhật. Cổ nhân tuy rất coi trọng lĩnh vực tâm linh, thần thánh nhưng nói đến việc “ăn” thì đến ông Trôi cũng phải nể nang phần nào. Câu “Trôi đánh còn tránh bữa ăn” chính là thể hiện điều này. Có lẽ do tầm quan trọng như thế, nên trong ngôn ngữ, chữ “ăn” thường được đi kèm với hầu hết các hoạt động của con người, ví dụ: ăn ở, ăn nói, ăn chơi, ăn nằm, ăn cắp, ăn trộm, ăn chắc mặc bền, ăn nên làm ra...

Ngay từ lúc nhỏ, đứa trẻ đã được dạy dỗ để ăn uống sao cho gọn

gàng, không để rơi vãi ra xung quanh. Đặc biệt, bởi cơm là “hạt ngọc của trời” nên tuyệt đối không để thừa lại trong bát, bắt buộc phải vét cho sạch. Không hẳn vì cái đói hay việc tiếc của, không để thừa cơm trong bát chính là hình thức tiết kiệm ngay từ những việc đơn giản nhất trong đời sống.

Người xưa còn dạy rằng ăn nhiều không bằng ăn đủ, bởi “nhai kỹ no lâu, cây sâu tốt lúa”. Việc ăn nếu tập trung, kỹ lưỡng thì thực phẩm chuyển hóa thành năng lượng tốt hơn là ăn nhiều mà quá, thậm chí có thể có hại cho bản thân, tạo thành bệnh đau dạ dày.

Lớn thêm chút nữa, việc ăn được nâng lên thành ăn uống sao cho đẹp, sao cho ý tứ, để chứng tỏ là con người có giáo dục. Khi nhai mà tạo thành âm thanh “tộp tộp”, lúc và cơm mà ngấu nghiến, lỗ mãng thì sẽ tạo ra ấn tượng rất xấu cho người đối diện. Không chỉ thế, cổ nhân còn dạy rằng cần phải “ăn trông nôi, ngồi trông hướng”, “ăn có chỗ, đồ có nơi”. Việc ăn uống cần phải ý tứ, mực thước, dù là khách hay chủ cũng phải giữ phép lịch sự thì mới có được sự tôn trọng của những người cùng mâm, cùng bàn. Học ăn, con người vừa tìm hiểu giá trị của người khác vừa tự tôn trọng giá trị của của bản thân mình.

“Học nói” là tự nhận thức chính mình

Đứa trẻ vừa sinh ra đã học ăn nhưng để học nói thì phải cần đến thời gian dài hơn. Không đứa trẻ nào vừa lọt lòng đã biết nói, tạo hóa sinh ra như thế và đó chính là sự ngẫu hợp nhiệm màu của cuộc sống. Đứa trẻ cần thời gian để quan sát, dần dần tìm hiểu những thứ quanh mình. Nghe cha mẹ ông bà nựng nịu, đứa trẻ tích lũy dần trong vỏ não những âm thanh thân thuộc, để rồi đến lúc, đến thời điểm, lời nói sẽ được bật ra khỏi bờ môi thơ bé. Phải chăng ngay từ giai đoạn sơ sinh, tạo hóa đã muốn con người phải cân trọng, phải có thời gian suy nghĩ trước khi nói ra lời?

Như thế, so với “học ăn”, “học nói” có cấp độ tinh tế và phức tạp hơn. Nói không

Trước hết cần khẳng định rằng câu tục ngữ “học ăn, học nói, học gói, học mở” có xuất xứ thuần Việt, chỉ người Việt Nam mới có. Được đúc kết từ kinh nghiệm của biết bao đời cha ông, câu tục ngữ hàm chứa trong đó cốt lõi đạo học của người Việt. Không chỉ thế, tất cả nhân sinh quan, nghệ thuật sống, đạo lý làm người đều được thể hiện sâu sắc trong 8 con chữ trong sáng, dễ hiểu và vô cùng giản dị ấy.

● **Học ăn, học nói, học gói, học mở để luôn tỉnh lặng trước mọi biến cố của cuộc sống.**

(Ảnh minh họa: Internet)

chỉ là hoạt động phát ra âm thanh từ cuống họng, mà còn phản ánh cách thức vận hành của tư duy. Cổ nhân không quan niệm đơn giản “học nói” như việc tập nói của “con lên ba cả nhà học nói”, mà cao hơn là học cách tư duy, cách suy nghĩ. Câu nói càng sáng sủa, ý tứ sâu sắc càng chứng tỏ sự thông tuệ và bề dày của tư tưởng. Nơi các nguyên tắc ứng xử của người Việt, yếu tố tinh nghĩa luôn luôn hiện diện và không thể thiếu được “Lời chào cao hơn mâm cỗ” hay “Thà rằng ăn bát cơm rau, còn hơn cá thịt nói nhau nặng lời”. Thế nên, cách thức giao tiếp đáng quý ở sự tế nhị, ý tứ và dĩ hòa vi quý. Từng lời từng chữ thốt ra phải được dẫn đo cân nhắc kĩ càng. Người xưa thường dạy rằng: “Ăn có nhai, nói có nghĩ” hoặc “phải uốn lưỡi bảy lần trước khi nói”. Hiểu nhằm hay hiểu chưa tới hầu như là do nói mà không ý thức mình đang nói gì.

Phía sau các chức năng của hội thoại như thông tin, thuyết phục, biểu cảm... học nói xét cho đến cùng là việc tự diễn tả bản thân như một cá thể độc nhất. Thực tế, con người vừa giao tiếp với người khác nhưng cũng là giao tiếp với chính mình. “Học nói” vì vậy khoan sâu cho đến tận cốt lõi là học tự ý thức về chính mình, quá đó hiểu chân giá trị của bản thân. Xét cho đến cùng theo quan niệm của cổ nhân, học nói là học cách nhận thức mình không phải là bản sao của bất kì ai, hòa hợp với cộng đồng mà không bị mất hút trong đó, biết mình biết người thì mới có thể vượt lên chính mình, đạt đến sự thông hiểu đạo lý trong cuộc sống.

Nghệ thuật sống trong “ăn, nói, gói, mở”

● **Cha mẹ xưa dạy con nên người...** (Ảnh minh họa: Internet)

“Gói” không phải là “xấu che tốt khoe”

Trong câu tục ngữ của người xưa, nếu như “ăn và nói” có nghĩa tương đối dễ hiểu thì “gói và mở” lại là hai trạng thái bí ẩn, đa nghĩa và huyền diệu nhất. Cổ nhân đã rất nhạy cảm và thông tuệ bởi ngày nay, ở phía sau hai từ “gói” và “mở”, người ta có thể điền vào rất nhiều phương diện của cuộc sống. Tuy nhiên, xét về mặt ngữ nghĩa “gói” là hành động mang những thứ rời rạc cho vào một cấu trúc xác định trong một miền không gian cụ thể. Phía trong cấu trúc đó, những thứ rời rạc được nhào nặn và hợp nhất với nhau. Nhiều trường hợp, việc gói làm biến đổi bản chất của những thứ rời rạc, khiến chúng thành có giá trị hơn nhiều. “Học gói” chính là để học cách làm toát lên giá trị tinh thần, diễn tả cái tôi tinh cảm, chân thành, có giáo dục của người làm cái việc “gói”.

Ở một khái niệm khác, người xưa còn cho rằng “gói” ở một mức độ cao hơn là việc tự biết chính mình. Gói mình trong khuôn khổ, kiềm chế những ham muốn trong cuộc sống, tự biết đủ, biết dừng. Quan điểm “tự biết đủ là sẽ đủ” của cổ nhân có thể coi như minh triết của sự “gói”. Một con người sống trong xã hội, tự biết hài lòng với bản thân, hài lòng với những gì mình đang có, con người ấy sẽ luôn cân bằng và nhận được sự tôn trọng của người xung quanh. Nếu không biết đủ, biết “gói” những ham muốn của mình trong vòng kiểm soát, con người sẽ dễ gây nên những sai lầm, bởi dục vọng rất dễ lấn át lý trí, khiến người ta rơi vào hỗn loạn.

Tuy nhiên, trong quan niệm về “học gói”, người xưa không phải không phạm phải một số sai lầm. Những lời khuyên như “đừng vạch áo cho người xem lưng” hoặc “tốt đẹp khoe ra, xấu xa dìm lại” nhiều trường hợp không phải là phương thức đúng trong cuộc sống hiện đại. Con người ngày nay nhiều khi phải tự mở sẽ, phê phán những thói hư tật xấu của chính mình bởi biết xấu thì sẽ biết sửa. Và đặc biệt là không được giấu dốt, có nhờ người khác phê phán những nhược điểm của bản thân thì mới tự rút được kinh nghiệm, qua đó khắc phục nhược điểm để học hỏi và hội nhập.

Học “mở” là học cách đối nhân xử thế

Nếu “học gói” mang nhiều ý nghĩa

hướng nội thì “học mở” lại luôn hướng ngoại, là cách cổ nhân đối xử với toàn bộ thế giới ở xung quanh. Ngược nghĩa với “gói”, cho nên “mở” động thái cởi khỏi cấu trúc đã được việc gói định hình. Cổ nhân cho rằng khi đức Phật dạy con người phải biết “từ, bi, hỉ, xả” cũng chính là dạy con người cảnh giới của việc “học mở”. Bốn chữ đó chính là minh triết của khái niệm “mở”.

Con người nếu ai cũng thực hành được từ, bi, hỉ, xả thì xã hội sẽ không còn bất công, ngang trái. Theo kinh Phật, từ, bi, hỉ, xả là bốn đức tính tiềm tàng trong lòng mỗi người, ai cũng có và còn được gọi là “tứ vô lượng tâm”. Theo đó, “từ” là tình thương, lòng nhân ái đối với người khác. Bi là buồn: buồn vì cái buồn của người khác, khổ vì cái khổ của người khác. Hỉ là vui: vui cùng cái vui của người khác hoặc luôn tìm thấy niềm vui khi làm những việc giúp đỡ người khác, không nề hà quản ngại khó khăn. Xả là tha thứ, từ bỏ: tha thứ những lỗi lầm của người khác; chấp nhận từ bỏ danh lợi thậm chí là cả tính mạng của mình nếu thấy cần và có lợi cho người khác.

Tuy nhiên, không phải ai cũng có khả năng làm theo lời dạy của đức Phật. Vậy thì cần biết “học mở” ngay từ đời sống thường nhật quanh ta. Tạo hóa luôn dành cho con người những món quà vô giá. Vấn đề là con người có biết mở để nhận món quà ấy hay không? Ánh mặt trời lấp lánh, khí trời trong lành, người biết cách “mở” sẽ thấy mình luôn được yêu thương và vỗ về trong trời đất, biết mình vẫn còn diễm phúc hơn nhiều người khác là được ở phía của tự do. Cũng như thế, bắt gặp một ánh mắt đau khổ hay một nụ cười hạnh phúc, nếu biết cách “mở”, con người sẽ sâu lắng hơn và bao dung hơn. Không biết “mở”, những điều kỳ diệu sẽ bị giấu đi dù là ở ngay trước mắt và cuộc sống sẽ trở nên đơn điệu và tẻ nhạt. Học “mở” đúng cách thì sẽ không bao giờ đánh mất chính mình, ngược lại là để tạo cơ hội được trở thành chính mình, nhận ra giá trị của bản thân trong đời sống và tạo hóa.

Một kho tàng bao quát từ nguyên lý phổ biến nhất của vũ trụ, của nhân sinh, đến những hành động quen thuộc trong cuộc sống thường ngày, thể hiện sâu đậm bản sắc của người Việt và có giá trị áp dụng cho đến tận ngày nay.

VIỆT QUỲNH

Truyện ngắn của
NGUYỄN VĂN HỌC

● **Ảnh minh họa truyện.** (Nguồn: Internet)

Phổ vẫn vậy và dòng đời vẫn vậy, như muôn đời con người cần tình yêu. Có nhiều đêm phổ yên ả và thanh bình, hai đứa dạo chơi. Tôi thấy mình âm áp bên em. Lá thì thầm như lời tỏ tình bên tai chỉ hai đứa biết. Tôi lái xe bằng một tay, tay còn lại nắm lấy tay em, chậm chậm đạp xe, có khi vừa đi vừa hát nữa, bài hát tình yêu “Love story” hơi buồn buồn, nhưng không có đứa nào buồn.

Tôi đùa, rót lời đường mật vào Thy: “Anh sẽ thi thắm bên tai em cả đời Thy nhé!”. Gió thì thảo. Lá thì thảo. Am nhại lại: “Em cũng thi thắm bên tai anh cả đời, chúng mình chỉ nuốt nước bọt mà sống thôi”. Cả hai cùng cười. Rõn rã. Hạnh phúc. Một niềm hạnh phúc chia đều cho cả hai. Niềm hạnh phúc lan sang cảnh vật, nhuộm vào màu sắc phố, vào những đám mây.

Tôi yêu Thy chỉ vì hai đứa có cùng sở thích, đó là đi xe đạp đôi vào những buổi chiều. Vô tình chúng tôi gặp nhau ở hiệu cho thuê xe đạp. Lúc đó, hiệu chỉ còn một chiếc mà đến hai người thuê. Chủ hiệu bảo hay là hai người đi chung. Em lưỡng lự ngại ngùng, nhưng tôi bảo em thích thì chúng ta cùng đi. Thế là đi. Hai đứa quen nhau từ đó, như hơi thở, như định mệnh. Tôi chẳng biết nữa. Buổi chiều hôm đó đã thành định mệnh cho một tình yêu. Một vòng hồ Tây, em muốn đi vòng nữa. Cả quãng đường chỉ có tiếng cười như thân từ lâu. Đi nữa chứ anh? Em hỏi. Tôi bảo ừ đi. Thế là lại đi. Trên đường Âu Cơ, một chiếc xe tải đi sát vào lề đường, xe chúng tôi dài nên không tránh kịp, loạng choạng rồi đâm vào lề, mỗi người chỉ xước tí da. Tiếng cười vẫn không dứt.

Đêm đó về, tôi mông lung nghĩ tới người con gái duyên dáng tên Thy có mái tóc vàng hơi xoăn và tôi... làm thơ.

Chiều hôm sau gặp nhau, tôi trao tặng Thy bài thơ. Thy đọc xong rồi cười. Chúng tôi lại thuê chung một chiếc xe đạp đôi. Chủ hiệu bảo: “Đã thân nhau rồi cơ đấy, lớp trẻ có khác, cái gì cũng nhanh”. Hai đứa nhìn nhau cười ha hả.

Đường vòng quanh hồ Tây bỗng trở nên quen thuộc. Từ đường Thanh Niên lên Yên Phụ, qua Âu Cơ, đi ra Lạc Long Quân rồi quay lại Thụy Khuê. Hành trình của vòng bánh xe đều đều lăn trên những con đường tôi đã trải thơ. Mỗi chiều đạp xe cùng nhau tôi đều ghi lại bằng những câu thơ tình tứ. Thy bảo: “Anh lãng mạn thế này, cuộc sống lúc nào cũng có niềm vui”. “Đúng rồi, sau này anh rước em về, lỗi em đi anh trải đầy

thơ, anh còn mang xe đạp đôi đón em nữa”, “Vây thì nhà gái sẽ cười chết, cái thời nào rồi mà còn xe đạp!”. Tôi nói: “Chỉ chúng mình hiểu nhau là được. Vì em là nàng thơ của anh nên cả đời anh đọc thơ cho em”.

Tôi đi làm và đi học cũng bằng chiếc xe đạp nửa tây, nửa ta. Xe đạp không yếm mác, người ta gọi là “xe cời trường”, gò lưng xuống mà đạp. Tôi thường đến thăm và đón em đi chơi cũng bằng chiếc xe đạp này.

Có lúc vui tôi hỏi em rằng, tại sao em lại thích ngồi xe đạp của một gã làm thơ lãng mạn nghèo nàn, trong khi ở thời buổi này người ta đưa đón nhau bằng ô tô, xe máy. Thy nói, bao giờ em kiếm được anh chàng đưa đón bằng xe máy em sẽ bỏ anh. Tôi nói, em sẽ nhớ anh và thơ anh đến phát khóc, em không xa anh được đâu.

Tôi biết, bạn bè nhìn em, có đứa còn chế nhạo, sao con Thy lại đi yêu một thằng nhà nghèo. Học ngành ngân hàng thì cũng phải kiếm anh chàng buru điện hay kinh tế. Bây giờ con gái thường chọn những anh chàng học và làm nghề có tương lai, kiếm được nhiều tiền. Em cãi lại. Lúc gay gắt lên, em bảo chúng mày kệ tao, tao thích thế. Chúng mày không ưa thì thôi.

Tôi nhìn em hồi lâu, sao em đáng yêu đến thế. Phải thưởng em một châu xe đạp thôi. Hai đứa lại rủ nhau đi thuê xe, lúc nghỉ, ngồi lại quán ốc bên đường hồ Tây, ăn thì ít nhưng ngắm người, ngắm xe thì nhiều. Giữa đô thị đang tấp nập người và xe trong bộn bề công việc lo toan, có hai kẻ rong chơi bằng xe đạp. Nhiều ánh mắt nhìn chúng tôi như một vật thể lạ đến từ hành tinh khác.

Một chiều mưa Thy ốm, không đi xe đạp đôi, tôi đến thăm em. Thấy đầu tôi ướt, em thốt lên sao anh ăn mặc phong phanh thế, chẳng chịu mặc áo mưa. Tôi vào phòng, bảo anh đến đây để em sang bớt cái sốt cho anh, em đỡ nóng, còn anh đỡ lạnh. Em gắt lên “Cái anh ngốc này!”. Tôi đọc một đoạn thơ để lấp cái gât gông đáng yêu kia. Em đưa tay ra hứng mưa, bảo em sẽ nhớ mãi chiều mưa này. Rồi em khoe, hôm nay em học đến giá trị thặng dư đấy. Anh có nghĩ tình yêu cũng có giá trị thặng dư không? Tôi chỉ cười, không trả lời. Em bảo đúng là “nhà thơ” có khác, nhắc đến kinh tế là im thin thít.

Thầy giáo của tôi làm thơ, ông luôn tự hào về một tình xưa cũ của mình. Một mối tình đầy thơ và sóng gió. Người thầy yêu cũng giống như cô gái trong kịch bản thầy đã viết. Về sau cô ta đã theo một người đàn ông khác. Người con gái thầy yêu cũng thế. Bây giờ thầy chỉ có một mình dạy học và làm thơ, cuộc sống rất vui vẻ. Thầy luôn yêu đời và quý mến học trò. Có thể con gái

T IẾNG LÒNG

Ở một thế giới song song khác...

Hôm nay, em mới nhận một con mèo bị vớt bỏ. Đó là một con mèo cái già, không còn khả năng sinh đẻ. Chắc hẳn, nó đã từng là một con mèo Anh lông dài xinh đẹp. Em nhìn nó và bật khóc, bởi có lẽ khi được mua về, nó cũng khao khát được yêu thương, vuốt ve và nũng nịu trong lòng chủ biết bao nhiêu. Nhưng nó đâu biết rằng mình là cái máy để để họ kiếm vài ba triệu đồng, rồi bị vớt bỏ đi khi thân xác đã kiệt quệ.

Ở một ngôi nhà trọ nhỏ hẹp

khác, người bạn em đang sống một mình. Mỗi ngày, bạn em tắt máy khi gia đình gọi điện tới. Bạn em cầu xin bố mẹ đừng cầu cúng thầy đồng, pháp sư và ép mình đi khám để chữa bệnh “đồng tính” nữa. Bạn ấy cắt ngực rồi! Bạn ấy không thể làm phụ nữ. Bạn ấy càng sợ hơn khi mọi người ép bạn ấy làm phụ nữ. Thế giới trống rỗng chỉ còn nỗi đau và hoang mang khi không biết mình là ai.

Lại ở một không gian khác, em ngồi giữa bà con họ hàng.

● **Ảnh minh họa.** Nguồn: Behance

Người người, nhà nhà đều bảo em thật bất hiểu nếu không lấy chồng, lấy vợ. Họ hỏi rằng rốt cuộc xu hướng tình dục của em là gì? Em không biết, bởi bản thân em không muốn điều đó. Em chỉ muốn sống, nhìn thế giới này, hái những bông hoa,

chìm vào trong thế giới của cuốn những cuốn sách. Có sai không? Khi em từ chối yêu và sống như một sinh vật phù du không giới tính?

Tại một chân trời xa hơn, người bạn của em đang giãy giụa dứt ra khỏi gọng kìm nam tính. Anh từ chối lấy vợ ở tuổi 28, anh từ chối sống chết kiếm tiền để nuôi gia đình. Anh ấy không nam tính, anh thích nấu ăn, thích những món đồ nhỏ nhắn, ghét tập thể dục, nhưng anh ấy vẫn yêu phụ nữ. Anh chỉ muốn khám phá thế giới, nghiên cứu những vì sao trên trời. Có sai không khi anh không hoàn thành “nghĩa vụ” của người đàn ông ở tuổi 28 như cha mẹ mong muốn.

Rồi trong một ngôi nhà rộng lớn, xa hoa, lộng lẫy của người giàu. Có một người phụ nữ đang rửa mặt bằng nước mắt. Bà kể với em, chồng bà ấy lại đi với những cô nhân tình nhỏ bé rồi. Mái tóc bà rũ xuống khuôn mặt

đẹp như mơ. Bà hỏi “Tại sao đàn ông không biết yêu?”. Bà ấy thốt thức với em rằng, một người đàn ông bị bạo hành cả thế giới sẽ bầu vào như xem voi ma mút sống lại. Nhưng một người phụ nữ bị tổn thương sẽ chỉ là trò hề của thế gian này.

Khi xem series “Dòng tộc Bridgerton” chiếu trên Netflix, một bộ phim chuyển thể từ tác phẩm cùng tên của tác giả Julia Quinn, em thấy rất một thế giới quý tộc có cả người da đen và da trắng. Em rất bất ngờ, bởi trong nguyên tác ra đời vào những năm 2000 đó là người da trắng. Nhưng em rất mừng, vì ở một thế giới song song khác, có lẽ, nạn phân biệt chủng tộc sẽ không diễn ra. Những người da đen, người da vàng, da trắng cùng chung sống, cùng vai trò, vị trí và vẻ đẹp như nhau.

Rồi em cũng vẽ nên một thế giới song song khác,... nơi mà tất cả các giới tính đều bình

NGHỆ THUẬT

không thích người làm thơ vì họ lãng mạn, mây gió và đặc biệt là họ nghèo không bảo đảm cho người bạn đời có một cuộc sống đầy đủ. Gặp chúng tôi, thầy hay bảo: “Đừng nản, các cậu còn trẻ, làm thơ nhưng vẫn nhiều em theo”. Hôm tôi đưa Thy đến thăm thầy, thầy nói với Thy: “Thằng Khánh thể mà tài, tài mới được em yêu”. Em cười. Khen thầy đẹp trai và lãng mạn nữa.

Khi Thy khỏi ốm, tôi đưa em về quê bằng chiếc xe đạp “cởi trường” của mình. Em ngồi lên đòn ngang phía trước. Con đường về quê chỉ có 30 cây số. Đường thênh thang xanh, đến con gió như cũng nhuộm màu xanh. Trước khi đi em hỏi:

- Anh có ngại không?
Tôi lắc đầu bảo không, rồi hỏi lại:
- Vậy em có ngại không?
Em cũng lắc đầu. Lát sau đôi ý, em bảo có ngại. Ngại vì không biết bố tôi sẽ nói thế nào. Đi giữa đường, em quay lại hỏi, giọng thảng thốt:

- Nếu bố anh cảm chúng mình quan hệ với nhau thì sao?

Tôi hơi lặng người, rồi trấn tĩnh:

- Em này, làm sao bố anh lại cảm? Bố anh là người rất tâm lý.

Tôi vừa đi vừa huýt sáo cho em vui. Con đường quen thuộc về nhà gần dần. Thoáng chốc đã thấy cánh đồng quê trước mặt. Đêm ấy em đã ngủ nhưng bố còn thức. Bố gọi tôi ra sân nhắc nhở, giọng buồn buồn:

- Bố không có ý nhiều chuyện, cũng chẳng phải tướng số gì. Nhưng bố nhìn con Thy không hợp với con. Đôi mắt nó sắc, mệnh nó trái với mệnh con, lấy nhau sẽ không hợp. Trông nó tiểu thư lắm, mà nhà mình thì... Mày theo bố, làm thơ. Cuộc đời mày cũng gian truân lắm con ạ!

Lời bố nặng như một cơn mưa. Nhưng tôi có thể làm gì cho mình. Một bên hiếu, một bên tình, tôi phải làm gì cho vẹn đôi đường?

Tôi thấy lo. Dẫu rằng tôi chẳng tin những điều đó bởi Thy rất yêu tôi. Nhưng bố tôi chưa nói sai bao

giờ. Bố tôi ngày xưa nổi tiếng lãng mạn, một nhà thơ cầm súng. Bố gặp mẹ ở chiến trường. Mẹ lúc ấy là thanh niên xung phong mê thơ của anh chàng gầy còm là bố tôi. Bố kể lại rằng, khi ấy đi lại khó khăn lắm. Nhưng hai người vẫn thường xuyên gặp nhau. Đứng vào dịp kỷ niệm một năm đất nước hoàn toàn thống nhất thì bố mẹ tôi cưới nhau. Sau này, khi đã có tuổi bố vẫn thường đèo mẹ đi ngoài con đê xinh đến đầm sen ngắm cảnh và làm thơ. Chỉ tiếc mẹ đã mất sau một căn bệnh hiểm nghèo, không còn được cùng bố an hưởng hạnh phúc tuổi già.

Bố nghèo nhưng mẹ không bao giờ thôi yêu. Tình yêu ấy khiến cho tôi kính nể. Khi còn sống, mẹ bảo trong tự hào: “Cuộc sống giàu niềm vui và hạnh phúc mới có ý nghĩa, tuy vật chất có nghèo nàn”. Tôi làm thơ, cũng mong mình sẽ có một người vợ cùng sống cuộc sống có ý nghĩa bằng niềm vui do hai người tạo ra. Và tôi đã có Thy ngự trị trong tim.

Những ngày sau, tôi và Thy vẫn đi với nhau, vẫn dạo phố bằng xe đạp đôi quanh hồ Tây. Thi thoảng tôi vẫn đứng đợi em ngoài công trường. Bạn em cười vì thấy riêng mình tôi đón người yêu bằng xe đạp. Hai đứa cứ nhắc nhau ghi lại những hình ảnh tuyệt đẹp này để mai sau nhớ đến như một kỷ niệm. Những góc phố, những hàng cây liễu xiêu, những vòng xe quay, những quán cóc nhỏ bé, hàng ốc luộc quen thuộc. Tất cả những bình dị đó khi có ánh sáng tình yêu bỗng trở nên đẹp lạ lùng. Chúng sẽ được nhắc lại sau này, khi hai đứa thành vợ chồng, ngồi thủ thi với nhau và cười.

Những ngày bên nhau qua đi êm đềm như buổi chiều dạo xe xưa cũ nhưng vẫn còn đến hôm nay, đẹp và êm đềm. Em sắp phải theo gia đình vào Sài Gòn. Thy nói rằng, bố mẹ em muốn em đi xin việc làm trong đó. Tôi buồn chẳng muốn làm thơ. Thơ trốn lòng tôi. Em cũng trốn tôi. Bao nhiêu nặng nề đổ dồn vào tôi những ngày

ngày. Ê chề, đau đốn, hụt hẫng. Ngày em đi, tôi không được đèo em bằng chiếc xe đạp của mình. Đã có ô tô chờ cả nhà ra sân bay. Tôi ngẩn ngơ, nghĩ rằng em đi rồi nay mai em lại về.

Thành phố vào xuân, cảnh vật ngủ vui trong màn mưa xuân li ti và hương hoa ngào ngạt. Nhưng tôi không có em. Thành phố như trông trơn, ủ dột buồn. Tôi không đi dạo xe mỗi chiều nữa. Những đêm về da diết nhớ, tôi lại làm thơ. Chiếc xe đạp cọc cạch chồng chơ góc nhà. Tôi nhìn nó rồi cười, nụ cười méo xệch. Nhiều lần trong mưa, tôi đạp xe đến nhà em, đến nơi mới nhớ ra là em đã xa rồi. Tình yêu đôi khi làm cho con người lú lẫn. Tôi ngậm ngùi quay về. Ba tháng trời qua đi, em gọi điện ba lần, bảo em mới vào thành phố này nên còn nhiều chuyện dang dở và phải làm gấp. Đến tháng thứ tư vì nhớ quá nên tôi đã quyết định vào Sài Gòn. Em cản. Tôi hỏi, em chỉ nói anh chưa vào được. Nhưng làm sao em cản ngăn được tôi.

Không phải là chuyện trong kịch bản mà là sự thật. Một sự thật phũ phàng. Tôi đã tìm được nhà em nhờ vào địa chỉ mà em nói trong cuộc gọi lần trước. Cửa khóa bên trong. Tôi thất vọng quay đi. Buổi tối, tôi lại đến bằng chiếc xe đạp mượn của người bạn. Căn phòng trên gác sáng đèn. Tôi đã nhìn thấy em và một người đàn ông khác. Tôi hiểu vì sao em không muốn tôi vào với em. Có lẽ bố tôi đã nói đúng. Câu nói sâu xa của thầy giáo cũng đúng. Thầy không viết kịch bản để tự an ủi mình. Có những điều tưởng đã trong tầm tay nhưng rồi vẫn vuột mất.

Em không biết là tôi đã tìm em, càng không biết vì em mà bây giờ tôi phải lang thang trên những con phố Sài Gòn xa lạ. Phở thì tấp nập mà tôi cô đơn và thờ thẩn. Những lời hứa đợi chờ ngày trước đã thoảng như gió bay. Tôi nên đi đâu cho khuây khỏa tấm lòng, hay sẽ tìm một cung đường nào đó, dạo chơi cùng những cơn gió, để lòng mình bớt trống tênh!■

ĐỌC SÁCH

48 câu chuyện về "Tật xấu người Việt"

Di Li là một cây bút đa tài, với sức viết đáng kể khi cho ra mắt hàng chục đầu sách đủ thể loại. Với “Tật xấu người Việt”, Di Li là tác giả nữ đầu tiên đưa ra quan điểm phân tích về những thói tật của người Việt và lý giải dựa trên những nghiên cứu kỹ công trong hàng chục năm, cùng trải nghiệm phong phú của mình.

Cuốn sách “Tật xấu người Việt” do NXB Hội Nhà văn và Công ty sách Nhã Nam phát hành vào đầu tháng 12/2023 nằm trong bộ đôi sách khảo cứu về tính cách người Việt hiện đại “Tật xấu người Việt” và “Tính tốt người Việt” (chưa phát hành). Với “Tật xấu người Việt”, nhà văn Di Li là tác giả nữ đầu tiên đưa ra quan điểm phân tích về những thói tật của người Việt và lý giải dựa trên những nghiên cứu trong hàng chục năm và trải nghiệm của mình. Nếu “Tính tốt người Việt” được ra mắt, có thể nói chị sẽ là tác giả đầu tiên ở Việt Nam nghiên cứu một cách hoàn chỉnh nhất về hai khía cạnh tính cách của dân tộc mình.

“Tật xấu người Việt” bao gồm 48 câu chuyện về tính tự ái, trọng tình hơn lý, sự phiền diện, thích đồ lỗi, lười cảm ơn, lười đọc sách, lười biểu hiện cảm xúc tích cực mà chỉ ưa nói thẳng những điều tiêu cực, chê vui đập, khen bóc giori, vô duyên hay xen vào chuyện cá nhân, trọng nam khinh nữ, hay cả nể, hay gây ồn ào, quan cách, ưa hời lợ, tham những vật, ưa thành tích, thích làm thầy không thích làm thợ, sinh bằng cấp, học chỉ để thăng tiến, thiếu tính độc lập, sĩ diện, hay khoe khoang, tham lam chủ nghĩa, không bảo vệ tài sản công cộng, ích kỷ, nghĩ ngắn chỉ thấy lợi ích trước mắt, thói quen phạm luật, không bao giờ biết đủ, lãng phí...

Cuốn sách được hình thành trong quãng thời gian 15 năm, tác giả chia sẻ rằng: “Tôi biết rằng cuốn sách này sẽ gây nhiều tranh cãi, bởi quan điểm là thứ không thể “định lượng”, nên sẽ không bao giờ có đáp số chung nhất. Hơn nữa, khi những quan điểm ít nhiều “va chạm” đến một số người, rất có thể sẽ gây chạnh lòng. Nhưng tôi thực bụng mong muốn độc giả tiếp nhận những câu chuyện này với thái độ thiện chí nhất, bởi cuốn sách là một kết quả nghiêm túc đã được tôi nghiên cứu trong suốt thời gian dài về tính cách của dân tộc Việt, bao gồm cả tật xấu và tính tốt”.

Nhà báo Yên Ba khi viết lời giới thiệu cho cuốn sách đã cho rằng: “Có đủ hết trong cuốn sách này những tính cách (và tính nết) mà người ta kiêng kị không nói đến một cách công khai, lại càng tránh tập trung chúng vào một chỗ. Lắc rắc vài hạt tiêu làm cho bát cháo ngon hơn, nhưng cả một bát cháo toàn hạt tiêu thì cay lắm, làm sao mà nuốt nổi! Nhưng, câu chuyện ở đây không phải là một bát cháo quá nhiều hạt tiêu; đây là một bát thuốc và nó rất đắng! Viết về tật xấu của người khác là một công việc đầy rủi ro. Viết về tật xấu của một dân tộc, hơn thế, là một công việc nguy hiểm. Nhưng tác phẩm này là một trong những bước đi văn chương đầu tiên cho thấy người Việt, ở đây là người viết, người xuất bản, người đọc đang trưởng thành”.

Nhà báo Hoàng A Sáng cũng nhận xét: “Nhà văn Di Li viết cuốn sách này như một cách tự răn dạy bản thân mình, để mỗi ngày bớt đi được một tật xấu. Cô không viết theo lối thống kê, kể lể hoặc lên án những cố tật của người Việt, mà qua đó tác giả và bạn đọc cùng nhau rút ra những bài học bổ ích cho cuộc sống”.

Đây là cuốn sách thứ 27 của nhà văn Di Li. Chị là nữ tác giả viết đa dạng nhiều thể tài và đặc biệt ghi dấu ấn ở thể loại tiểu thuyết trinh thám và du ký. **BẢO CHÂU**

đăng. Nơi mà có lẽ từ nghìn năm trước kia, Lý Chiêu Hoàng lên ngôi là chuyện đương nhiên, bà có thực quyền, có tin nhiệm như bao người đàn ông khác. Có lẽ Oscar Wild sẽ không chết trong đau khổ vì bị người tình đồng tính phản bội. Có lẽ câu chuyện “Call me by your name” (Gọi em bằng tên anh) sẽ không có một cái kết bi thảm đến vậy.

Đọc theo lịch sử thế giới, cho thấy, giới tính không ảnh hưởng đến nhân cách con người và đóng góp của họ. Đã từng có một thời kỳ mẫu hệ, như trong “Thần thoại Hy Lạp”, mẹ Gaia đã đẻ ra thế giới này. Trong lịch sử La Mã, Alexandre đại đế cũng có mối tình đồng tính của ông.

Việc có đàn ông và phụ nữ cuối cùng chỉ để duy trì nòi giống làm em nhớ đến con mèo già em đã nhặt về. Nếu con người là những cỗ máy, sống để lập trình theo mục đích sẵn có. Cuối cùng, em nghĩ tất cả chúng ta chỉ là “phế vật”

khi hết tác dụng với thế giới này. Ta chỉ còn cay đắng, hận thù và thất vọng khi nhận ra giá trị bản thân rẻ mạt đến vậy. Nhưng những áng văn thơ, cảm xúc, đam mê với cuộc sống của con người sẽ khiến họ sống mãi. Như một Xuân Diệu thốt lên “Ta muốn say trong một cánh bướm với tình yêu/Ta muốn thâu trong một cái hôn nhiều”.

Cả trăm nghìn năm nay, con người đã cố gắng phân chia giống loài. Phân tách thế giới này thành nhị nguyên (hai phần). Nhưng đâu có gì trên thế giới này là tuyệt đối. Sẽ không bao giờ có hai con ngựa vằn giống hệt nhau. Sẽ không bao giờ có những giới tính nhất định mãi mãi.

Nhiều ngày, em đã tự hỏi rốt cuộc điều gì sẽ làm con người hạnh phúc hơn. Pháp luật để tạo ra sự công bằng, khoa học để tìm giải mã mọi bí ẩn trong cuộc sống, hay triết học để tìm ra những quy luật. Nhưng vào một ngày, gần nhà em có một chị gái bán hàng tạp

hóa bị trộm đồ, mọi người xung quanh bất động khi chị hô hoán lên “cướp, cướp...” chỉ có một chàng trai đuổi theo. Đó là cậu sinh viên sống cùng người bạn trai của mình. Chị bán hàng nhận lại đồ, kéo đứa con nhỏ ở bên cạnh cảm ơn rồi rít. Nhưng mẹ chồng chị giật tay đưa nhỏ lại và bảo: “Cẩn thận lây bệnh đồng tính”. Chị lạnh mặt đáp: “Nếu đồng tính có lòng tốt như cậu H, thì con sẵn sàng để con mình đồng tính”.

Em chợt nhận ra một điều, xã hội hạnh phúc hơn, nếu mỗi người gạt bỏ định kiến, nhìn nhau bằng con mắt yêu thương, vô tư lự. Một thế giới đẹp nhất, không đánh giá con người bằng giới tính, bằng vật chất, bằng tờ giấy khen. Mà bằng năng lượng tích cực, tình yêu thương mà họ đem lại cho người khác. Và những người bạn của em, những kẻ lạc loài trên thế gian này hẳn sẽ hạnh phúc hơn rất nhiều trong cuộc đời ngắn ngủi, nhỏ bé của họ. **ANH NHI**

Đất sét bồi đắp tâm hồn

Những năm qua, từ khoa “chữa lành” luôn được tìm kiếm rất nhiều, điển hình như “làm sao để chữa lành”, “phương pháp cân bằng tinh thần”, “giải toả căng thẳng trong tâm trí”,... Thậm chí với nhiều người, 1 - 2 năm trở lại đây họ dành hầu hết thời gian để chữa lành, nhất là sau khi dịch COVID-19 diễn ra. Đây là một thực trạng rất phổ biến hiện nay nhất là trong xã hội hiện đại, chúng ta đang phải đối diện với quá nhiều áp lực từ cơm áo gạo tiền, công việc, các mối quan hệ,... mọi thứ đều bủa vây lấy tâm hồn mỗi người, đặc biệt là thế hệ trẻ.

Từ đó xuất hiện những quá tải về mặt cảm xúc, tinh thần cũng là điều dễ hiểu, đây là lúc sức khoẻ tinh thần ngày càng ở mức báo động với vấn đề trầm cảm, rối loạn lo âu,... Để giải toả căng thẳng, người trẻ tìm đến những cách khác nhau để chữa lành tâm hồn. Nghệ thuật là một trong số đó, từ ca hát, chơi nhạc cụ, vẽ tranh, thiền thừa,... tất cả không chỉ mang giá trị nghệ thuật đơn thuần mà còn là liệu pháp hữu hiệu để tâm hồn được thư giãn và yên bình.

Một trong những hoạt động nghệ thuật chữa lành được giới trẻ yêu thích hiện nay chính là làm gốm. Dù đã có từ rất lâu đời nhưng làm gốm vẫn là “làn gió mới” đối với các bạn trẻ. Xuất phát từ một vật liệu truyền thống là đất sét nhưng gốm vẫn mang hơi thở hiện đại, có lẽ đó chính là điểm thu hút người trẻ chạm đến gốm. Giờ đây, thay vì bỏ phí thời gian nghỉ ngơi cuối tuần để xem điện thoại, những buổi cà phê nói chuyện, đi mua sắm hay xem phim trong rạp,... nhiều người tìm đến những lớp học làm gốm để có thể tìm lại những khoảnh khắc bình yên vốn có sau một tuần căng thẳng.

Loại hình được giới trẻ tìm đến hiện nay chính là các buổi workshop thủ công làm gốm - có nghĩa là các buổi trải nghiệm tự tay làm cho mình những đồ vật thủ công. Các buổi workshop thường được tổ chức vào các ngày cuối tuần, thu hút số lượng tham gia đông đảo, hầu hết là các bạn trẻ. Khi đến học, các bạn cần xác định sẽ làm hình gì, nếu chưa định hình sẽ được tư vấn với vô vàn kiểu ly, bát, chén, đĩa, bình hoa,... Sau khi đã có mẫu mong muốn, học viên sẽ được

Nghệ thuật chữa lành TỪ ĐỒ GỐM

Rối loạn lo âu, trầm cảm, căng thẳng, kiệt sức trong công việc và cuộc sống là những vấn đề người trẻ đang gặp phải trong xã hội hiện đại. Để chăm sóc cho sức khoẻ tinh thần của mình, nhiều bạn trẻ đã lựa chọn tìm về những phút bình yên trong tâm hồn thông qua đồ gốm.

● **Làm gốm - hoạt động thư giãn và chữa lành.** (Ảnh: Hiền Concept)

phát tạp dề, đất sét, dụng cụ và bắt đầu quá trình làm sản phẩm.

Làm gốm tưởng khó mà dễ không tưởng, nhất là khi có người hướng dẫn mọi bước nên không sợ không biết làm. Sau quá trình tạo hình, sẽ đến cắt gọt, chà láng mịn sản phẩm, sấy khô, rồi cắt dán trang trí và tô màu. Thành phẩm sẽ được gửi lại nung và tráng men, 1 thời gian sau sản phẩm hoàn chỉnh và học viên có thể mang về.

Lớp học làm gốm không chỉ mang đến niềm vui từ các món đồ handmade hữu ích và thiết thực, do chính tay học viên làm ra mà còn mang đến cảm giác thoải mái về trí óc. Giữa không gian yên tĩnh, cảm nhận từng thớ đất sét khẽ lăn qua từng ngón tay, chậm rãi, tỉ mỉ tạo hình theo bất cứ hình dáng nào mình thích thể hiện niềm vui của sự tự do khi thoải mái sáng tạo. Sáng tạo đến từ bất cứ đâu, ở bất kỳ hình dạng hay dưới bất kỳ hình thức nào, tùy thuộc vào mỗi cá nhân. Do vậy, mỗi một món gốm làm ra đều là sản phẩm độc bản của mỗi người. Việc tiếp xúc với các hoạt động tư duy sáng tạo như tham gia lớp dạy làm gốm sẽ giúp khám phá bản thân và đôi khi, tìm ra những tài năng “ẩn giấu” bấy lâu nay của mình.

Còn về tâm hồn, khi đắm chìm trong các khâu làm gốm,

mỗi công đoạn đều đòi hỏi sự tỉ mỉ, từ khâu chọn đất đến khâu tạo hình, phơi gốm, lên men và nung, mỗi công đoạn đều cần người làm gốm đặt cả tâm huyết của mình vào đó. Đó cũng chính là khoảnh khắc mà bản thân được trốn đi một lát ra khỏi những xô bồ những áp lực đang gặp phải, tâm hồn được tĩnh lặng khi gặp gốm.

H.Ly (23 tuổi, Hà Nội) học làm gốm được nửa năm nay, chia sẻ về những cảm nhận của mình: “Cuối tuần, thay vì lựa chọn các hoạt động vui chơi giải trí, tôi lại lựa chọn tham gia lớp học làm gốm. Khi đến với gốm tôi có rất nhiều cái mới, từ kiến thức, bạn bè, đam mê cho đến một tâm hồn mới. Đối với tôi, làm gốm không chỉ là một bộ môn nghệ thuật đòi hỏi sự tỉ mỉ, trau chuốt mà còn là một phương thức chữa lành hiệu quả cho tâm hồn. Tôi cần bình tĩnh và chậm rãi nhào nặn từng chi tiết, để rồi dần nhận ra những muộn phiền của bản thân bỗng chốc tan biến một cách kỳ diệu”.

Triết lý chữa lành thương tổn

Các hoạt động làm gốm chữa lành ở Việt Nam, việc chữa lành được bắt đầu từ hai vật liệu - đất và nước, sau đó được người làm nhào nặn thành một tác phẩm nghệ thuật hoàn chỉnh của riêng

mình, khi đó mọi buồn phiền cũng sẽ được giải toả. Khác với cách làm thông thường đó, triết lý chữa lành thương tổn từ đồ gốm của Nhật Bản lại bắt đầu từ những mảnh vỡ của đồ gốm.

Nghe thì thấy lạ nhưng triết lý Kintsugi lại rất nổi tiếng ở “đất nước mặt trời mọc”. Kintsugi, có nghĩa “mộc vàng” (kin=vàng, tsugi=hàn gắn”), là một loại hình nghệ thuật cổ phục chế đồ gốm vỡ của người Nhật Bản. Những mảnh gốm vỡ được gắn lại bằng hỗn hợp sơn mài trộn bột vàng hoặc bột bạc để làm chúng như mới và đẹp hơn. Đường rãnh bằng vàng tuyệt hảo sau khi gắn có thể nhìn được bằng mắt thường.

Trong văn hóa phương Tây, việc sửa chữa nhằm mục đích đưa sản phẩm về trạng thái ban đầu của nó. Kintsugi thì ngược lại, nhấn mạnh những vết nứt để tạo nên vẻ đẹp mới. Hơn cả một kỹ thuật sửa chữa, Kintsugi đối với người Nhật còn là triết lý sống - Tôn vinh những điều không hoàn hảo, những đồ vỡ, những “vết sẹo” bằng cách biến chúng thành một chương mới cho cuộc đời bạn.

Theo nhà tâm lý học Tomas Navarro (Tây Ban Nha), bên cạnh giá trị gốc là đồ trang trí trong nhà, Kintsugi còn mang ý nghĩa ẩn dụ trong cuộc sống. Những

món đồ vỡ sau khi được ghép lại không những bền hơn mà còn đẹp hơn ban đầu và trở thành một tác phẩm nghệ thuật đỉnh cao, là biểu tượng của sự mong manh, sức mạnh và cái đẹp. Những đường rãnh không phải là thứ cần phải giấu đi, giá trị nghệ thuật của món đồ không hề giảm khi mang trên mình những vết và đồ.

Ngạn ngữ Nhật Bản có câu: “Cuộc đời chúng ta giống như chiếc bát vỡ”, quả thật cuộc đời mỗi người khó có thể hoàn hảo như pha lê. Những vọng tưởng, ước muốn của bản thân như tìm thấy tình yêu chân chính của cuộc đời, làm công việc mình yêu thích, một gia đình yên ấm tưởng chừng là những vọng tưởng vô cùng chính đáng nhưng cuộc sống không giống như mơ, nó luôn biết cách làm cho chúng ta thất vọng vào đúng thời điểm, đập tan những giấc mơ thành từng mảnh vụn vỡ.

Chính vào thời điểm khi mọi mộng tưởng tan biến, tâm trí người Nhật tìm đến triết lý Kintsugi, hay cụ thể hơn là từ Thiền tông, một thứ triết học về gốm sứ. Qua nhiều thế kỉ, các Thiền sư lí luận rằng đừng nên vứt bỏ những bình gốm, bát sứ, ấm chén bị tổn thương. Dù đã hỏng nhưng chúng vẫn cần có sự tôn trọng và có thể chữa lành lại bằng sự quan tâm, chăm sóc - quá trình sửa chữa này là biểu tượng của sự hàn gắn những vết thương qua thời gian, một nền tảng cơ bản của Thiền học.

Khi ta biết vực dậy từ đau thương, tạo cho mình một ý chí sống kiên cường, cuộc đời ta sẽ mang vẻ đẹp độc bản như những món đồ gốm của nghệ thuật Kintsugi. Chính bằng cái nhìn đầy bao dung và trân trọng dành cho những điều không hoàn mỹ, người nghệ nhân Nhật Bản không những hàn gắn thành công những chiếc gốm vỡ, mà còn tái sinh cho chúng một cuộc đời mới, khoác lên chúng một vẻ đẹp độc bản.

Trong một thời đại về đẹp hoàn mỹ lên ngôi, nghệ thuật Kintsugi giữ lại một triết lí đặc biệt - đời ta như một chén trà vỡ, không hề hoàn hảo. Thế nhưng, sự quan tâm và tình yêu dành cho những mảnh vỡ có thể dạy cho chúng ta cách tôn trọng những gì đã tổn thương và để lại những vết sẹo, sự dở dang thiếu hoàn mỹ, bắt đầu từ bản thân ta và những người xung quanh.

LINH CHI

THÔNG BÁO

1. Thay đổi thông tin của người đại diện theo pháp luật của Văn phòng luật sư Chuyên Chính (ông Nguyễn Văn Dũ):

- Thay Chứng minh nhân dân bằng Căn cước công dân số: 060078004383, cấp ngày 12/7/2021, tại Bộ Công an;

- Thay đổi ngày cấp Thẻ luật sư: Thẻ luật sư cấp lại ngày 22/8/2022.

2. Bổ sung thông tin của 01 Chi nhánh mới thành lập như sau:

- Tên đầy đủ của Chi nhánh: Chi nhánh Văn phòng luật sư Chuyên Chính tại Bình Thuận;

- Nơi đăng ký Chi nhánh: Sở Tư pháp tỉnh Bình Thuận;

- Ngày đăng ký Chi nhánh: ngày 25/02/2019; địa chỉ trụ sở của Chi nhánh: số H23

Nguyễn Duy Trinh, khu phố 1, phường Xuân An, thành phố Phan Thiết, tỉnh Bình Thuận;

Điện thoại: 0974079712; Email: luatsuchuyenchinh@gmail.com;

Trưởng Chi nhánh: ông Phạm Viết Dũng.

VĂN PHÒNG LUẬT SƯ CHUYÊN CHÍNH

THÔNG BÁO

TÌM KIẾM NGƯỜI BỊ YÊU CẦU TUYÊN BỐ MẤT TÍCH

Tòa án nhân dân thị xã Ngã Năm, tỉnh Sóc Trăng thông báo tìm kiếm chị Nguyễn Thị Nhiên, sinh năm 1995. Địa chỉ cư trú trước khi biệt tích: ấp 18, xã Tân Long, thị xã Ngã Năm, tỉnh Sóc Trăng. Chị Nguyễn Thị Nhiên vắng mặt tại nơi cư trú từ năm 2014 cho đến nay. Khi biết được thông báo này, đề nghị chị Nguyễn Thị Nhiên liên hệ với Tòa án nhân dân thị xã Ngã Năm, tỉnh Sóc Trăng theo địa chỉ số 08, đường Phạm Văn Đồng, khóm 3, phường 1, thị xã Ngã Năm, tỉnh Sóc Trăng để giải quyết yêu cầu tuyên bố một người mất tích hoặc ai biết được tin tức về chị Nguyễn Thị Nhiên thì thông báo cho Tòa án nhân dân thị xã Ngã Năm, tỉnh Sóc Trăng theo địa chỉ như trên, Ủy ban nhân dân xã Tân Long, thị xã Ngã Năm, tỉnh Sóc Trăng, người yêu cầu. Thời hạn thông báo tìm kiếm người bị yêu cầu tuyên bố mất tích là 04 tháng kể từ ngày đăng, phát thông báo lần đầu tiên. Trong thời hạn 10 ngày, kể từ ngày kết thúc thời hạn nêu trên nếu không có tin tức gì của chị Nguyễn Thị Nhiên thì Tòa án sẽ mở phiên họp xét đơn yêu cầu tuyên bố một người mất tích.

TÒA ÁN NHÂN DÂN THỊ XÃ NGÃ NĂM, TỈNH SÓC TRĂNG

Quốc gia đáng sống cho đa giới tính

Trong hơn thập kỷ, các quốc gia Bắc Âu đi đầu thế giới trong cuộc chiến xóa khoảng cách bất bình đẳng giới. Chính phủ các nước này đều coi bình đẳng giới là một trong những vấn đề trọng tâm phát triển của đất nước, do đó có những biện pháp mạnh mẽ để bảo đảm nam nữ đều có quyền như nhau trong mọi mặt phát triển.

● Flickr/© European Union 2015 - European Parliament.

Iceland tiên phong thu hẹp khoảng cách thu nhập

Dựa trên sự bình quyền nam nữ trên các lĩnh vực chính trị, giáo dục, kinh tế và y tế của Báo cáo thường niên của Diễn đàn Kinh tế thế giới (WEF), Iceland có thể được xem là quốc gia đáng sống nhất cho đa giới tính. Quốc gia này đã đạt được vị trí số 1 về bình đẳng giới của WEF từ năm 2009, 2010 và liên tiếp giữ vững các vị trí trong топ đầu thế giới thập kỷ tiếp theo đó.

Đáng nói, vào năm 2018, Iceland đã thúc đẩy cuộc chiến chống bất bình đẳng thu nhập nam nữ tiến xa hơn một bước khi bắt đầu thực thi luật mới mang tên “Luật Chứng nhận trả lương bình đẳng”, sửa đổi Luật Bình đẳng giới năm 2008. Theo đó, đạo luật quy định các công ty ở nước này phải trả lương cho lao động nữ bằng với mức lương của lao động nam. Đạo luật mang tính đột phá này cũng nhằm bổ sung thêm cho việc thực thi các luật hiện hành, nghiêm cấm các hành vi phân biệt đối xử dựa vào giới tính, giúp phụ nữ và nam giới nhận được mức lương cũng như các điều khoản tuyển dụng bình đẳng cho cùng công việc hoặc công việc có giá trị như nhau.

Được biết, Iceland đã có luật về trả lương ngang nhau từ năm 1961 nhưng chưa có nhiều quy định cụ thể. Sau một thời gian dài nỗ lực thúc đẩy bình đẳng giới, trong xã hội Iceland vẫn tồn tại một khoảng cách nhất định về thu nhập giữa các giới. Cụ thể, theo ước tính của Bộ Phúc lợi xã hội Iceland, lao động nữ chỉ được trả tương đương 78,5% thù lao của nam giới. Do đó, Chính phủ Iceland đã cam kết mạnh mẽ hơn về việc xóa khoảng cách thu nhập nam - nữ trong thập kỷ hiện tại.

Theo CNN Money, với đạo luật trên, chủ sử dụng lao động ở Iceland phải chứng minh rằng họ trả lương bình đẳng cho lao động nữ và lao động nam trong cùng một công việc. Bên cạnh đó, các doanh nghiệp không chỉ được yêu cầu trả lương ngang nhau trong cùng một cấp độ công việc mà còn đối với các công việc có cùng giá trị. Quy trình chứng nhận dựa trên Tiêu chuẩn trả lương bình đẳng, đánh giá các chính sách trả lương của doanh nghiệp, phân loại công việc dựa trên giá trị bình đẳng và phân tích tiền lương. Các doanh nghiệp cũng được yêu cầu chính thức hóa các chính sách lần quy trình liên quan đến quyết định trả lương.

Luật cũng bảo đảm tuân thủ thông qua

● Giáo dục về bình đẳng giới nên bắt đầu từ sớm. (Nguồn: OECD)

quy trình giám sát. Các tổ chức đối tác xã hội chịu trách nhiệm giám sát việc tuân thủ của các doanh nghiệp. Nếu không chứng minh được việc trả lương bình đẳng, chủ sử dụng lao động sẽ bị phạt, tương đương với khoảng 50.000 krona (\$364) một ngày. Luật có hiệu lực từ ngày 1/1/2018, áp dụng đối với tất cả mọi công ty và tổ chức có từ 25 nhân viên làm việc toàn thời gian.

Đáng chú ý, quy định này không có nghĩa là các công ty ở Iceland bắt buộc phải trả mức lương chính xác bằng nhau cho lao động nam và nữ làm cùng một công việc. Thay vào đó, chủ sử dụng lao động có thể trả thù lao cho người lao động dựa trên kinh nghiệm, hiệu quả công việc và các khía cạnh khác, nhưng họ phải chứng minh được sự chênh lệch mức lương không phải là do giới tính của người lao động. Các doanh nghiệp cũng được cung cấp đủ thời gian để áp dụng các hệ thống quản lý trả lương bình đẳng đáp ứng các yêu cầu của tiêu chuẩn, thời gian gia hạn tùy theo quy mô của nơi làm việc.

Phân biệt đối xử giới bị coi là bất hợp pháp ở nhiều quốc gia, nhưng các nghiên cứu cho thấy những quy định pháp luật về lĩnh vực này khó phát huy tác dụng. Một nghiên cứu của WEF cho thấy lao động nữ được trả thấp hơn lao động nam ở tất cả mọi quốc gia trên thế giới. Ngay cả tại Iceland - quốc gia luôn được xếp hạng cao trong các so sánh về bình đẳng giới, khoảng cách về lương theo giới vẫn tồn tại ở một số khu vực nhất định.

● Iceland là quốc gia tiên phong thu hẹp bình đẳng giới bằng luật về chứng nhận trả lương bình đẳng. (Nguồn: Getty Image)

Trong bối cảnh như vậy, Iceland là quốc gia đầu tiên trên thế giới đưa cuộc chiến chống bất bình đẳng thu nhập nam - nữ tiến thêm một bước xa hơn. Theo quy định

luật mới mà Iceland vừa ban hành, các công ty phải chủ động xin Chính phủ cấp chứng nhận trả lương bình đẳng. Đạo luật về tiêu chuẩn trả lương ngang nhau cho thấy quyết tâm của Iceland trong việc đạt được bình đẳng giới thực sự trong lực lượng lao động. Thông qua đó, các doanh nghiệp phải chịu trách nhiệm pháp lý bắt buộc và phải thiết lập quy trình minh bạch, chuẩn hóa cho cả lao động nam và nữ. Khi các quốc gia khác nhận thấy tác động tích cực của luật này, nhiều người kỳ vọng rằng biện pháp tương tự sẽ được áp dụng rộng rãi trên thế giới.

Thấy gì ở những quốc gia đáng sống cho phụ nữ?

Bên cạnh Iceland, những quốc gia khác trong khu vực Bắc Âu như Na Uy, Phần Lan, Thụy Điển, Đan Mạch... cũng được đánh giá cao trong việc thúc đẩy bình đẳng giới. Những nước này cũng được biết đến là nơi đáng sống dành cho phụ nữ dựa trên các tiêu chí như bình đẳng giới, an toàn, tiến bộ, vị thế của phụ nữ trong điều hành chính phủ và doanh nghiệp, tuổi thọ, mức độ chăm sóc y tế...

Na Uy coi bình đẳng giới là một trong những vấn đề trọng tâm phát triển của đất nước. Các đảng chính trị ở Na Uy thậm trí đã đưa ra vấn đề giới vào những năm 1970. Theo đó, Na Uy là quốc gia đầu tiên trên thế giới cho phép phụ nữ được tham gia bầu cử vào năm 1913 và có quyền ứng cử Quốc hội từ năm 1930. Quốc gia này đã ban hành Luật Bình đẳng giới từ năm 1979 với các điều khoản bảo đảm cho cả phụ nữ và nam giới được bình đẳng trong phát triển. Ví dụ, trong giáo dục, Luật quy định phụ nữ và nam giới có quyền bình đẳng trong đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ mà không phân biệt tuổi tác. Bên cạnh đó, các chính sách gia đình tạo điều kiện thuận lợi để phụ nữ và nam giới cùng tham gia lực lượng lao động và chia sẻ công việc gia

đình. Sau khi sinh con, cả cha và mẹ đều được nghỉ với mức lương 100% trong vòng 42 tuần hoặc được hưởng 80% lương trong 52 tuần. Ưu tiên này được đưa ra nhằm tạo điều kiện để người cha có thể chăm con tốt hơn.

Thụy Điển cũng bắt đầu xây dựng xã hội bình đẳng giới từ năm 1970. Hiện tỷ lệ phụ nữ trong Quốc hội của Thụy Điển là 50%, trong đó phụ nữ nắm giữ nhiều vai trò quan trọng. Thụy Điển cũng đã giáo dục về bình đẳng giới từ rất sớm và là một trong số ít các nước có tỷ lệ phụ nữ học lên các bậc học cao nhiều hơn nam giới với 2/3 các bằng cấp đại học trở lên đều thuộc về nữ giới. Để đạt được kết quả này, vai trò của chính sách rất quan trọng. Trong nhiều các chính sách ban hành bởi Chính phủ Thụy Điển đều lồng ghép bình đẳng giới từ những giai đoạn soạn thảo đầu tiên và tham vấn các bên, nhằm nâng cao quyền của phụ nữ. Đơn cử, phụ nữ được miễn phí hoặc nhận phụ cấp cho chăm sóc trước khi sinh, cả bố và mẹ có số ngày nghỉ chăm số con lên đến 480 ngày. Đặc biệt, chính sách “Ngày của cha mẹ” hỗ trợ thai sản, khuyến khích người chồng ở nhà chăm sóc con mà không lo bị mất việc. Các trung tâm chăm sóc trẻ em giúp phụ nữ yên tâm làm việc...

Đối với Phần Lan - quốc gia hạnh phúc nhất thế giới, câu chuyện bình đẳng giới thậm chí còn được đề cập sớm hơn. Năm 1906, Phần Lan đã trở thành quốc gia đầu tiên trên thế giới mà phụ nữ có quyền bầu cử và tham gia ứng cử vào Quốc hội. Hiện, lực lượng lao động nữ giới và nam giới ở quốc gia này khá cân bằng. Cụ thể, khoảng 86% phụ nữ trong độ tuổi từ 25 - 64 đều được học hết bậc trung học, cao hơn so tỉ lệ này của đàn ông là 81%.

Đất nước này cũng nổi tiếng với vô số đãi ngộ cho phụ nữ như thời gian nghỉ thai sản dài cho cả mẹ và bố; các bà mẹ khi sinh con đều được Chính phủ tặng một “chiếc hộp em bé”, trong đó có đầy đủ đồ dùng cần thiết cho em bé như quần áo, đồ vệ sinh... Chính phủ nước này cho phép mỗi năm các ông bố được nghỉ tới 9 tuần để chăm sóc con, trong khi họ vẫn được hưởng 70% lương. Ngoài ra, những đứa trẻ ngay khi sinh ra đã được hưởng trợ cấp của Chính phủ, khoản tiền này được cung cấp cho đến khi đứa trẻ 17 tuổi. Đây cũng là một trong những lý do Phần Lan luôn được bầu chọn là đất nước lý tưởng nhất cho các bà mẹ. Theo khảo sát, có tới 81% phụ nữ Phần Lan hài lòng với cuộc sống của mình và tỉ lệ này cao hơn so với chỉ số trung bình của thế giới là 76%. **DIỆU BẢO**

BẠO LỰC GIỚI TRÊN MẠNG:

Vấn nạn cần ngăn chặn!

Trong khi mở ra cánh cửa cho sự kết nối toàn cầu và trao đổi thông tin, mạng xã hội cũng đi kèm nhiều thách thức, trong đó có vấn nạn bạo lực giới trên mạng.

● **Bạo lực giới trên mạng trở nên tràn lan và đem lại nhiều hậu quả khôn lường.** (Ảnh: Internet)

Bạo lực giới tràn lan trên mạng

Trong đời sống thông thường, người ta có thể bắt gặp bạo lực giới dưới nhiều hình thức: Sự nhục mạ, chửi bới, xúc phạm thân thể, phân biệt nam nữ, bùa vây về tinh thần, phong tỏa về kinh tế... đối với người khác giới yếu thế hơn mình. Còn trên internet, bạo lực giới thể hiện dưới nhiều hình thức như tung tin đồn, kỳ thị đến quay rối trực tuyến và xâm phạm quyền riêng tư, phân biệt đối xử hướng đến những khác biệt về giới tính. Những hành động này không chỉ ảnh hưởng đến tâm lý và tinh thần của nạn nhân mà còn góp phần tạo ra một môi trường trực tuyến độc hại và không an toàn.

Đáng nói là những năm qua, bạo lực giới đang xuất hiện nhan nhản, tràn lan trên mạng xã hội, phổ biến đến mức đôi khi người ta khó lòng nhận diện được nó. Như vừa qua, một cô gái trẻ đã bức xúc lên tiếng trước một thực trạng không hay thường diễn ra trên mạng xã hội, đó là trên các hội, nhóm trực tuyến, khi có những cô gái Việt công khai khoe bạn trai hoặc chồng nước ngoài, lập tức liên tục có những bình luận rất khiếm nhã xoay quanh chuyện tình dục nhằm hướng đến chỉ trích người phụ nữ Việt “sính ngoại”. Bài viết này đã nhận được sự đồng tình của không ít cư dân mạng.

Sự tấn công giới tính trên mạng thường hướng đến những đối tượng yếu thế, như phụ nữ, trẻ em, người đồng tính. Đã không ít lần, người ta bắt gặp những bình luận cực kỳ thô tục, bậy bạ khi một cô gái đăng ảnh có chút gợi cảm lên mạng. Chủ nhân những tấm ảnh ấy không chỉ bị gạ gẫm mà còn bị phân tích chê bai các bộ phận cơ thể, nói xấu về nhân phẩm, hình ảnh được chia sẻ tràn lan với những lời nói thiếu tôn trọng.

Ngay cả đối với những nạn nhân của các vụ việc bị xâm hại, khi sự việc được đăng tải trên mạng xã hội, cũng là lúc những cuộc tấn công nhằm vào giới tính bắt đầu. Không ít lời ác ý cho rằng, nạn nhân bị xâm hại là bởi ăn mặc thiếu đứng đắn, hoặc cố tình “câu dẫn” hung thủ, hoặc không chịu phản kháng đúng mực...

Trong khi đó, đối với những người thuộc “giới tính thứ ba”, cho dù giờ đây xã hội đã có những suy nghĩ cởi mở và tiếp nhận sự khác biệt về giới, thế nhưng trên mạng xã hội, nạn bắt nạt giới vẫn không hề suy giảm. Những người công khai giới tính thật của mình, cho dù là người nổi tiếng hay không, vẫn đứng trước những lời xúc phạm, đe dọa của một bộ phận cư dân mạng. K.T., một người mẫu chuyển giới cho biết, cho dù nhận được nhiều thông cảm và sự hâm mộ từ phía khán giả, nhưng cạnh

đó, cô vẫn bị tấn công bởi những bình luận đầy ác ý như “thằng pe-de làm nhục gia đình dòng họ” hoặc “trai biến thành gái không biết xấu hổ à”... Nhiều người có ý gọi bằng cái tên nam lúc chưa chuyển giới, đổi tên hoặc gửi hình ảnh cũ của cô vào bình luận để bêu rếu. Một số người còn gửi những tin nhắn hăm dọa, si và khiến người mẫu chuyển giới “mất ăn mất ngủ”.

Mặc dù được coi là giới tính mạnh mẽ, ít phải chịu những hậu quả do bất bình đẳng giới gây ra, nhưng không phải vì thế mà nam giới không bị bạo lực giới trên mạng. Bạo lực giới trên mạng dành cho nam giới có rất nhiều hình thức, đó là việc người nam bị “ném đá” khi không có được sự “chuẩn men” như quan niệm của số đông, hoặc không thể hiện được bản lĩnh đàn ông ở những tình huống nhất định, hay lựa chọn phong cách thời trang phi giới tính... Cách đây không lâu, một chàng trai trẻ đã bị “ném đá” thậm tệ khi không đứng dậy nhường chỗ cho một cô gái trên xe bus. Mặc dù sau đó, chàng trai này đã lên mạng để giải thích tình huống rằng hôm đó anh bị mệt và cần ngồi để nghỉ ngơi, nhưng một bộ phận dư luận vẫn không chịu buông tha.

T.H.Q. (25 tuổi, sống tại TP Hồ Chí Minh) một nạn nhân của bạo lực giới đã chia sẻ câu chuyện của mình: “Lần đó tôi bị bạn gái

nói lời chia tay trong một quán cà phê, vì xúc động, không cam lòng tôi khóc và quỳ xuống níu kéo bạn gái. Tình cờ khách trong quán cả phê quay được cảnh ấy, đăng lên mạng với lời lẽ ác ý. Thế là tôi bị cộng đồng mạng tấn công, họ chỉ trích tôi hèn, yếu đuối, làm nhục cho cảnh đàn ông... Một thời gian tôi trở thành miếng mồi cho dư luận, bị sang chấn tâm lý và phải đi gặp bác sĩ tâm lý để điều trị”.

Bạo lực giới trên mạng biến đổi không ngừng

Giờ đây, bạo lực giới trên mạng cũng trở nên hết sức tinh vi, lắt léo khi không còn giới hạn trong những cuộc tấn công, những lời chửi bới, bình luận khiếm nhã hay xâm phạm đời tư cá nhân mà “ẩn nấp” trong những nội dung khác, tưởng chừng “vô hại”.

Có thể dễ dàng bắt gặp những video clip hài hước trong đó nhân vật nam giả gái một cách lố lăng, hay các video có nội dung phóng đại những tính cách không hay của phụ nữ, đem thân thể phụ nữ ra để cợt nhả. Cạnh đó là các tiểu phẩm hài tình huống thường cho các nhân vật đóng vai giới tính thứ ba, mô phỏng cách ăn nói, đi đứng của họ qua lăng kính giễu nhại, lố lăng. Những trường hợp này không chỉ xuất hiện trên các clip đùa cợt trên mạng mà xuất hiện hẳn trên những gameshow truyền hình danh tiếng với hàng triệu khán giả xem. Cần khẳng định là, đó cũng là “bạo lực giới” một cách hết sức tinh vi, khó nhận thấy rõ.

Còn có những cách bạo lực khó nhận biết khác “núp bóng” các chuẩn mực xã hội như chuẩn mực về đạo đức, ngoại hình, hành xử... Những cách thức tinh vi này dần dà “thao túng tâm lý” người dùng mạng, khiến cho họ chấp nhận nó như một điều bình thường, khiến cho nạn nhân của bạo lực giới trên mạng cũng không nhận ra rằng mình đang bị xâm hại đến nhân phẩm, quyền lợi. Chính bản thân người yếu thế, là nạn nhân đôi khi cũng tham gia vào những cuộc bắt nạt giới tính trên mạng hướng đến các nạn nhân khác. Chính vì thế, bạo lực giới trên mạng cũng ngày càng trở nên nguy hiểm hơn, biến ảo khôn lường và đe dọa đến an nguy của mọi người, mọi giới.

“Bạo lực kỹ thuật số cũng là bạo lực. Tất cả không gian, dù là thế giới ảo hay thực, phải an toàn và không có bạo lực đối với phụ nữ và trẻ em gái. Cùng nhau, chúng ta có thể khẳng định quyền cơ thể của mình và chấm dứt tình trạng xâm hại trực tuyến”, ông Matt Jackson nhấn mạnh. Ông Matt Jackson - Trưởng Đại diện Quỹ Dân số Liên Hợp quốc (UNFPA) tại Việt Nam đã phát ngôn tại Khóa tập huấn nâng cao về Quản lý ca hỗ trợ người bị bạo lực trên cơ sở giới diễn ra vào tháng 10 vừa qua.

Bạo lực giới không chỉ gây ảnh hưởng tiêu cực đến tâm lý cá nhân mà còn tạo nền tảng cho sự phân biệt đối xử và bất công trong xã hội, và nền tảng trực tuyến càng giúp cho phạm vi của bạo lực giới trở nên mênh mông hơn, hậu quả cũng nặng nề hơn. Bạo lực giới trực tuyến có thể kéo gài những thành tựu của đấu tranh cho bình đẳng giới, tác động tiêu cực đến đời sống. Nó có thể làm tăng nguy cơ trầm cảm, tăng tỷ lệ tự tử và ảnh hưởng đến sự nghiệp và mối quan hệ xã hội của nạn nhân.

Chính vì thế, đấu tranh chống bất bình đẳng giới, ngăn chặn bạo lực giới không thể bỏ qua việc đấu tranh trên không gian mạng. Điều này cần đến nhiều chiến lược cần và đủ, như là sự tăng cường truyền thông trên mạng xã hội, nâng cao giáo dục nhận thức, và cả chế tài pháp luật cho hành vi vi phạm. Cạnh đó, rất cần đến sự nỗ lực của các bên như các tổ chức, cộng đồng và doanh nghiệp chung tay đóng góp vào việc xây dựng môi trường an toàn trực tuyến. Điều này bao gồm việc thiết lập các chính sách an toàn, công nghệ lọc và giám sát để ngăn chặn và giảm thiểu bạo lực giới trực tuyến. **NGỌC MAI**

● Một người phụ nữ có vấn đề về tâm lý bị một kênh mạng xã hội khai thác hình ảnh để gây cười cho người xem.

(Nguồn: Ảnh chụp màn hình).

Quyền phụ nữ và khát khao tự do trong thời xưa

Tiếng nói bình đẳng trong dân gian

Niên hiệu Cảnh Trị năm đầu (1663) vua Lê Huyền Tông ban hành 47 điều giáo hoá, điều thứ 44 rằng: “Vợ chồng là gốc luân thường, lấy vợ gả chồng phải tuân theo lễ nghĩa; không được suy bì giàu nghèo đòi nhiều tiền của. Lấy nhau phải phân biệt họ hàng nòi giống, không được tham giàu sang mà phối hợp loạn luân thường, không được cầu hợp không có sính lễ để đến nỗi gần như giống cầm thú. Bất cứ ở cùng một làng hay khác làng đều cho phép thu cheo một quan tiền cỗ và một vò rượu. Quan viên và binh lính ở xã thôn nhà gái, không được viện có người ta lấy chồng làng khác mà đòi tiền cheo quá lạm và tiền tiền tống, hay là hùa nhau ăn hiếp phụ nữ ở hoá lấy về làm vợ làm hầu”.

Luật lễ vua ban là như vậy, nhưng “phép vua thua lệ làng”. Phụ nữ Việt vẫn sống trong cảnh bị gả bán, ép hay “cha mẹ đặt đâu con ngồi đấy”, nên phận gái cứ chìm nổi như vậy. Con gái đi lấy chồng coi như “con nhà người ta”, cô gái trẻ ngơ ngác về nhà chồng xa lạ, không hiểu quy tắc nên bị hắt hủi, buồn thương nhớ cha, nhớ quê cũ. Tục ngữ ca dao từng viết “Chiều chiều ra đứng ngõ sau, Nhìn về quê mẹ ruột đau chín chiều”.

Trong cái buồn tui đó, phụ nữ Việt tìm tới sự trào phúng dân dã để bày tỏ tự do và hạ thấp vai trò đàn ông để mình được lên ngôi: “Ba đồng một mớ đàn ông/ Đem về bỏ lòng cho kiến nó tha/ Ba trăm một mụ đàn bà/ Đem về mà trải chiếu hoa cho ngồi” hay “Bồng bồng cồng chồng đi chơi/Đi đến chỗ lội đánh rơi mất chồng/Chị em ơi! Cho tôi mượn cái gàu sòng/Để tôi tát nước, mức chồng tôi lên” và “Chồng người đi ngược về xuôi/ Chồng em ngồi bếp sờ đuôi con mèo”. Qua sự

Phụ nữ nước ta thời xưa tự coi mình “thân em như hạt mưa sa”, nên nghĩ phận mình “bèo dạt mây trôi”. Nhưng trong bối cảnh đó, quyền đấu tranh bình đẳng vẫn âm thầm chảy trong hành trình lịch sử.

● Thông qua Dự án “Phụ nữ trong tranh”, Luk BaoNgoc Photography đã “làm mới” vẻ đẹp của những tác phẩm kinh điển bằng ngôn ngữ nhiếp ảnh, tôn vinh và bảo tồn nét đẹp truyền thống của phụ nữ Việt Nam. (Nguồn: Internet)

trào phúng dân gian này, đàn ông vốn được coi là trụ cột gia đình đã biến thành kẻ vô dụng và đàn bà vươn lên làm chủ.

Khi luật pháp không bảo vệ được thân phận nữ giới. Người con gái Việt Nam đã dùng cả thế giới tâm linh lẫn trào phúng dân gian để châm biếm đàn ông. “Một trăm con giai không bằng cái tai con gái”. Đó chính là sự khẳng định giá trị tự do cũng như nhân phẩm phụ nữ trong một thế giới họ bị coi thường.

Ở một góc độ khác, người Việt thờ Mẫu và tín ngưỡng thờ Mẫu được phổ biến trong dân gian. Hầu đồng là một nghi lễ trong tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ, Tứ phủ, thời Đức Thánh Trần... Hình ảnh các cô đồng, cậu đồng khi được “Thánh nhập” vào rất đẹp, cao ngạo, đầy quyền lực. Họ hát múa, uống rượu, hút thuốc, chửi mắng, ra lệnh, ban phát tiền lộc... Lúc đó, người dân tham dự nghi lễ đó đều cúi rạp, sợ hãi và thuận phục. Với tôi nghĩ lễ hầu đồng đó ngoài yếu tố tâm

linh, nó còn là khát vọng quyền lực của nữ giới. Họ được thể hiện quyền năng cái tôi mà bấy lâu người đàn ông đã lạm dụng, chế ngự họ. Tinh thần đó vừa mạnh mẽ, huyền bí khiến cho nam giới khi tham dự nghi lễ đó chỉ biết cúi lạy, vâng dạ.

Tôn vinh nữ giới trong luật

Luật Hồng Đức nói riêng và pháp luật thời Lê nói chung mang đặc thù của pháp luật Đại Việt, phản ánh chân thực và sâu sắc tình trạng xã hội nước ta thế kỷ XV và sau này.

Tính đặc thù của “Quốc triều hình luật” thể hiện rõ trong hai chương “Hộ hôn” và “Điền sản”. Qua hai chương này, các nhà làm luật đã coi trọng cá nhân và vai trò của người phụ nữ - điều mà các bộ luật trước và sau không mấy quan tâm. Có 53/722 điều luật (7%) bàn về hôn nhân - gia đình; 30/722 điều luật (4%) bàn về việc hương hỏa, tế lễ, thừa kế và sở hữu tài sản. Những điều luật này ít nhiều đã đề cập đến một số

quyền lợi của người phụ nữ trong xã hội và trong gia đình.

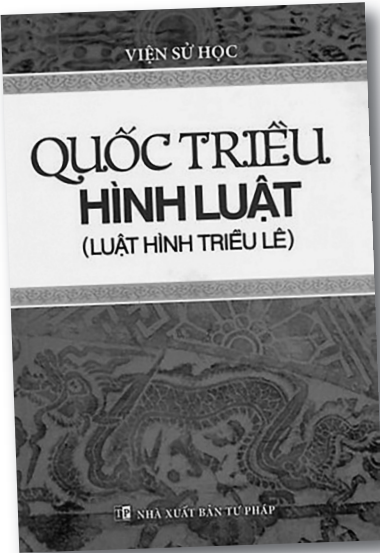
Điều 23 trong “Quốc triều hình luật” quy định tiền công nhật cho nô tỳ là 30 đồng. Việc trả công ngang bằng như thế rõ ràng cho thấy lao động của phụ nữ được đánh giá cao và vị trí của người phụ nữ được tôn trọng trong xã hội.

Điều 322 - “Quốc triều hình luật” ghi: “Con gái thấy chồng chưa cưới có ác tật có thể kêu quan mà trả đồ sinh lễ”, nếu “con rể lẳng mạ cha mẹ vợ, đem thưa quan, cho ly dị”.

Điều 167 trong “Hồng Đức thiện chính thư” quy định rõ hình thức thuận tình ly hôn: Giấy ly hôn được làm dưới hình thức hợp đồng, người vợ và người chồng mỗi bên giữ một bản làm bằng. Vậy là, bên cạnh sự ưng thuận của cha mẹ hay các bậc tôn thuộc rất quan trọng thì sự ưng thuận của hai bên trai - gái cũng là một thành tố được nhà lập pháp chú ý đến. Quan hệ nhân thân giữa vợ và chồng sau khi ly hôn hoàn toàn chấm dứt, hai bên đều có quyền kết hôn với người khác mà không bị pháp luật ngăn cấm.

Thông thường, nếu ly hôn không do lỗi của người vợ thì phần tài sản riêng (gồm cả điền sản và tư trang), người vợ có quyền mang về nhà mình. Trong trường hợp có lỗi; thường thì tự ý người vợ không đem theo tài sản hoặc trong một vài trường hợp luật định người vợ buộc phải để lại tài sản đó cho chồng, “người vợ mà đi gian dâm, tài sản phải trả về cho chồng”.

Ngoài ra, việc phân chia và thừa kế tài sản còn tùy thuộc vào việc vợ chồng có con hay không có con. Pháp luật quy định cụ thể ở các Điều 374, 375 và 376 (Quốc triều hình luật). Tài sản của vợ chồng được hình thành từ 3 nguồn: Tài sản của chồng thừa kế từ gia đình nhà chồng; tài sản của người vợ thừa kế từ gia đình nhà vợ và tài sản do hai vợ chồng tạo

dựng trong quá trình hôn nhân (tài sản chung). Khi gia đình tồn tại, tất cả tài sản được coi là của chung. Khi ly hôn, tài sản của ai, người đó được nhận riêng và chia đôi tài sản chung của hai người.

Còn khi chồng chết trước (hay vợ chết trước) tài sản có do bố mẹ dành cho được chia làm hai phần bằng nhau, một phần dành cho gia đình bên chồng/vợ để lo việc tế lễ (bố mẹ bên chồng/vợ hoặc người thừa tự bên chồng/vợ giữ). Một phần dành cho vợ/chồng để phụng dưỡng một đời (nhưng không có quyền sở hữu). Khi người vợ/chồng chết, thì phần tài sản này giao lại cho gia đình bên chồng.

Đối với tài sản do hai người tạo ra cũng chia làm hai phần bằng nhau: một phần dành cho vợ/chồng làm của riêng; một phần dành cho vợ/chồng chia ra như sau: 1/3 dành cho gia đình nhà chồng/vợ để lo việc tế lễ; 2/3 dành cho vợ/chồng để phụng dưỡng một đời, không được làm của riêng, khi chết giao lại cho gia đình bên chồng. Như vậy, đã ghi nhận một cách bình đẳng sự đóng góp của người vợ trong tài sản chung của vợ chồng và bảo vệ quyền sở hữu hợp pháp đối với tài sản do hai vợ chồng làm ra

Trong quyền thừa kế tài sản của cha mẹ để lại, pháp luật nhà Lê không phân biệt con trai - con gái. Nếu cha mẹ mất cả thì lấy 1/20 số ruộng đất làm phần hương hỏa, giao cho người con trưởng giữ, còn lại chia đều cho các con (Điều 388); “người giữ hương hỏa có con trai trưởng thì dùng con trai trưởng, không có con trai trưởng thì dùng con gái trưởng” (Điều 391). “Ruộng hương hỏa giao cho con trai, cháu trai, nếu không có thì giao cho cháu gái ngành trưởng”.

Về việc áp dụng hình phạt “ngũ hình”, có sự phân biệt giữa đàn ông và đàn bà: không áp dụng hình phạt “trượng” cho đàn bà và áp dụng riêng từng loại tội “đồ” cho đàn ông và đàn bà (Điều 1 - Quốc triều hình luật).

Tóm lại, nền pháp luật của Đại Việt có ý nghĩa rất lớn trong lịch sử chế độ phong kiến Việt Nam, trong đó có sự đóng góp không nhỏ của những quy định tương đối tiến bộ, công nhận cho người phụ nữ trong xã hội phong kiến một số quyền lợi và phần nào bảo vệ họ đối với thái độ “trọng nam khinh nữ”.

TUẤN NGỌC

● Những chiếc quang gánh kéo trên vai là hình ảnh quen thuộc của phụ nữ nông thôn xưa. (Ảnh: TL)

Độc đáo điệu hát Ải Lao tương nhớ Thánh Gióng

Trong nghệ thuật trình diễn của người Việt, cùng với hát xoan, hát xuân phả và hát dô, hát múa Ải Lao là những điệu hát, điệu múa cổ và hiếm còn được lưu giữ đến ngày nay. Không chỉ độc đáo bởi nhịp điệu, lối hát, hát múa Ải Lao còn mang ý nghĩa tâm linh, có giá trị lịch sử, văn hóa cần được gìn giữ, phát huy.

Điệu hát từ thời Hùng Vương thứ 6

Hát, múa Ải Lao là một nghi thức truyền thống chỉ diễn ra ở Lễ hội Gióng, làng Phù Đồng, huyện Gia Lâm, Hà Nội và do phường Ải Lao, làng Hội Xá, phường Phúc Lợi, quận Long Biên thực hành. Theo truyền thuyết và lời kể của các cao niên làng Hội Xá, thời Hùng Vương thứ 6, nước Văn Lang có giặc Ân phương Bắc xâm lược. Thánh Gióng làng Phù Đồng cưỡi ngựa sắt phá cường Ân, khi qua sông Thiên Đức, đám trẻ trâu làng Hội Xá đã buộc trâu, bò, đi theo Thánh Gióng đánh giặc. Trong đoàn quân đi theo Thánh Gióng có ông Hoàng Hổ, là một trong những thiên tướng nhà Trời được sai xuống đi theo Thánh Gióng đánh giặc.

Thắng giặc ngoại xâm, Thánh Gióng lên đỉnh núi Sóc Sơn, cả người cả ngựa bay về trời. Mẹ Thánh Gióng không thấy con về, bà buồn rầu, thương nhớ. Đám trẻ trâu được lệnh Nhà vua đã đến bên mẹ Thánh Gióng hát múa cho bà vui đi nỗi buồn. Từ đó có tên phường hát múa Ải Lao.

Tại hội Gióng đền Phù Đồng, hát múa Ải Lao được coi là một trong những nghi lễ quan trọng. Ông Hoàng Hổ và phường Ải Lao là đoàn quân tượng trưng cho đội quân tổng hợp, đã đoàn kết một lòng vùng lên đánh thắng kẻ thù xâm lược. Các bài hát Ải Lao có ý nghĩa tâm linh. Trong hát múa Ải Lao có các lớp lang văn hóa, câu chuyện lịch sử được đúc kết từ bao thế hệ. Trong thời gian diễn ra hội Gióng, phường Ải Lao thực hành nhiều bài hát: Hát khi vào đền dâng lễ, hát thờ đền Thượng,

● **Hát múa Ải Lao tại Hội Gióng.** (Ảnh: vietnamplus.vn)

hát thờ đền Thánh Mẫu, hát sù, hát kéo hội đi đường, hát rước hội xuống đồng vào giá ngự, hát câu cá, hát về cây tre, hát săn hổ, hát về đền sau khi thắng trận.

Nét đặc sắc nhất của hát Ải Lao là biến những câu 6, 8 thành ra những câu hát có từ láy, từ đệm vào, khác tất cả các loại hình khác. Từ từ đệm, từ láy đưa lên từ 2 câu hát thành ra 3 câu rồi thành 8 nhịp. Nhạc cụ là trống, là mền, là sinh đánh theo nhịp hát. Ví như: “Cây, cây gạo là cao á cao. Trèo á lên á là trèo á lên. Cây, cây gạo là cao á cao. Đồn mà rằng là là hội hội Gióng. Vui vui sao mà là vui a này. Vui vui sao mà là vui a này”.

Về trang phục, khi được chọn, mỗi thành viên phải tự chuẩn bị cho mình một chiếc nón dứa, đầu chít khăn và mặc áo dài đen, thắt lưng lụa màu xanh, buộc nút ở sườn bên trái, chân đi đất. Hàng năm, giáp nào được cử đến hội phải có mặt ở đình Hội Xá để nhận đầu ông Hổ, rồi mua vải may một tấm da hổ để nói vào đầu hổ. Tấm vải được nhuộm vàng và vẽ lên đó những chấm lốm đốm cho giống da hổ. Tan hội, giáp làm lễ cúng ở đình rồi đốt tấm da Hổ. Đầu Hổ được cất vào trong điện thờ. Xưa, đầu ông Hổ bằng giấy bồi, từ năm 1997, được làm bằng gỗ, còn tấm da Hổ được may bằng vải dầm bầu (vải thô, cứng) và được cất giữ để dùng cho các hội kế tiếp. Ngoài những tiêu chí

● **Nghệ thuật múa hát Ải Lao được trình diễn tại Tọa đàm Nghệ thuật biểu diễn truyền thống và việc phát triển công nghiệp văn hóa ở Hà Nội.** (Ảnh: TTX)

chung để được lựa chọn vào phường, người đóng vai ông Hổ, ông Câu còn phải biết múa. Riêng ông Hổ phải có vóc dáng to lớn, khỏe mạnh.

Theo nghệ nhân Nguyễn Văn Lũy (phường Phúc Lợi, quận Long Biên), người có công lớn trong việc hồi sinh và gìn giữ nghệ thuật hát múa Ải Lao, làng Hội Xá xưa kia có bốn giáp, mỗi năm một giáp sẽ chịu trách nhiệm tập luyện múa hát. Màn trình diễn múa hát có nhiều nhân vật, từ người đi câu cho đến ông hổ. Màn trình diễn rất phức tạp, gồm nhiều bài hát khác nhau. Minh họa cho các bài hát là những điệu múa của các nhân vật.

Năm 2016, hát múa Ải Lao được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch ghi vào danh mục Di sản Văn hóa phi vật thể quốc gia.

Mong muốn có lớp nghệ nhân kế cận

Nghệ nhân Nguyễn Văn Lũy từng tham gia phường hát múa từ hồi còn là thanh niên đã cố gắng gìn giữ và phục hồi điệu hát cổ. Ngày ấy, tất cả các bài hát, điệu múa đều được truyền miệng, thế hệ trước truyền lại cho thế hệ sau. Nhưng cụ thân sinh ra ông Nguyễn Văn Lũy lại hay ghi chép lại các bài hát, ghi lại các tục lệ của phường Ải Lao. Chàng thanh niên Nguyễn

Văn Lũy khi đó đã học theo thói quen của cha, cũng tỉ mỉ tư liệu hóa các nghi thức, các bài hát.

Trải qua thăng trầm của thời gian và lịch sử, nhiều bài hát, điệu múa Ải Lao có nguy cơ thất lạc. Bẵng đi một thời gian, khi hội Gióng được tổ chức trở lại, lúc ấy, ông Lũy được người dân coi như một kho tư liệu sống, còn cuốn sổ ghi chép của ông trở thành một tài sản quý, làm cơ sở cho việc phục dựng các điệu múa hát cổ. Không dừng lại ở đó, nghệ nhân Nguyễn Văn Lũy đứng ra xin phép chính quyền thành lập trở lại phường hát múa Ải Lao. Khi ấy, không phải ai cũng hiểu giá trị hội Gióng, giá trị của hát múa Ải Lao. Đích thân ông Lũy đứng ra diu dắt, dạy lại cho những thế hệ học trò mới. Phường Ải Lao hiện nay có hơn 30 thành viên. Một trong số những học trò xuất sắc của ông là nghệ nhân Nguyễn Trọng Hinh, hiện là Trưởng phường hát múa Ải Lao.

Tại Tọa đàm “Nghệ thuật biểu diễn truyền thống và việc phát triển công nghiệp văn hóa ở Hà Nội” do Khoa Các khoa học liên ngành - Đại học Quốc gia Hà Nội chủ trì, Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội phối hợp tổ chức trong khuôn khổ “Lễ hội Thiết kế sáng

tạo Hà Nội 2023”, Nghệ nhân Ưu tú Nguyễn Trọng Hinh, đến từ phường múa Ải Lao (quận Long Biên) chia sẻ, loại hình biểu diễn dân gian này đang gặp rất nhiều khó khăn trong việc bảo tồn, phát triển, đặc biệt là truyền dạy cho thế hệ sau. Nỗi trăn trở của những người trong phường Ải Lao, mỗi năm chỉ có ba cơ hội biểu diễn tại 3 lễ hội: hội Gióng, hội làng Hội Xá, hội làng Đồng Xuyen gây khó khăn cho người tham gia, nhất là những người cao tuổi trong việc thuộc lòng các bài hát. Bởi hát Ải Lao có 12 bài, các bài lại dài, cách hát lại phải bẻ chữ, đảo từ, đảo câu, thêm từ láy.

Hơn nữa, việc trẻ hóa phường Ải Lao để xây dựng lớp nghệ nhân kế cận đang trở thành nhu cầu cấp bách. Hiện nay, các thành viên của phường Ải Lao đều từ 35 tuổi trở lên, nhiều người trên 60 tuổi. Một phần ngày nay do lớp trẻ bận rộn công việc, không muốn tập luyện, phần nữa là do đặc thù người tham gia trong đoàn phải là người trên 35 tuổi, nên mỗi khi có người cao tuổi xin nghỉ, việc tìm người bổ sung vào đội lại là vấn đề nan giải.

“Chúng tôi mong muốn vận động được thanh niên trong làng tham gia học tập, rèn luyện thành thạo những bài hát, điệu múa của nghệ thuật Ải Lao, đưa họ vào làm thành viên của phường Ải Lao để thay thế những người lớn tuổi hiện nay. Mọi người trong phường hát cũng mong muốn có địa điểm thờ ông Hoàng Hổ và nhà tập múa hát. Tôi cũng mong muốn, để bảo tồn, phát huy giá trị của nghệ thuật hát múa Ải Lao, nhất thiết phải có sự quan tâm của các cơ quan chức năng, đầu tư cả về vật chất lẫn tinh thần hơn nữa”, Nghệ nhân Ưu tú Nguyễn Trọng Hinh mong mỏi.

Ông Nguyễn Bá Trản, người có trên 30 năm hát trong đoàn Ải Lao gợi mở: “Thành viên của đoàn Ải Lao thì trước kia quy định những trai đinh của làng thì mới được vào tham gia, người của địa phương khác không được vào. Thế nhưng giờ đây, hướng phát triển khi chúng tôi tuổi đã cao rồi thì phải lấy các lớp trẻ. Nếu đưa điệu hát Ải Lao vào trường học được thì chúng tôi càng dễ chọn được người. Các cháu trong trường học hát thuộc rồi thì khi tham gia vào đoàn sẽ dễ hơn”.

Hơn ai hết, các nghệ nhân hát múa Ải Lao mong muốn, “đặc sản” văn hóa này được gìn giữ, tăng sự hưng khởi, thu hút du khách trong và ngoài nước đến với Hà Nội, góp phần phát triển công nghiệp văn hóa. Từ đó, tạo ra “sân chơi”, “đất diễn” để những người nắm giữ di sản, các nghệ nhân, CLB, phường hát có điều kiện được trình diễn loại hình nghệ thuật dân gian truyền thống; nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của Nhân dân; tạo điểm nhấn tại các di tích, điểm du lịch Thủ đô. **BẢO CHÂU**

Tại Tọa đàm “Nghệ thuật biểu diễn truyền thống và việc phát triển công nghiệp văn hóa ở Hà Nội”, bà Bùi Thị Hương Thủy, Phó Phòng quản lý Di sản (Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội) cho biết, năm 2022, Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội đã ban hành Nghị quyết quy định chế độ đãi ngộ, hỗ trợ Nghệ sĩ Nhân dân, Nghệ sĩ Ưu tú, nghệ nhân và câu lạc bộ tiêu biểu trong lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể Thành phố Hà Nội. Riêng đối với câu lạc bộ tiêu biểu được hỗ trợ lần đầu khi thành lập để mua sắm trang thiết bị, đạo cụ là 50 triệu đồng và hỗ trợ kinh phí hoạt động hàng năm là 20 triệu đồng. Thành phố cũng có chế độ đối với nghệ nhân, người kế cận nắm giữ di sản tham gia thực hành, trình diễn, truyền dạy, bảo vệ, phát huy giá trị di sản. Đó là những yếu tố thuận lợi để các nghệ nhân và các câu lạc bộ di sản văn hóa phi vật thể phát huy tốt vai trò của mình trong giữ gìn và phát huy di sản.

Du khách quốc tế ấn tượng với văn hóa và cảnh sắc hùng vĩ của Hà Giang

● Ruộng bậc thang ở Hoàng Su Phì với vẻ đẹp như tranh vẽ. (Ảnh: cand.com)

Hà Giang - vùng đất địa đầu của Tổ quốc không chỉ có cảnh sắc hoang sơ, tuyệt đẹp mà còn là nơi có nhiều dân tộc thiểu số sinh sống nên văn hóa đa dạng, ẩm thực phong phú. Nhiều khách quốc tế đã chia sẻ về những trải nghiệm cực kỳ hấp dẫn của khách du lịch quốc tế khi đến tỉnh miền núi này.

Khách tây thích phượt Hà Giang bằng xe máy

Theo thống kê của Phòng Xuất nhập cảnh, Công an tỉnh Hà Giang, giai đoạn 2016 - 2023 công dân từ 225 quốc gia vùng lãnh thổ đến du lịch Hà Giang, chỉ tính riêng năm 2023 khách quốc tế đến Hà Giang thống kê được từ 205 quốc gia, vùng lãnh thổ.

Để có được con số ấn tượng như trên, tỉnh Hà Giang đã và đang thực hiện nhiều giải pháp quảng bá, trong đó công tác xúc tiến quảng bá du lịch Hà Giang thông qua điện ảnh đã bước đầu phát huy một cách có hiệu quả.

Hà Giang với cảnh quan thiên nhiên kỳ vĩ, con đường Hạnh Phúc với những cung đường đèo ngoạn mục thách thức mọi phượt thủ, với một trong những tứ đại đỉnh đèo Mã Pí Lèng, hẻm vực tuấn sâu nhất khu vực Đông Nam Á, cùng với dòng Nho Quê xanh như ngọc, danh thắng quốc gia ruộng bậc thang Hoàng Su Phì, thảo nguyên Suối Thầu được ví như châu Âu giữa lòng Hà Giang.

Một miền đá xám được công nhận là Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn chứa đựng nhiều di sản địa chất có giá trị và đa dạng sinh học, là miền đất bốn mùa hoa nở và là nơi sinh sống của 19 dân tộc giàu bản sắc văn hóa truyền thống.

Trên trang Travel Dudes, Tiani Travels - tác giả và cũng là nhân vật trải nghiệm cho rằng Hà

● Mùa hoa tam giác mạch ở Hà Giang. (Ảnh: VTV)

Giang có ý nghĩa văn hóa phong phú bởi sự đa dạng sắc tộc và các làng nghề truyền thống. Đây là nơi sinh sống của nhiều nhóm dân tộc thiểu số khác nhau, mỗi nhóm có ngôn ngữ, phong tục và trang phục riêng. Dọc theo các con đường vòng quanh núi, du khách có thể trải nghiệm cuộc sống truyền thống ở những ngôi làng có kiến trúc cổ kính và những thửa ruộng bậc thang. Các lễ hội sôi động của khu vực và sự nhân mạnh vào du lịch bền vững cũng như bảo tồn văn hóa đã làm tăng thêm đặc sắc văn hóa ở khu vực.

Lịch sử Hà Giang đã trải dài hàng nghìn năm, mang đến bản sắc văn hóa lịch sử phong phú, đa dạng các dân tộc thiểu số kết hợp với vẻ đẹp thiên nhiên tuyệt đẹp.

"Tôi chắc chắn rằng bạn sẽ

phải kinh ngạc trong chuyến đi đến Hà Giang. Phong cảnh không giống bất cứ những điểm đến nào khác mà tôi đã đến trước đây. Những dãy núi hùng vĩ nối hàng dài không bao giờ hết. Khi dừng lại trên đường đi để nghỉ ngơi, chúng tôi ngồi dưới chân và chiêm ngưỡng cảnh quan tuyệt đẹp bao la - điều đó thật thú vị", tác giả viết.

Không chỉ vậy, nhiều khách nước ngoài đến Hà Giang thích phượt bằng xe máy và yêu thiên nhiên hùng vĩ cũng như văn hóa, đời sống của người bản địa. Hồi đầu tháng 3, Yrielle, nữ du khách Pháp, đến Hà Giang và thích thú dạo chơi ở phố cổ Đồng Văn. Cô nói rằng trong mắt cộng đồng xê

● Khách Tây thích phượt Hà Giang bằng xe máy. (Ảnh: VNE)

● Khách Tây yêu thích Hà Giang vì bản sắc văn hóa lịch sử phong phú, đa dạng và phong cảnh thiên nhiên tuyệt đẹp. (Ảnh: VNE)

dịch, Hà Giang là một điểm đến "rất phổ biến", nằm trong danh sách "must-do" (nhất định phải đến) khi khám phá Việt Nam.

"Tôi đã tìm kiếm nhiều thông tin về Hà Giang trên internet. Theo lời khuyên, tôi chọn xe máy là phương tiện đi lại vì thích hợp nhất để khám phá. Chúng tôi đã tập lái xe 3 tháng trước chuyến đi

đến an toàn, thân thiện. Việt Nam nói chung và Hà Giang nói riêng luôn là nơi đáng tin cậy với khách nước ngoài về các mặt an ninh, con người.

"Hà Giang vốn sở hữu cung đường hợp với sở thích phượt xe máy của phần đông khách Tây. So với trước dịch, tỉnh đã quảng bá điểm đến, đưa hình ảnh Hà Giang lên các kênh, các đơn vị truyền thông lớn của cả nước, ông Tỉnh nói. Du khách, không riêng gì khách quốc tế, được liên tục tiếp cận thông tin. Trong thời gian tới, tỉnh cũng đa dạng hóa các sản phẩm du lịch cộng đồng gắn với văn hóa bản địa để thu hút nhiều khách quốc tế đến ở dài ngày ở Hà Giang.

Bối cảnh tuyệt vời của nhiều bộ phim nổi tiếng

Hà Giang có vô vàn cảnh đẹp, không ít di tích lịch sử hấp dẫn, di sản văn hóa đặc sắc. Bên cạnh hai bộ phim vừa được nhắc đến ở trên Hà Giang cũng là địa điểm được chọn cho bối cảnh của các bộ phim nổi tiếng.

Công chiếu vào năm 2006, bộ phim "Chuyện của Pao" được quay tại xã Sùng Là, huyện Đồng Văn, kể về hành trình đi tìm mẹ của Pao, tìm hiểu những uẩn khúc trong gia đình mình, những bí mật mà mẹ và chính cô đang cất giấu. Phim đạt 04 giải Cánh Diều vàng không chỉ bởi nội dung mà còn là những cảnh phim đầy chất thơ giữa khung cảnh hùng vĩ, gai góc nơi núi rừng Hà Giang.

Sau khi bộ phim này được công chiếu, "Chuyện của Pao" đã trở thành một địa điểm du lịch hấp dẫn mà bất kỳ ai khi đi tour Hà Giang đều muốn ghé thăm, nhiều đoàn khách du lịch Hà Giang tìm đến để được check-in tại những địa điểm quay phim.

Năm 2015, bộ phim "Cha công con" của đạo diễn Lương Đình Dũng được giới thiệu tới khán giả. Bước sang năm 2017, một Hà Giang kỳ vĩ lại vinh dự xuất hiện trong 2 bộ phim nổi tiếng là "Bầu trời đỏ" và "Lặng yên dưới vực sâu". Cũng nói về chủ đề tình yêu, tác phẩm "Lặng yên dưới vực sâu" của đạo diễn Đào Duy Phúc là bộ phim nói về cuộc sống và con người ở Hà Giang... Với gần 40 tập phát sóng trên các kênh của Đài Truyền hình Việt Nam đã góp phần làm nên thương hiệu hoa tam giác mạch "vạn người mê" của Hà Giang. **HOÀI THU**

này. Cung đường hiểm trở, nhưng nếu đi tốc độ chậm vẫn an toàn", cô cho hay.

Anh Francois, du khách Pháp, cũng di chuyển ở Hà Giang bằng xe máy. Băng qua những địa hình khác nhau, ngắm nhìn cảnh quan thiên nhiên đa dạng và cuộc sống của vùng núi, anh nhận thấy Hà Giang yên bình khác hẳn những nơi từng qua như Hà Nội, TP HCM, Sa Pa. "Chúng tôi gặp một ít khó khăn trong việc giao tiếp tiếng Anh với người địa phương. Còn thì mọi thứ đều tuyệt vời", anh nói.

Bà Louise, người Canada, cùng chồng đã có hành trình hơn 20km đi bộ từ Đồng Văn sang Mèo Vạc. Cách đi "không giống ai" này giúp vợ chồng bà thêm thời gian đắm chìm trong vẻ đẹp của đèo Mã Pí Lèng, vách đá trắng, sông Nho Quê và ngắm nhìn cảnh lao động của người bản địa.

"Đi bộ tận hưởng Hà Giang là một trải nghiệm không thể quên đối với chúng tôi. Không thuê xe máy, chúng tôi gặp một ít khó khăn trong việc di chuyển nhưng Hà Giang trong mắt tôi rất tuyệt. Nếu quay trở lại, chúng tôi sẽ tập lái xe máy", bà Louise nói thêm.

Nói về nguyên nhân lượng khách Tây tăng so với trước dịch, ông Lại Quốc Tỉnh, Chủ tịch Hiệp hội Du lịch Hà Giang nhận định, khi các nước châu Âu, Mỹ bắt đầu nói lòng cho người dân xuất ngoại và họ có nhu cầu chọn một điểm

Vừa qua, tại TP HCM đã diễn ra Lễ trao giải thưởng World Travel Awards 2023 (WTA) khu vực châu Á và châu Đại Dương, với sự tham gia của đại diện các tổ chức, cơ quan quản lý nhà nước, doanh nghiệp, chuyên gia hoạt động trong lĩnh vực du lịch trên toàn thế giới và khu vực. Tại buổi lễ, Hà Giang được Tổ chức giải thưởng Du lịch Thế giới (World Travel Awards - WTA) trao giải thưởng: Điểm đến du lịch mới nổi hàng đầu châu Á năm 2023 (Asia's Leading Emerging Tourism Destination 2023).

Trước đó, Hà Giang cũng nhiều lần nằm trong danh sách những điểm đến lý tưởng được các tạp chí du lịch uy tín trên thế giới bình chọn. Tờ New York Times xếp Hà Giang vào top 25/52 điểm đến hấp dẫn nhất thế giới năm 2023. Tờ báo chuyên du lịch Canada The Travel bình chọn Hà Giang là một trong 10 điểm đến đẹp nhất Việt Nam. Trong năm 2022, khu nghỉ dưỡng Hmông Village được vinh danh khách sạn xanh ASEAN; tháng 01/2023, làng văn hóa du lịch thôn Nặm Đăm (xã Quán Bạ, huyện Quán Bạ) được nhận giải thưởng ASEAN về lĩnh vực du lịch cộng đồng lần thứ 3. Gần đây nhất, 18 làng văn hóa du lịch cộng đồng của tỉnh Hà Giang cũng vinh dự được chọn quảng bá giới thiệu trên website của Diễn đàn Hợp tác kinh tế châu Á - Thái Bình Dương (APEC)...

Thầy Hà Văn Thạo hiện nay là thầy giáo duy nhất của khối mầm non tại huyện Mường Lát, tỉnh Thanh Hóa. Gần mười năm cống hiến hết mình với nghề giáo dục mầm non, thầy đã truyền cảm hứng tới nhiều giáo viên đang ngày đêm “bám” bản tiếp tục sự nghiệp “trồng người”.

Các con từng gọi tôi là “cô”

Tốt nghiệp ngành Tin học, thầy Hà Văn Thạo (sinh năm 1986) từng có thời gian làm nhiều việc khác nhau, từ việc về công nghệ thông tin đến truyền thông ở huyện Mường Lát (tỉnh Thanh Hóa). Sau một thời gian làm việc, thầy cảm thấy mình không phù hợp, không đủ đam mê, nhiệt huyết với nghề, nên quyết định nghỉ việc. Nhiều người quen nhận thấy thầy Thạo có tình yêu với trẻ, lòng kiên nhẫn, nên khuyên thầy thử học các văn bằng liên quan đến giáo dục. Ban đầu, thầy cũng suy nghĩ rất nhiều, vì thầy thú vị nên thầy cũng học thử. Thầy Thạo nói: “Đến với nghề đúng là một cơ duyên, vợ tôi cũng làm cô giáo mầm non, nên khi được người quen gợi ý tôi quyết định thử sức. Có lẽ, vì tôi rất yêu trẻ, nên càng làm, tôi càng muốn gắn bó với nghề nhiều hơn”.

Tốt nghiệp trung cấp mầm non, thầy Hà Văn Thạo nộp đơn xin việc khi đã 30 tuổi. Tính đến nay, thầy có gần mười năm bám trụ với nghề. Hiện tại, thầy Thạo đang công tác tại Trường Mầm non Pù Nhi, huyện Mường Lát, tỉnh Thanh Hóa. Thầy phụ trách khối lớp các em 5 - 6 tuổi. Thầy cho biết, những ngày mới đi làm, thầy gặp nhiều câu chuyện “dở khóc, dở cười”. Như có những em học sinh gọi thầy là “cô” do đã quen với việc học cùng các cô giáo ở những lớp dưới: “Đề các em thay đổi cách gọi, tôi đã tiếp xúc, từ từ trò chuyện, giáo dục cho các em hiểu”. Ở cấp mầm non, hầu hết các em học sinh đều ở bán trú, nên tiếp xúc với thầy thường xuyên. Thầy Thạo mỗi ngày lại dạy những bài học hay, thú vị, dần dần, các em học sinh thân thiết, gắn bó với thầy. Các em hiểu được sự khác biệt giữa thầy và cô giáo nên đã nhanh chóng sửa đổi cách xưng hô.

Mặc dù rất nhiều người mang định kiến thầy giáo không thể ca hát, nhảy múa, kể chuyện cổ tích, yêu thương, vỗ về trẻ nhỏ, nhưng thầy Hà Văn Thạo rất đa tài, thầy có thể hát, thổi sáo, kể chuyện cổ tích, ru vỗ các em ngủ. Vì là thầy giáo duy nhất trong trường, ban đầu, khi phụ huynh đưa con đến lớp còn ngỡ ngàng, bất ngờ. Nhưng sau này, nhìn sự tinh tế, khéo léo trong việc chăm sóc trẻ con của thầy Thạo, các phụ huynh đều rất yên tâm. Thậm chí, bây giờ

Thầy giáo mầm non ở xứ Thanh

● **Thầy Thạo được học sinh, phụ huynh yêu mến.** (Nguồn ảnh: Trường Mầm non Pù Nhi)

khi đến với ngôi trường nằm giữa rừng núi bao la của huyện Mường Lát, mọi người đều đã quen với hình ảnh người thầy hiền hậu đang tết bím tóc, rửa mặt cho các em học sinh, dắt các em đi thực tế xung quanh trường. Thầy Thạo còn là “tấm gương” để những ông bố (phụ huynh) học tập.

Nói về cuộc sống gia đình, thầy cho biết, vì cả hai vợ chồng đều làm trong ngành giáo dục mầm non, nên thấu hiểu và thông cảm với nhau. Thầy vui vẻ chia sẻ thêm: “Tôi chăm sóc con cái trong nhà, không khác gì lúc chăm sóc các em học sinh ở trên trường”. Bắt đầu từ một người yêu trẻ, kiên nhẫn với trẻ, sau khi trở thành thầy giáo mầm non, thầy còn nắm bắt được tâm lý trẻ nhỏ. Càng hiểu các em, thầy càng yêu mến nét hồn nhiên, trong trẻo, ngây thơ ấy. Thầy nói: “Việc thú vị nhất của nghề giáo viên mầm non là tôi được sống lại với ký ức tuổi thơ hồn hậu, đáng yêu nhất trong cuộc đời này”.

Vượt qua định kiến giới tính nghề nghiệp, thầy giáo mầm non Hà Văn Thạo đã kiên định, quyết tâm để gắn bó với trẻ em vùng cao. Với thầy, khi thật tâm yêu nghề, yêu trẻ thì không còn sự phân biệt giới tính. Thầy rất ân cần khi chăm sóc trẻ, nhưng vẫn thể hiện vai trò của một người đàn ông mạnh mẽ, hào hiệp, không ngại gánh vác những việc nặng nhọc để đỡ đần đồng nghiệp nữ.

Càng yêu nghề, càng cố gắng

Thầy Hà Văn Thạo tâm sự, nghề giáo viên mầm non là niềm đam mê, hạnh phúc mỗi ngày của thầy. Sau khi tốt nghiệp bằng trung cấp giáo dục, thầy có

● **Thầy Hà Văn Thạo là giáo viên duy nhất ở huyện Mường Lát, tỉnh Thanh Hóa.** (Nguồn ảnh: Anh Nhi)

Thầy Hà Văn Thạo được Bộ trưởng Nguyễn Kim Sơn khen với loạt thành tích như vận động trẻ tham gia đi học theo đúng yêu cầu nhà trường để ra; sáng kiến Kinh nghiệm năm 2019 đạt loại C; sáng kiến kinh nghiệm năm 2022 đạt loại A; năm 2020 - 2021, thầy đạt danh hiệu giáo viên dạy giỏi cấp tỉnh. Năm 2021, thầy được Chủ tịch Liên đoàn Lao động tỉnh Thanh Hóa tặng Bằng khen về “có sáng kiến tiêu biểu tham gia chương trình 75 nghìn sáng kiến vượt khó, phát triển” và năm nay (2023) đạt danh hiệu Chiến sĩ thi đua cấp cơ sở.

Trong hoạt động đoàn thể, xã hội, phục vụ cộng đồng, năm 2022, thầy được Chủ tịch Liên đoàn Lao động huyện Mường Lát tặng Giấy khen, có thành tích xuất sắc trong giai đoạn 1 chương trình “Một triệu sáng kiến nỗ lực vượt khó, sáng tạo quyết tâm chiến thắng trước đại dịch COVID-19”. Năm 2021, thầy được Ban Thường vụ Huyện ủy Mường Lát tặng Giấy khen vì đã có thành tích xuất sắc trong công tác xây dựng Đảng.

rất nhiều cơ hội như làm giáo viên dạy Tin học, giáo viên tiểu học hoặc làm truyền thông cho các trường. Tuy nhiên, nghĩ đến việc rời xa lớp học nhỏ xinh, những em học sinh non nớt, ngộ nghĩnh, thầy lại nhớ da diết.

Gần mười năm làm nghề “gỗ đầu trẻ”, thầy Thạo đã nỗ lực, cố gắng vượt qua mọi thử thách. Trong môi trường phần lớn là phụ nữ, thầy cũng từng cảm thấy e dè, ngượng ngùng khi làm việc: “Tâm lý là điều đầu tiên phải vượt qua. Tiếp theo là

chung sống hòa đồng, trở thành một tập thể đoàn kết, thống nhất với tất cả các cô giáo. Nhờ sự động viên, giúp đỡ của nhà trường, đồng nghiệp và nỗ lực của bản thân, tôi có thể tự tin nói rằng hiện tại mình đã lựa chọn đúng nghề nghiệp”.

Không chỉ vượt lên những rào cản tâm lý ban đầu, càng làm giáo viên mầm non lâu, thầy nhận ra có rất nhiều điều bản thân phải học hỏi thêm. Ví dụ như hiện tại, huyện Mường Lát, tỉnh Thanh Hóa có sáu dân

tộc khác nhau gồm: Thái, Mông, Dao, Mường, Khơ Mú và Kinh. Hai mươi học sinh trong lớp của thầy phần lớn là những em bé người dân tộc thiểu số, nhiều em đến lớp vẫn chưa thạo tiếng Kinh, buộc thầy phải tự học thêm ngôn ngữ của các dân tộc khác để giao tiếp, giảng dạy cho học trò: “Tôi là người Thái, nhưng trong lớp có nhiều em là người Mông, nên tôi tự trau dồi, mỗi thứ tiếng biết một chút”, thầy Thạo chia sẻ.

Ở huyện Mường Lát, với số lượng người dân tộc sinh sống đông, nhận thức của người dân chưa đồng đều, nên thầy cô vẫn phải đến vận động các em tới trường. Ngoài ra, cơ sở vật chất của Trường Mầm non Pù Nhi vẫn còn khó khăn, chưa đủ thiết bị, dụng cụ, đồ chơi để các em học sinh học tập, vui chơi. Đó là một trong những trăn trở của thầy Thạo.

Thầy tâm sự, mong muốn của thầy các em được tiếp cận với những phương pháp giảng dạy hiện đại hơn: “Chương trình giáo dục hiện nay có nhiều sự đổi mới. Giáo dục STEM rất hay, giúp trẻ mầm non có nhiều hoạt động trải nghiệm, sáng tạo, nuôi dưỡng niềm đam mê với các môn học. Trường chúng tôi đang kết hợp giáo dục STEM với chương trình giáo dục địa phương. Hiện tại, các giáo viên của trường đang được tập huấn”.

Thầy cho biết, mỗi giáo viên mầm non, đặc biệt giáo viên nam phải luôn trau dồi kỹ năng, sáng tạo trong việc giảng dạy. Khi mới vào nghề, có rất nhiều việc thầy không được khéo léo như các cô giáo, ví dụ việc buộc tóc, tết tóc, đút cơm cho các em học sinh biếng ăn hoặc cắt giá, làm đồ trang trí thủ công. Tuy nhiên, vì yêu nghề, thầy rèn luyện mỗi ngày từng chút một.

Đối với thầy Thạo, nghề mầm non cũng như các nghề khác. Nếu người làm nghề xác định tinh thần vững vàng, nghiêm túc, không ngừng quyết tâm, học hỏi, trau dồi, cập nhật kiến thức thường xuyên thì sớm muộn học sinh, đồng nghiệp và phụ huynh cũng ghi nhận, quý trọng mình. Ngoài giờ học trên lớp, thầy Thạo mở các nhóm Zalo để trao đổi với phụ huynh tình hình của các con trên lớp. Nhờ sự nhiệt tình của thầy, phụ huynh thường xuyên chia sẻ, trò chuyện, dành sự tin tưởng, yêu mến đối với người thầy đặc biệt này.

Chia sẻ về mức thu nhập của giáo viên mầm non, thầy Thạo tâm sự đây là một ngành nghề đòi hỏi sự kiên nhẫn, tỉ mỉ, thời gian ở trên lớp nhiều và áp lực rất lớn: “Giáo dục mầm non nói thật rất khó khăn. Chúng tôi hiện nay còn nhiều trăn trở. Nhưng, giáo viên chúng tôi vẫn luôn tin tưởng vào chính sách của Đảng và Nhà nước. Tôi hy vọng trong tương lai, chế độ lương của giáo viên sẽ được cải thiện để mọi người có thể yên tâm công tác và cống hiến hết mình cho nền giáo dục nước nhà”.

HƯƠNG NGỌC

TỪ NĂM HỌC 2024 - 2025:

Một số trường Quân đội tiếp tục đào tạo hệ dân sự

● Lãnh đạo Học viện Kỹ thuật Quân sự trao bằng hệ kỹ sư hệ dân sự niên khóa 2018 - 2023. (Ảnh: Báo QĐND)

Các nhà trường Quân đội tham gia đào tạo nguồn nhân lực phục vụ công nghiệp hóa, hiện đại hóa (CNH, HĐH) đất nước là phù hợp với chủ trương của Đảng, Nhà nước về phát triển giáo dục và đào tạo, góp phần tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, xây dựng hệ thống chính trị, phát triển kinh tế - xã hội, củng cố quốc phòng, an ninh của các địa phương và đất nước...

Thực hiện Kết luận của Quân ủy Trung ương về tiếp tục đào tạo đối tượng dân sự tại một số cơ sở đào tạo trong Quân đội, vừa qua Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân (QĐND) Việt Nam đã khẩn trương triển khai các bước xây dựng Đề án tiếp tục đào tạo đối tượng dân sự tại một số cơ sở đào tạo trong Quân đội.

Mục tiêu của Đề án nhằm đào tạo đối tượng dân sự có bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc và Nhân dân; có phẩm chất đạo đức tốt, có năng lực, trình độ chuyên môn và năng

lực thực tiễn cao, tư duy sáng tạo, khoa học, đổi mới, ý thức trách nhiệm cao, đáp ứng yêu cầu CNH, HĐH đất nước, phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh...

Tại Hội thảo “Đề án tiếp tục đào tạo nguồn nhân lực phục vụ CNH, HĐH đất nước tại một số cơ sở đào tạo trong Quân đội” do Ban Chỉ đạo xây dựng đề án Bộ Quốc phòng tổ chức mới đây, các đại biểu đã tập trung trao đổi, thảo luận, làm rõ vị trí, vai trò, chức năng của một số nhà trường Quân đội trong tham gia đào tạo nguồn nhân lực phục vụ CNH, HĐH đất nước.

Thiếu tướng, TS Nguyễn Văn Oanh, Cục trưởng Cục Nhà trường (Bộ Tổng Tham mưu QĐND Việt Nam) cho biết, việc một số cơ sở đào tạo trong Quân đội tham gia đào tạo nguồn nhân lực phục vụ CNH, HĐH đất nước là phù hợp với chủ trương của Đảng, Nhà nước về phát triển giáo dục và đào tạo, góp phần tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, xây dựng hệ thống chính trị, phát triển kinh tế - xã hội, củng cố quốc phòng, an ninh của các địa phương và đất nước... Đặc biệt là phát huy được tiềm năng, thế mạnh, nhất là vai trò, trách nhiệm của Quân đội trong tham gia giải quyết những vấn đề thiếu hụt nguồn nhân lực chất lượng cao trong

các lĩnh vực công nghệ 4.0, y tế, xây dựng Đảng ở chính quyền cơ sở, phát triển văn hóa... Qua đó tiếp tục nâng vị thế, vai trò của các nhà trường Quân đội với xã hội cũng như hệ thống giáo dục quốc dân.

Cùng với đó, hệ thống nhà trường Quân đội được Đảng, Nhà nước, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng đầu tư xây dựng toàn diện về mọi mặt, ngày càng chính quy, hiện đại. Chương trình đào tạo bài bản, đạt chuẩn theo quy định. Đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục các cơ sở đào tạo trong Quân đội có phẩm chất chính trị, đạo đức tốt, ý thức tổ chức kỷ luật, giàu kinh nghiệm, phương pháp làm việc khoa học, tâm huyết, mẫu mực, trách nhiệm, hết lòng vì người học... Đó là điều kiện hết sức thuận lợi để các cơ sở đào tạo trong Quân đội tiếp tục tham gia đào tạo nguồn nhân lực phục vụ CNH, HĐH đất nước.

Các đại biểu cũng nhất trí lộ trình thực hiện Đề án vào quý II/2024 và tổ chức tuyển sinh, tổ chức đào tạo từ năm học 2024 - 2025, tập trung vào 4 nhóm đào tạo chủ yếu: Y học, khoa học kỹ thuật, khoa học xã hội và nhân văn, văn hóa nghệ thuật.

Phát biểu kết luận Hội thảo, Trung tướng Nguyễn Doãn Anh, Ủy viên Trung ương Đảng, Phó Tổng Tham mưu trưởng QĐND Việt Nam, Phó Trưởng Ban Chỉ đạo xây dựng Đề án Bộ Quốc phòng yêu cầu cơ quan chức năng Bộ Quốc phòng, Bộ Tổng Tham mưu QĐND Việt Nam, Tổng cục Chính trị QĐND Việt Nam và cơ quan liên quan tiếp tục phối hợp chặt chẽ với Cục Nhà trường (Bộ Tổng Tham mưu QĐND Việt Nam) sớm hoàn thiện Đề án, bảo đảm bố cục, nội dung, phạm vi, mục tiêu, lộ trình, giải pháp sát tình hình thực tế, có tính khả thi cao, bảo đảm đúng quy định của pháp luật. **LAM HẠNH**

TIN TỨC

Binh chủng Hóa học sẵn sàng cho Triển lãm Quốc phòng Quốc tế Việt Nam năm 2024

Tham gia Triển lãm Quốc phòng Quốc tế (TLQPQT) Việt Nam năm 2022, Binh chủng Hóa học đã chỉ đạo Lữ đoàn 86 phối hợp chặt chẽ với các cơ quan, đơn vị bảo đảm tốt công tác trực sẵn sàng chiến đấu, bảo đảm an ninh trong suốt quá trình diễn ra triển lãm. Đồng thời, phối hợp với các cơ quan, đơn vị trong Bộ Quốc phòng tham gia trưng bày 18 sản phẩm do Binh chủng nghiên cứu, sản xuất, gồm 12 sản phẩm trưng bày tại các gian hàng trong nhà và 6 sản phẩm trưng bày tại các gian hàng ngoài trời. Các gian hàng của Binh chủng Hóa học tại Triển lãm năm 2022 đã tiếp đón gần 24.000 lượt khách tham quan trong và ngoài nước.

● Thượng tướng Phùng Sĩ Tấn, Phó Tổng Tham mưu trưởng Quân đội nhân dân Việt Nam tham quan các sản phẩm dự kiến trưng bày tại Triển lãm Quốc phòng Quốc tế Việt Nam năm 2024 của Binh chủng Hóa học. (Ảnh: Lam Hạnh)

Tiếp nối thành công của TLQPQT Việt Nam năm 2022, đồng thời hướng tới kỷ niệm 80 năm Ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam, Binh chủng Hóa học đã phối hợp với Tổng cục Công nghiệp Quốc phòng và các cơ quan, đơn vị tích cực làm công tác chuẩn bị tham gia trưng bày tại TLQPQT Việt Nam năm 2024. Đến nay, Binh chủng Hóa học đã chủ động và tổ chức rà soát, bảo quản, kiểm tra vận hành các trang thiết bị để sẵn sàng cho công tác trưng bày khi có kế hoạch triển khai của Bộ Quốc phòng.

Các đơn vị tham gia sẽ giới thiệu tại TLQPQT Việt Nam năm 2024 những sản phẩm mới, hiện đại và tiêu biểu nhất của nền công nghiệp quốc phòng Việt Nam. Thiếu tướng Hà Văn Cừ, Tư lệnh Binh chủng Hóa học cho biết, tại triển lãm năm 2024, Binh chủng Hóa học sẽ mở rộng số lượng các đơn vị tham gia giới thiệu sản phẩm và tăng về số lượng sản phẩm trưng bày, bố trí ở những khu vực riêng với thiết kế làm nổi bật sản phẩm cũng như giới thiệu các tính năng của sản phẩm trưng bày...

Dự kiến Binh chủng tham gia trưng bày tại các gian hàng trong nhà và ngoài trời 25 sản phẩm đặc chủng do Binh chủng nghiên cứu, sản xuất. Đây là các trang bị mới phục vụ công tác chuyên môn của Binh chủng.

NHẬT TUẤN

VIỆN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ QUÂN SỰ:

Làm điểm Hội thi tuyên truyền về phát huy phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ

Được chọn làm trước ở cấp trên trực tiếp cơ sở để rút kinh nghiệm trong toàn Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân (QĐND) Việt Nam, Viện Khoa học và Công nghệ quân sự (KH&CNQS), Bộ Tổng Tham mưu QĐND Việt Nam đã tổ chức Hội thi tuyên truyền về phát huy phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới. Tham gia Hội thi có 6 đội đến từ 9 đơn vị trực thuộc Viện Khoa học và Công nghệ quân sự khu vực phía Bắc, với 110 thí sinh tham gia.

Phát biểu khai mạc Hội thi, Đại tá Dương Nhật Dân, Phó Giám đốc Viện KH&CNQS, Trưởng Ban Tổ chức Hội thi nhấn mạnh, việc tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh và gìn giữ, phát huy phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới là nhiệm vụ chính trị rất quan trọng, vừa thường xuyên, vừa lâu dài của các cấp ủy, tổ chức đảng; là trách nhiệm của mọi cán bộ, đảng viên và quân chúng, trước hết là đội ngũ cấp ủy viên, cán bộ chủ trì các cấp trong toàn Viện.

Tại Hội thi, thông qua các tiết mục văn nghệ, kịch ngắn, các đội thi tập trung ca ngợi những phẩm chất, giá trị cao đẹp Bộ đội Cụ Hồ; đồng thời làm rõ một số biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới mà Nghị quyết số 847 của Quân ủy Trung ương đã chỉ rõ; liên hệ, phản ánh sát thực tiễn đơn vị.

Hội thi là hoạt động có ý nghĩa rất thiết thực, góp phần tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền về Nghị quyết số 847 của Quân ủy Trung ương về phát huy phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới; Kết luận số 01 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05 về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; các kết luận, quy định của Đảng về xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị. Từ đó, tạo sự lan tỏa, cổ vũ, động viên toàn thể cán bộ, đảng viên, quân chúng phát huy cao nhất tinh thần chủ động, tự giác, tích cực tu dưỡng, rèn luyện, quyết tâm hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. **HỒNG LINH**

Từ năm 2002, các cơ sở đào tạo trong quân đội đã tuyển sinh đào tạo được hơn 93.000 học sinh, sinh viên hệ dân sự, góp phần cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, tạo được niềm tin với xã hội, khẳng định vị thế, uy tín của các cơ sở đào tạo trong Quân đội trong hệ thống giáo dục quốc dân, góp phần không nhỏ nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo quân đội.

Trong số đó, hơn 90% được tuyển dụng vào làm việc tại các cơ quan, tổ chức chính trị, xã hội, các doanh nghiệp trong nước và nước ngoài, các viện nghiên cứu, cơ sở giáo dục đại học, cơ sở khám, chữa bệnh... trong toàn quốc. Trong đó có nhiều học viên, sinh viên được tuyển dụng vào Quân đội. Không ít người trở thành giáo sư, tiến sĩ, bác sĩ, nhà khoa học, chuyên gia đầu ngành, nhạc sĩ, văn nghệ sĩ nổi tiếng...

Từ năm 2017, chấp hành Nghị quyết số 19, Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII, các cơ sở đào tạo trong Quân đội từng bước giảm dần và đến năm 2021 đã dừng tuyển sinh đào tạo hệ dân sự.

TỔNG CÔNG TY KHÍ VIỆT NAM
FUELLING VALUES TO LIFE

Toà nhà PV GAS Tower, 673 Nguyễn Hữu Thọ, Phước Kiển, Nhà Bè, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại: [84-28] 3781 6777 | Fax: [84-28] 3781 5666 | Email: pvgas@pvgas.com.vn | Website: http://www.pvgas.com.vn